

ΣΧΕΔΙΟ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ
(όπως εγκρίθηκε κατά τη συνεδρίαση της 29-10-2011)

ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ
ΠΡΩΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ
ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Ο ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ

I. Βασικές αρχές

Άρθρο 1

Αντικείμενο του Ποινικού Κώδικα

Ο Ποινικός Κώδικας τιμωρεί πράξεις που προσβάλλουν βασικά στοιχεία της ύπαρξης και συνοχής της ελεύθερης και δημοκρατικής κοινωνίας.

Άρθρο 2

Νομιμότητα – Υποκειμενική ευθύνη

1. Ποινή δεν επιβάλλεται παρά μόνο όταν ρητά ορίζεται για πράξεις προσβολής οι οποίες περιγράφονται με ακρίβεια στο νόμο πριν από την τέλεσή τους
2. Ποινή δεν επιβάλλεται αν ο δράστης δεν έπραξε με υπαιτιότητα (δόλο ή αμέλεια).

Άρθρο 3

Αναλογικότητα

Η ποινή είναι ανάλογη προς το άδικο της προσβολής και την ενοχή του υπαιτίου.

Άρθρο 4

Αναδρομική εφαρμογή του ηπιότερου νόμου

1. Αν από την τέλεση της πράξης ως την αμετάκλητη εκδίκασή της ίσχυσαν δύο η περισσότεροι νόμοι, εφαρμόζεται αυτός που στη συγκεκριμένη περίπτωση οδηγεί στην ευμενέστερη μεταχείριση του κατηγορουμένου.
2. Αν μεταγενέστερος νόμος χαρακτήρισε την πράξη μη αξιόποινη, παύει η εκτέλεση της ποινής που επιβλήθηκε καθώς και τα ποινικά επακόλουθά της, όπως και η εκτέλεση των μέτρων ασφαλείας.

II. Τοπικά όρια ισχύος των ποινικών νόμων

Άρθρο 5

Εγκλήματα που τελέστηκαν στην ημεδαπή

1. Οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται σε όλες τις πράξεις που τελέστηκαν στο έδαφος της επικράτειας, ακόμη και από αλλοδαπούς. Επίσης εφαρμόζονται και στις πράξεις συμμετοχής που τελέστηκαν στο έδαφος της ελληνικής επικράτειας, αν η κύρια πράξη, για την οποία δεν υπάρχει δικαιοδοσία των ελληνικών ποινικών δικαστηρίων, είναι αξιόποινη και κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους.
2. Πλοία ή αεροσκάφη ελληνικά θεωρούνται έδαφος της επικράτειας οπουδήποτε και αν βρίσκονται, εκτός αν σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο υπόκεινται σε αλλοδαπό νόμο.
3. Όταν η πράξη τελείται μέσω διαδικτύου ή άλλου μέσου επικοινωνίας, τόπος τέλεσης θεωρείται και η Ελλάδα, εφόσον στο έδαφός της παρέχεται πρόσβαση στα συγκεκριμένα μέσα.

Άρθρο 6

Εγκλήματα ημεδαπών στην αλλοδαπή

1. Οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται και για πράξη που χαρακτηρίζεται από αυτούς ως αξιόποινη και τελέστηκε στην αλλοδαπή από ημεδαπό, αν αυτή, με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της, είναι αξιόποινη και κατά τους νόμους της χώρας στην οποία τελέστηκε ή αν διαπράχθηκε σε πολιτειακά ασύντακτη χώρα.
2. Η ποινική δίωξη ασκείται και εναντίον αλλοδαπού, ο οποίος κατά την τέλεση της πράξης ήταν ημεδαπός. Επίσης ασκείται και εναντίον εκείνου που απέκτησε την ελληνική ιθαγένεια μετά την τέλεση της πράξης.
3. Στα πλημμελήματα, ακόμη και όταν διώκονται αυτεπαγγέλτως, οι διατάξεις των προηγούμενων

παραγράφων εφαρμόζονται μόνο εφόσον υπάρχει έγκληση του παθόντος ή αίτηση της Κυβέρνησης της χώρας όπου τελέστηκε το πλημμέλημα.

Άρθρο 7

Εγκλήματα αλλοδαπών στην αλλοδαπή

1. Οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται και κατά αλλοδαπού για πράξη που τελέστηκε στην αλλοδαπή και χαρακτηρίζεται από αυτούς ως αξιόποινη, αν η πράξη αυτή στρέφεται εναντίον Έλληνα πολίτη και είναι αξιόποινη, με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της, και κατά τους νόμους της χώρας όπου τελέστηκε ή αν διαπράχθηκε σε πολιτειακά ασύντακτη χώρα. Ως Έλληνας πολίτης για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου λογίζεται και το κυοφορούμενο που θα αποκτήσει με τη γέννησή του την ελληνική ιθαγένεια, καθώς και τα νομικά πρόσωπα που εδρεύουν στην ημεδαπή.

2. Η διάταξη της παραγράφου 3 του προηγούμενου άρθρου έχει και εδώ εφαρμογή.

Άρθρο 8

Εγκλήματα στην αλλοδαπή που τιμωρούνται πάντοτε κατά τους ελληνικούς νόμους

Οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς, ανεξάρτητα από τους νόμους του τόπου τέλεσης, για τις εξής πράξεις που τελέστηκαν στην αλλοδαπή: α) εσχάτη προδοσία ή προδοσία της χώρας σε βάρος του ελληνικού κράτους, β) εγκλήματα που αφορούν τη στρατιωτική υπηρεσία και την υποχρέωση στράτευσης στην Ελλάδα, γ) αξιόποινη πράξη που τέλεσαν υπάλληλοι του ελληνικού κράτους, δ) πράξη εναντίον Έλληνα υπαλλήλου κατά την άσκηση της υπηρεσίας του ή σχετικά με αυτήν, ε) ψευδορκία σε διαδικασία που εκκρεμεί στις ελληνικές αρχές, στ) τρομοκρατικές πράξεις, ζ) πειρατεία, η) εγκλήματα σχετικά με το νόμισμα, θ) πράξη εμπορίας ανθρώπων, ι) παράνομη εμπορία ναρκωτικών, ια) έγκλημα κατά του περιβάλλοντος εφόσον η εφαρμογή των ελληνικών ποινικών νόμων προβλέπεται από διεθνή ή ευρωπαϊκά κείμενα, ιβ) κάθε άλλο έγκλημα, για το οποίο ειδικές διατάξεις ή διεθνείς συμβάσεις υπογραμμένες και επικυρωμένες από το ελληνικό κράτος προβλέπουν την εφαρμογή των ελληνικών ποινικών νόμων.

Άρθρο 9

Ακαταδίωκτο εγκλημάτων που τελέστηκαν στην αλλοδαπή

Η ποινική δίωξη για πράξη που τελέστηκε στην αλλοδαπή αποκλείεται: α) αν ο υπαίτιος δικάστηκε για την πράξη αυτή στην αλλοδαπή και αθώωθηκε ή αν σε περίπτωση που καταδικάστηκε, έχει εκτίσει ολόκληρη την ποινή του, β) αν, σύμφωνα με τον αλλοδαπό νόμο, η πράξη έχει παραγραφεί ή η ποινή που επιβλήθηκε έχει παραγραφεί ή χαριστεί, γ) αν, σύμφωνα με τον αλλοδαπό νόμο, απαιτείται έγκληση για τη δίωξη της πράξης και τέτοια έγκληση είτε δεν υποβλήθηκε είτε ανακλήθηκε.

Άρθρο 10

Υπολογισμός ποινών που εκτίθηκαν στην αλλοδαπή

Η ποινή που εκτίθηκε ολικά ή μερικά στην αλλοδαπή, αν επακολογήσει καταδίκη στην ημεδαπή για την ίδια πράξη, αφαιρείται από την ποινή που επέβαλαν τα ελληνικά δικαστήρια.

Άρθρο 11

Αναγνώριση αλλοδαπών ποινικών αποφάσεων

Αν Έλληνας καταδικαστεί στην αλλοδαπή για πράξη, που σύμφωνα με τους ελληνικούς νόμους συνεπάγεται παρεπόμενες ποινές, μπορεί το αρμόδιο ελληνικό δικαστήριο να τις επιβάλει. Μπορεί επίσης να επιβάλλει και τα μέτρα ασφαλείας κατά το ελληνικό δίκαιο, ακόμη και σε περίπτωση αθώωσης.

III. Σχέση του Κώδικα με τους ειδικούς νόμους και επεξήγηση όρων

Άρθρο 12

Έννοια όρων του Κώδικα

Στον Κώδικα οι ακόλουθοι όροι χρησιμοποιούνται με την εξής σημασία:

α) Υπάλληλος είναι εκείνος στον οποίο νόμιμα έχει ανατεθεί, έστω και προσωρινά, η άσκηση

υπηρεσίας δημόσιας ή της τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου.
β) Οικείοι είναι οι συγγενείς εξ αίματος και εξ αγχιστείας σε ευθεία γραμμή, οι θετοί γονείς και τα θετά τέκνα, οι ανάδοχοι γονείς και τα ανάδοχα τέκνα, οι σύζυγοι, οι συμβιούντες με σταθερή μακρόχρονη συμβίωση ή με σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης, οι μνηστευμένοι, οι αδερφοί και οι σύζυγοί τους ή οι συμβιούντες ως ανωτέρω με αυτούς, οι μνηστήρες των αδερφών, οι επίτροποι ή επιμελητές του υπαίτιου και όσοι βρίσκονται υπό την επιτροπεία ή επιμέλεια του υπαίτιου.

γ) Έγγραφο είναι κάθε γραπτό που προορίζεται ή είναι πρόσφορο να αποδείξει γεγονός που έχει έννομη σημασία όπως και κάθε σημείο που προορίζεται να αποδείξει ένα τέτοιο γεγονός. Έγγραφο είναι και κάθε μέσο το οποίο χρησιμοποιείται από υπολογιστή ή περιφερειακή μνήμη υπολογιστή, με ηλεκτρονικό, μαγνητικό ή άλλο τρόπο, για εγγραφή, αποθήκευση, παραγωγή ή αναπαραγωγή στοιχείων που δεν μπορούν να διαβαστούν άμεσα, όπως επίσης και κάθε μαγνητικό, ηλεκτρονικό ή άλλο υλικό στο οποίο εγγράφεται οποιαδήποτε πληροφορία, εικόνα, σύμβολο ή ήχος, αυτοτελώς ή σε συνδυασμό, εφόσον τα μέσα και τα υλικά αυτά προορίζονται ή είναι πρόσφορα να αποδείξουν γεγονότα που έχουν έννομη σημασία.

δ) Σωματική βία συνιστά και η περιαγωγή άλλου σε κατάσταση αναισθησίας ή ανικανότητας για αντίσταση με υπνωτικά ή ναρκωτικά ή άλλα ανάλογα μέσα.

ε) Κατ' επάγγελμα τέλεση του εγκλήματος συντρέχει, όταν από την επανειλημμένη τέλεση της πράξης ή από την υποδομή που έχει διαμορφώσει ο δράστης με πρόθεση επανειλημμένης τέλεσης της πράξης προκύπτει σκοπός του δράστη για πορισμό εισοδήματος.

Άρθρο 13

Ειδικοί Νόμοι

Οι διατάξεις του Γενικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και στις αξιόποινες πράξεις που προβλέπονται σε ειδικούς νόμους, εκτός αν οι νόμοι αυτοί ορίζουν διαφορετικά με ρητή διάταξή τους.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

I. Η πράξη

Άρθρο 14

Έννοια της αξιόποινης πράξης

1. Έγκλημα είναι πράξη άδικη και καταλογιστή στον δράστη της, η οποία τιμωρείται από το νόμο.
2. Στις διατάξεις των ποινικών νόμων ο όρος «πράξη» περιλαμβάνει και τις παραλείψεις.

Άρθρο 15

Έγκλημα που τελείται με παράλειψη

1. Όπου ο νόμος για την ύπαρξη αξιόποινης πράξης απαιτεί να έχει επέλθει ορισμένο αποτέλεσμα, η μη αποτροπή του τιμωρείται όπως η πρόκλησή του με ενέργεια, αν ο υπαίτιος της παράλειψης είχε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να προβεί σε ενέργεια για την αποτροπή του αποτελέσματος. Η ιδιαίτερη νομική υποχρέωση πηγάζει από νόμο, σύμβαση, πραγματικές καταστάσεις ανάληψης ευθύνης ή προηγούμενη επικίνδυνη ενέργεια του υπαίτιου.
2. Στις περιπτώσεις των εγκλημάτων με παράλειψη ο δικαστής μπορεί να επιβάλλει μειωμένη ποινή (άρθρο 48).
3. Δεν παραλείπει όποιος στερείται της δυνατότητας ενέργειας.

Άρθρο 16

Τόπος τέλεσης της πράξης

Τόπος τέλεσης της πράξης θεωρείται ο τόπος όπου ο υπαίτιος διέπραξε ολικά ή μερικά την αξιόποινη ενέργεια ή παράλειψη, καθώς και ο τόπος όπου επήλθε ή, σε περίπτωση απόπειρας, έπρεπε να επέλθει σύμφωνα με την πρόθεσή του το αποτέλεσμα.

Άρθρο 17

Χρόνος τέλεσης της πράξης

Χρόνος τέλεσης της πράξης θεωρείται ο χρόνος κατά τον οποίο ο υπαίτιος ενέργησε ή όφειλε να

ενεργήσει, ενώ ο χρόνος κατά τον οποίο επήλθε το αποτέλεσμα είναι αδιάφορος.

Άρθρο 18

Κατηγορίες αξιόποινων πράξεων

Οι αξιόποινες πράξεις διακρίνονται σε κακουργήματα και πλημμελήματα. Κάθε πράξη που τιμωρείται με φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από πέντε ως είκοσι έτη είναι κακούργημα. Κάθε πράξη που τιμωρείται με φυλάκιση από ένα μήνα ως πέντε έτη, περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων ή μόνο με χρηματική ποινή είναι πλημμέλημα.

II. Η υπαιτιότητα

Άρθρο 19

Υπαιτιότητα στα κακουργήματα και πλημμελήματα

Τα κακουργήματα και πλημμελήματα τιμωρούνται μόνο όταν τελούνται με δόλο. Κατ' εξαίρεση, στις περιπτώσεις που ορίζει ειδικά ο νόμος, τα πλημμελήματα τιμωρούνται και όταν τελούνται από αμέλεια.

Άρθρο 20

Δόλος

1. Με δόλο (πρόθεση) πράττει όποιος επιδιώκει να τελέσει την αξιόποινη πράξη ή γνωρίζει ότι από την ενέργεια ή παράλειψή του θα παραχθούν τα περιστατικά που απαρτίζουν κατά νόμο την έννοια αξιόποινης πράξης και το αποδέχεται. Επίσης με δόλο πράττει και όποιος γνωρίζει ότι από την πράξη του ενδέχεται να παραχθούν αυτά τα περιστατικά και το αποδέχεται (ενδεχόμενος δόλος).

2. Όπου ο νόμος απαιτεί να έχει τελεστεί η αξιόποινη πράξη εν γνώσει ορισμένου περιστατικού, δεν αρκεί ο ενδεχόμενος δόλος. Και όπου ο νόμος απαιτεί η πράξη να έχει τελεστεί με σκοπό την πρόκληση ορισμένου αποτελέσματος απαιτείται ο δράστης να έχει επιδιώξει να προκαλέσει αυτό το αποτέλεσμα.

Άρθρο 21

Αμέλεια

Από αμέλεια πράττει όποιος από έλλειψη της προσοχής την οποία όφειλε κατά τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει είτε δεν πρόβλεψε το αξιόποινο αποτέλεσμα που προκάλεσε με την ενέργεια ή την παράλειψή του είτε το πρόβλεψε ως δυνατό, πίστεψε όμως ή είχε την ελπίδα ότι δεν θα επερχόταν.

Άρθρο 22

Ευθύνη από το αποτέλεσμα

Στις περιπτώσεις που ο νόμος ορίζει ότι κάποια πράξη τιμωρείται με βαρύτερη ποινή όταν έχει ορισμένο αποτέλεσμα η πρόκληση του οποίου τυποποιείται ως αυτοτελές έγκλημα αμέλειας, η ποινή αυτή επιβάλλεται στον αυτουργό ή στο συμμετοχο μόνο αν το αποτέλεσμα αυτό μπορεί να αποδοθεί τουλάχιστον σε αμέλειά τους, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα κατ' άλλη διάταξη.

Άρθρο 23

Πραγματική πλάνη

1. Δεν πράττει με δόλο όποιος κατά το χρόνο τέλεσης της αξιόποινης πράξης αγνοεί τα περιστατικά που τη συνιστούν. Αν όμως η άγνοια αυτών των περιστατικών μπορεί να αποδοθεί σε αμέλεια του δράστη, επιβάλλεται η ποινή που προβλέπεται για το οικείο έγκλημα από αμέλεια.

2. Δεν επιβάλλεται ποινή για βαρύτερη πράξη αν ο δράστης κατά το χρόνο τέλεσής της αγνοεί τα περιστατικά τα οποία κατά νόμο επαυξάνουν το αξιόποινο.

III. Λόγοι άρσης του αδικού

Άρθρο 24

Λόγοι που αίρουν το άδικο της πράξης

Εκτός από τις περιπτώσεις των άρθρων 25, 26, 29, 231 παράγραφος 3, 240 παράγραφος 4, 267 παράγραφος 4 και 279, ο άδικος χαρακτήρας της πράξης αίρεται και όταν αυτή αποτελεί

ενάσκηση δικαιώματος ή εκπλήρωση καθήκοντος που προβλέπεται στο νόμο.

Άρθρο 25

Προσταγή

1. Δεν είναι άδικη η πράξη την οποία κάποιος επιχειρεί για να εκτελέσει προσταγή που του έδωσε, σύμφωνα με τους νόμιμους τύπους, η αρμόδια αρχή, αν ο νόμος δεν επιτρέπει στον αποδέκτη της προσταγής να εξετάσει αν είναι νόμιμη ή όχι. Στην περίπτωση αυτήν ως αυτουργός τιμωρείται εκείνος που έδωσε την προσταγή.
2. Η διάταξη δεν εφαρμόζεται αν η προσταγή είναι προδήλως αντισυνταγματική ή παράνομη.

Άρθρο 26

Άμυνα

1. Δεν είναι άδικη η πράξη που τελείται σε κατάσταση άμυνας.
2. Άμυνα είναι η αναγκαία προσβολή του επιτιθεμένου στην οποία προβαίνει το άτομο προς υπεράσπιση του εαυτού του ή άλλου από παρούσα και άδικη επίθεση που στρέφεται εναντίον τους.
3. Το αναγκαίο μέτρο της άμυνας κρίνεται από το βαθμό επικινδυνότητας της επίθεσης, από το είδος της προσβολής που απειλείται, από τον τρόπο και την ένταση της επίθεσης και από τις υπόλοιπες περιστάσεις.

Άρθρο 27

Υπέρβαση άμυνας

Όποιος υπερβαίνει τα όρια της άμυνας τιμωρείται, αν η υπέρβαση έγινε με πρόθεση, με ποινή ελαττωμένη, και αν έγινε από αμέλεια, σύμφωνα με τις σχετικές με αυτήν διατάξεις. Μένει ατιμώρητος και δεν του καταλογίζεται η υπέρβαση, αν ενέργησε με αυτόν τον τρόπο εξαιτίας του φόβου ή της ταραχής που του προκάλεσε η επίθεση.

Άρθρο 28

Υπαίτια κατάσταση άμυνας

Δεν απαλλάσσεται από την ποινή που ορίζει ο νόμος όποιος σκόπιμα προκάλεσε την επίθεση άλλου για να διαπράξει εναντίον του αξιόποινη πράξη με το πρόσχημα της άμυνας.

Άρθρο 29

Κατάσταση ανάγκης που αίρει το άδικο

1. Δεν είναι άδικη η πράξη που τελεί κάποιος προς αποτροπή παρόντος και αναπότρεπτου με άλλα μέσα κινδύνου, ο οποίος απειλεί το πρόσωπο ή την περιουσία του ίδιου ή κάποιου άλλου χωρίς δική του υπαιτιότητα, αν η προσβολή που προκλήθηκε στον άλλο είναι σημαντικά κατώτερη κατά το είδος και τη σπουδαιότητα από την προσβολή που απειλήθηκε.
2. Η προηγούμενη διάταξη δεν εφαρμόζεται σε όποιον είχε καθήκον να εκτεθεί στον απειλούμενο κίνδυνο.
3. Η διάταξη του άρθρου 27 έχει αντίστοιχη εφαρμογή και στην περίπτωση αυτού του άρθρου.

Άρθρο 30

Άγνοοίμενοι και νομιζόμενοι λόγοι άρσης του αδικού.

1. Η άρση του αδικού χαρακτήρα της πράξης, εφόσον συντρέχουν οι λόγοι των προηγούμενων άρθρων, χωρεί ανεξάρτητα αν ο δράστης γνώριζε ή όχι τη συνδρομή τους.
2. Αν ο δράστης κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης υπολαμβάνει εσφαλμένα ότι συντρέχουν περιστατικά που θα οδηγούσαν σε άρση του αδικού χαρακτήρα της πράξης του, εφαρμόζεται η διάταξη για τη νομική πλάνη.

IV. Λόγοι άρσης του καταλογισμού

Άρθρο 31

Νομική πλάνη

1. Μόνη η άγνοια του αξιοποίνου δεν αρκεί για να αποκλείσει τον καταλογισμό.
2. Η πράξη όμως δεν καταλογίζεται στον δράστη αν αυτός δεν είχε συνείδηση του αδικού χαρακτήρα της λόγω πλάνης που δεν μπορούσε να αποφύγει μολονότι κατέβαλε κάθε δυνατή γι'

αυτόν και οφειλόμενη από τις περιστάσεις επιμέλεια. Αν ο υπαίτιος μπορούσε να αποφύγει την πλάνη, η πράξη καταλογίζεται σε αυτόν, αλλά το δικαστήριο μπορεί να του επιβάλει μειωμένη ποινή (άρθρο 48).

Άρθρο 32

Κατάσταση ανάγκης που αίρει τον καταλογισμό

1. Δεν καταλογίζεται στον δράστη η πράξη που τελεί για να αποτρέψει παρόντα και αναπότρεπτο με άλλα μέσα κίνδυνο που απειλεί χωρίς δική του υπαιτιότητα το πρόσωπο ή την περιουσία του ίδιου ή οικείου του αν η προσβολή που προκλήθηκε στον άλλο από την πράξη είναι κατά το είδος και τη σπουδαιότητα ανάλογη με την προσβολή που απειλήθηκε.
2. Οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 29 εφαρμόζονται και εδώ.

Άρθρο 33

Αδυναμία αποφυγής του αδίκου

Η πράξη δεν καταλογίζεται στον δράστη αν κατά την τέλεσή της βρισκόταν σε αδυναμία επιλογής μεταξύ δικαίου και αδίκου λόγω ανυπέρβλητου διλήμματος εξαιτίας σύγκρουσης καθηκόντων και η προσβολή που προκλήθηκε από την πράξη είναι κατά το είδος και τη σπουδαιότητα ανάλογη με την προσβολή που απειλήθηκε.

Άρθρο 34

Ανικανότητα προς καταλογισμό

1. Η πράξη δεν καταλογίζεται στον δράστη αν λόγω ψυχικής διαταραχής, ανεπαρκούς ανάπτυξης των πνευματικών του λειτουργιών ή διατάραξης της συνείδησης κατά το χρόνο τέλεσής της, δεν είχε την ικανότητα να αντιληφθεί το άδικο της πράξης του ή να ενεργήσει σύμφωνα με την αντίληψή του για το άδικο αυτό.
2. Αν οι πιο πάνω καταστάσεις είχαν ως αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση της ικανότητας για καταλογισμό, επιβάλλεται μειωμένη ποινή (άρθρο 48). Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση υπαιτίας πρόκλησης της μειωμένης ικανότητας.

Άρθρο 35

Υπαίτια πρόκληση ανικανότητας

1. Πράξη που κάποιος αποφάσισε σε κανονική ψυχική κατάσταση, αλλά που για την τέλεσή της έφερε τον εαυτό του σε κατάσταση διαταραγμένης συνείδησης ή σε κατάσταση πλήρους αδυναμίας να ενεργήσει ή να παραλείψει, του καταλογίζεται ως πράξη που τελέστηκε με δόλο.
2. Πράξη που κάποιος προέβλεψε ή μπορούσε να προβλέψει ότι ενδέχεται να τελέσει αν οδηγηθεί σε κατάσταση διαταραγμένης συνείδησης ή σε κατάσταση πλήρους αδυναμίας να ενεργήσει ή να παραλείψει, του καταλογίζεται ως πράξη που τελέστηκε από αμέλεια.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

I. Απόπειρα

Άρθρο 36

Έννοια και ποινή της απόπειρας

1. Όποιος, έχοντας αποφασίσει να τελέσει έγκλημα, αρχίζει να εκτελεί την περιγραφόμενη στο νόμο αξιόποινη πράξη, τιμωρείται, αν το έγκλημα δεν ολοκληρώθηκε, με μειωμένη ποινή (άρθρο 48).
2. Το δικαστήριο μπορεί να κρίνει ατιμώρητη την απόπειρα πλημμελήματος για το οποίο ο νόμος προβλέπει ποινή φυλάκισης όχι ανώτερη από ένα έτος ή μόνο χρηματική ποινή.
3. Αν ο υπαίτιος απόπειρας ενός εγκλήματος που τιμωρείται βαρύτερα όταν έχει ορισμένο αποτέλεσμα (άρθρο 22), προκαλέσει με υπαιτιότητά του το αποτέλεσμα αυτό, τιμωρείται με την ποινή του εκ του αποτελέσματος διακρινόμενου εγκλήματος μειωμένη στο μέτρο του άρθρου 48, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα κατ' άλλη διάταξη.

Άρθρο 37

Υπαναχώρηση

1. Η απόπειρα μένει ατιμώρητη αν ο δράστης, αφού άρχισε την εκτέλεση της αξιόποινης πράξης,

δεν την ολοκλήρωσε με τη θέλησή του και όχι από εξωτερικά εμπόδια.

2. Αν ο δράστης μιας αποτυχημένης, αλλά άμεσα επαναλήψιμης απόπειρας δεν συνεχίσει με δική του θέληση και όχι από εξωτερικά εμπόδια τη δράση του, τιμωρείται με την ποινή της απόπειρας μειωμένη στο μισό.

3. Με την ποινή της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται και ο δράστης που ολοκλήρωσε την πράξη του, παρεμπόδισε όμως με τη θέλησή του την επέλευση του αξιόποινου αποτελέσματος. Το δικαστήριο μπορεί να κρίνει την απόπειρα ατιμώρητη. Τα ίδια ισχύουν και αν το αποτέλεσμα δεν επήλθε από άλλη αιτία και όχι από τη σοβαρή προσπάθεια που κατέβαλε ο δράστης για να το αποτρέψει. Αν όμως πρόκειται για έγκλημα το αξιόποινο του οποίου εξαλείφεται με έμπρακτη μετάνοια, η απόπειρα μένει ατιμώρητη.

4. Οι προηγούμενες παράγραφοι εφαρμόζονται και για το συμμετόχο που με τη θέλησή του εμπόδισε την ολοκλήρωση της πράξης ή την επέλευση του αποτελέσματος.

II. Συμμετοχή

Άρθρο 38

Συναυτουργοί

1. Αν δύο ή περισσότεροι πραγμάτωσαν από κοινού ενόλω ή ενμέρει τα στοιχεία της περιγραφόμενης στο νόμο αξιόποινης πράξης, καθένας τους τιμωρείται ως αυτουργός.

Άρθρο 39

Ηθικός αυτουργός και προβοκάτορας

1. Με την ποινή του αυτουργού τιμωρείται επίσης όποιος με πρόθεση προκάλεσε σε άλλον την απόφαση να εκτελέσει την άδικη πράξη που διέπραξε. Το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει μειωμένη ποινή.

2. Όποιος με πρόθεση προκάλεσε σε άλλον την απόφαση να τελέσει κάποιο έγκλημα, με σκοπό να τον καταλάβει ενώ αποπειράται να τελέσει το έγκλημα ή ενώ επιχειρεί αξιόποινη προπαρασκευαστική του πράξη και με τη θέληση να τον ανακόψει από την αποπεράτωση του εγκλήματος, τιμωρείται με την ποινή του αυτουργού μειωμένη στο μισό.

Άρθρο 40

Συνεργός

Όποιος, εκτός από την περίπτωση της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου, πρόσφερε με πρόθεση σε άλλον οποιαδήποτε συνδρομή πριν από την τέλεση ή κατά την τέλεση της άδικης πράξης που διέπραξε, τιμωρείται με μειωμένη ποινή (άρθρο 48). Το δικαστήριο μπορεί όμως να επιβάλει την ποινή του αυτουργού αν ο υπαίτιος προσφέρει τη συνδρομή του κατά την τέλεση της πράξης και θέτει με αυτήν το αντικείμενο της προσβολής στη διάθεση του φυσικού αυτουργού.

Άρθρο 41

Γενική διάταξη

Το αξιόποινο των συμμετόχων κατά τα άρθρα 39 και 40 είναι ανεξάρτητο από το αξιόποινο εκείνου που τέλεσε την πράξη.

Άρθρο 42

Ιδιαίτερες ιδιότητες ή σχέσεις

1. Όπου ο νόμος, για να είναι μια πράξη αξιόποινη, απαιτεί ιδιαίτερες ιδιότητες ή σχέσεις, αν αυτές υπάρχουν μόνο στον δράστη, τότε οι συμμετοχοί κατά το άρθρο 39 παράγραφος 1 τιμωρούνται με μειωμένη ποινή (άρθρο 48). Αν όμως υπάρχουν μόνο στο πρόσωπο των συμμετόχων κατά τα άρθρα 39 παράγραφος 1 και 40, οι τελευταίοι τιμωρούνται ως αυτουργοί και ο δράστης ως συνεργός.

2. Οι ιδιαίτερες ιδιότητες ή σχέσεις ή άλλες περιστάσεις που επιτείνουν, μειώνουν ή αποκλείουν την ποινή λαμβάνονται υπόψη μόνο για εκείνο το συμμετόχο στον οποίο υπάρχουν.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΠΟΙΝΕΣ, ΜΕΤΡΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ, ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ

I. Κύριες ποινές

Άρθρο 43

Προσωποπαγής χαρακτήρας της ποινής

Οι ποινές, κύριες και παρεπόμενες, έχουν αυστηρά προσωποπαγή χαρακτήρα. Δεν επιτρέπεται να εκτιθούν δι' αντιπροσώπου ούτε να υποκατασταθεί ο υπόχρεος στην έκτισή τους. Μετά το θάνατο του καταδικασμένου, η στερητική της ελευθερίας ποινή θεωρείται ότι έχει εκτιθεί ενώ οι χρηματικές ποινές διαγράφονται και σε καμιά περίπτωση δεν εκτελούνται εναντίον των κληρονόμων του.

Άρθρο 44

Ποινές στερητικές της ελευθερίας

1. Ποινές στερητικές της ελευθερίας είναι η φυλάκιση και ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων.
2. Για τις πρόσκαιρες στερητικές της ελευθερίας ποινές, η ημέρα υπολογίζεται σε 24 ώρες, η εβδομάδα σε επτά ημέρες, ο μήνας και το έτος σύμφωνα με το ημερολόγιο που ισχύει.
3. Ο χρόνος της ποινής επιμετρείται πάντοτε σε πλήρεις ημέρες, εβδομάδες, μήνες και έτη.

Άρθρο 45

Φυλάκιση

1. Η φυλάκιση είναι πρόσκαιρη και κατ' εξαίρεση, εφόσον ο νόμος το ορίζει ρητά, ισόβια. Η ισόβια φυλάκιση απειλείται πάντα διαζευκτικά με την ποινή της φυλάκισης από δεκαπέντε ως είκοσι έτη.
2. Η διάρκεια της πρόσκαιρης φυλάκισης στα κακουργήματα δεν υπερβαίνει τα δεκαπέντε έτη ούτε είναι μικρότερη από πέντε έτη και στα πλημμελήματα δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη ούτε είναι μικρότερη από ένα μήνα.

Άρθρο 46

Περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων

Η διάρκεια του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη ούτε είναι μικρότερη από έξι μήνες, αν για την πράξη που τελέστηκε ο νόμος απειλεί φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη. Αν η απειλούμενη φυλάκιση είναι ισόβια ή πρόσκαιρη μεγαλύτερη από αυτήν του προηγούμενου εδαφίου, η διάρκεια του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης δεν υπερβαίνει τα δέκα έτη ούτε είναι μικρότερη από δύο. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων που απειλούνται με ισόβια φυλάκιση ή φυλάκιση από δεκαπέντε ως είκοσι έτη μπορεί το δικαστήριο να επιβάλει περιορισμό ως δεκαπέντε έτη.

Άρθρο 47

Χρηματική ποινή

1. Η χρηματική ποινή προσδιορίζεται σε ημερήσιες μονάδες.
2. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά σε ειδικές διατάξεις, η χρηματική ποινή δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από τριακόσιες εξήντα ημερήσιες μονάδες.
3. Το ύψος κάθε ημερήσιας μονάδας δεν μπορεί να είναι μικρότερο από ένα ευρώ ούτε μεγαλύτερο από πέντε χιλιάδες ευρώ.

Άρθρο 48

Μειωμένη ποινή

1. Όπου στο νόμο προβλέπεται μειωμένη ποινή χωρίς άλλο προσδιορισμό, το πλαίσιο της καθορίζεται ως εξής: α) αντί για την ποινή της ισόβιας φυλάκισης ή της φυλάκισης από δεκαπέντε ως είκοσι έτη, απειλείται φυλάκιση από οκτώ ως δεκαπέντε έτη, β) αντί για την ποινή της φυλάκισης από δέκα ως δεκαπέντε έτη απειλείται φυλάκιση από δύο ως οκτώ έτη, γ) αντί για την ποινή της φυλάκισης από πέντε ως δέκα έτη απειλείται φυλάκιση από ένα ως έξι έτη, δ) σε κάθε άλλη περίπτωση, ο δικαστής μειώνει την ποινή ελεύθερα ως το ελάχιστο όριό της. Αν ο νόμος προβλέπει σωρευτικά ποινή φυλάκισης ως πέντε έτη και χρηματική ποινή, μπορεί να επιβληθεί και μόνο η τελευταία.

2. Όταν στο πρόσωπο του υπαιτίου συντρέχουν περισσότεροι λόγοι μείωσης της ποινής ή όταν συντρέχουν ένας ή περισσότεροι τέτοιοι λόγοι μαζί με ελαφρυντικές περιστάσεις του άρθρου 49 ή περισσότερες ελαφρυντικές περιστάσεις, το δικαστήριο ελαττώνει περαιτέρω τη μειωμένη κατά την προηγούμενη παράγραφο ποινή, ως εξής: α) αντί για τη φυλάκιση από οκτώ ως δεκαπέντε έτη, επιβάλλει φυλάκιση από έξι ως δεκαπέντε έτη, β) αντί για τη φυλάκιση από δύο ως οκτώ έτη, επιβάλλει φυλάκιση από δεκαοκτώ μήνες ως οκτώ έτη, γ) αντί για τη φυλάκιση από ένα ως έξι έτη, επιβάλλει φυλάκιση από εννέα μήνες ως έξι έτη.

Άρθρο 49

Ελαφρυντικές περιστάσεις

1. Η ποινή μειώνεται επίσης κατά το μέτρο που προβλέπει το προηγούμενο άρθρο και στις περιπτώσεις που συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις.
2. Ελαφρυντικές περιστάσεις θεωρούνται ιδίως: α) το ότι ο υπαίτιος έζησε ως το χρόνο που έγινε το έγκλημα έντιμη, ατομική, οικογενειακή, επαγγελματική και γενικά κοινωνική ζωή, περίσταση η οποία δεν αποκλείεται από μόνη την προηγούμενη καταδίκη του για ελαφρό πλημμέλημα, β) το ότι στην πράξη του ωθήθηκε από μη ταπεινά αίτια ή από μεγάλη ένδεια ή υπό την επίδραση σοβαρής απειλής ή υπό την επιβολή του προσώπου στο οποίο αυτός οφείλει υπακοή ή με το οποίο βρίσκεται σε σχέση εξάρτησης, γ) το ότι στην πράξη του ωθήθηκε από την ανάγκη εξεύρεσης εξαρτησιογόνων ουσιών ή διατελώντας υπό την επίδραση αυτών όντας εξαρτημένος, δ) το ότι στην πράξη του ωθήθηκε από ανάρμοστη συμπεριφορά του παθόντος ή παρασύρθηκε από οργή ή βίαιη θλίψη που του προκάλεσε άδικη εναντίον του πράξη, ε) το ότι επέδειξε ειλικρινή μετάνοια και επιδίωξε να άρει ή να μειώσει τις συνέπειες της πράξης του ή να αποκαταστήσει τη ζημία που προκλήθηκε στο θύμα, στ) το ότι παραδόθηκε μόνος του αν και θα μπορούσε να διαφύγει ή διευκόλυne ουσιωδώς την εξιχνίαση του εγκλήματος και ζ) το ότι συμπεριφέρθηκε καλά για σχετικά μεγάλο διάστημα μετά την πράξη του, ακόμα και κατά την έκτιση της ποινής του.
3. Ως ελαφρυντική περίπτωση λογίζεται και η μη εύλογη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας που δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα του κατηγορουμένου.

II. Παρεπόμενες ποινές

Άρθρο 50

Γενική διάταξη

Παρεπόμενες ποινές είναι η αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων, η απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος, η αφαίρεση άδειας οδήγησης ή εκμετάλλευσης μεταφορικού μέσου, η δημοσίευση καταδικαστικής απόφασης και η δήμευση.

Άρθρο 51

Αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων

1. Αν ο υπαίτιος καταδικάστηκε για κακούργημα σε ποινή φυλάκισης τουλάχιστον πέντε ετών το δικαστήριο μπορεί να του επιβάλει αποστέρηση της δημόσιας θέσης ή του δημόσιου ή αυτοδιοικητικού αξιώματος που κατέχει ή της ιδιότητας του δικηγόρου, εφόσον η πράξη του συνιστά βαριά παράβαση των καθηκόντων του.
2. Η αποστέρηση αρχίζει μόλις η απόφαση γίνει αμετάκλητη.

Άρθρο 52

Απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος

1. Αν ο υπαίτιος διέπραξε έγκλημα με βαριά παράβαση των καθηκόντων του επαγγέλματός του, για την άσκηση του οποίου απαιτείται ειδική άδεια της αρχής, και εφόσον του επιβλήθηκε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον δύο ετών, το δικαστήριο μπορεί να απαγορεύσει την άσκηση του επαγγέλματος αυτού για χρονικό διάστημα από ένα μήνα ως δύο έτη.
2. Η απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος αρχίζει μόλις η απόφαση γίνει αμετάκλητη και η διάρκειά της, εφόσον ο δράστης κρατείται, υπολογίζεται από την επόμενη της ημέρας κατά την οποία απολύεται από τη φυλακή.

Άρθρο 53

Αφαίρεση άδειας οδήγησης ή εκμετάλλευσης μεταφορικού μέσου

1. Αν ο υπαίτιος διέπραξε έγκλημα που έχει άμεση σχέση με την οδήγηση ή την εκμετάλλευση μεταφορικού μέσου και εφόσον του επιβλήθηκε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον έξι μηνών, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την αφαίρεση της άδειας οδήγησης που κατέχει, για όλα ή ορισμένου τύπου μεταφορικά μέσα, ή της άδειας εκμετάλλευσης αντιστοίχως για χρονικό διάστημα από ένα μήνα ως ένα χρόνο.
2. Η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 52 έχει και στην περίπτωση αυτή ανάλογη εφαρμογή.

Άρθρο 54

Δημοσίευση δικαστικής απόφασης

1. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη δημοσίευση της απόφασής του, αν το επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον.
2. Η δημοσίευση αθωωτικής απόφασης μπορεί να διαταχθεί ύστερα από αίτηση εκείνου που αθώωθηκε και της καταδικαστικής απόφασης στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος ύστερα από αίτηση του παθόντος.
3. Στην ίδια απόφαση ορίζεται ο τρόπος της δημοσίευσης και η υποχρέωση καταβολής της δαπάνης γι' αυτήν.
4. Η απόφαση δημοσιεύεται όταν καταστεί αμετάκλητη.

Άρθρο 55

Δήμευση

1. Αντικείμενα που είναι προϊόντα κακουργήματος ή πλημμελήματος το οποίο πηγάζει από δόλο, καθώς και το τίμημά τους, και όσα αποκτήθηκαν με αυτά αμέσως ή εμμέσως, επίσης και αντικείμενα που χρησίμευσαν ή προορίζονταν για την εκτέλεση τέτοιας πράξης μπορούν να δημευθούν αν αυτά ανήκουν στον αυτουργό ή σε κάποιον από τους συμμετόχους.
2. Αν τα παραπάνω αντικείμενα έχουν αναμιχθεί με περιουσία που αποκτήθηκε από νόμιμες πηγές, η σχετική περιουσία υπόκειται σε δήμευση μέχρι την καθορισμένη αξία των αναμειχθέντων αντικειμένων.
3. Αν τα περιουσιακά στοιχεία που υπόκεινται σε δήμευση, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2, δεν υπάρχουν πλέον ή δεν έχουν βρεθεί στο σύνολό τους ή ανήκουν ενόλω ή ενμέρει σε τρίτο, σε βάρος του οποίου δεν είναι δυνατόν να επιβληθεί δήμευση, το δικαστήριο επιβάλλει χρηματική ποινή ίσης αξίας. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη του άρθρου 60.

III. Μέτρα ασφαλείας

Άρθρο 56

Γενική διάταξη

1. Μέτρα ασφαλείας είναι η φύλαξη ατόμων με ψυχικές διαταραχές ή ανεπαρκή ανάπτυξη των πνευματικών λειτουργιών και η δήμευση.
2. Τα μέτρα ασφαλείας δεν μπορούν να επιβληθούν όταν η επιβολή τους παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας ενόψει της βαρύτητας της πράξης που έχει τελεστεί, της πράξης που υπάρχει κίνδυνος να τελεστεί καθώς και της έντασης αυτού του κινδύνου. Για την αξιολόγηση των όρων αυτών απαιτείται ειδική αιτιολογία.

Άρθρο 57

Φύλαξη ατόμων με ψυχικές διαταραχές ή ανεπαρκή ανάπτυξη των πνευματικών λειτουργιών

1. Αν κάποιος που τέλεσε αξιόποινη πράξη απαλλάχθηκε από την ποινή ή τη δίωξη λόγω ψυχικής διαταραχής ή ανεπαρκούς ανάπτυξης των πνευματικών του λειτουργιών (άρθρο 34 παράγραφος 1), και η πράξη του απειλείται με ποινή στερητική της ελευθερίας ανώτερη από έξι μήνες, το δικαστήριο ή το συμβούλιο διατάσσει τη φύλαξή του σε δημόσιο θεραπευτικό κατάστημα εφόσον κρίνει ότι, εξαιτίας της κατάστασής του, υπάρχει κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης ή του βουλεύματος κίνδυνος, αν αφεθεί ελεύθερος, να τελέσει και άλλα τουλάχιστον ανάλογης βαρύτητας εγκλήματα. Η διάταξη της απόφασης που αφορά τη φύλαξη στο θεραπευτικό

κατάστημα εκτελείται με φροντίδα της εισαγγελικής αρχής.

2. Αν κάποιος τέλεσε αξιόποινη πράξη λόγω ψυχικής διαταραχής ή ανεπαρκούς ανάπτυξης των πνευματικών του λειτουργιών που μειώνει ουσιωδώς τον καταλογισμό του (άρθρο 34 παράγραφος 2) και η πράξη του απειλείται με ποινή φυλάκισης ανώτερη από έξι μήνες, το δικαστήριο, εκτός από την επιβολή της ποινής, διατάσσει τη φύλαξή του σε δημόσιο θεραπευτικό κατάστημα, εφόσον κρίνει ότι συντρέχει ο περιγραφόμενος στην προηγούμενη παράγραφο κίνδυνος. Η εισαγωγή στο θεραπευτικό κατάστημα γίνεται αμέσως μετά την έκδοση της απόφασης.

3. Οι προϋποθέσεις επιβολής του μέτρου της φύλαξης βεβαιώνονται με πραγματογνωμοσύνη.

4. Στην απόφαση ή στο βούλευμα ορίζεται ο μέγιστος χρόνος παραμονής στο κατάστημα, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο έτη για τα πλημμελήματα και τα πέντε έτη για τα κακουργήματα. Μετά την πάροδο του χρόνου αυτού το δικαστήριο των πλημμελειοδικών αποφασίζει για την παράταση της κράτησης για τον ίδιο κατά ανώτατο όριο χρόνο, εφόσον τούτο επιβάλλεται για τη θεραπευτική μεταχείριση εκείνου που φυλάσσεται και εξακολουθούν να υπάρχουν οι προϋποθέσεις των παραγράφων 1 και 2.

5. Κάθε έτος το δικαστήριο των πλημμελειοδικών στην περιφέρεια του οποίου εκτελείται η φύλαξη αποφασίζει αν αυτή πρέπει να εξακολουθήσει, καλώντας για το σκοπό αυτό εκείνον που φυλάσσεται και το συνήγορό του να διατυπώσουν τις θέσεις τους. Το ίδιο δικαστήριο μπορεί όμως οποτεδήποτε με αίτηση του εισαγγελέα ή της διεύθυνσης του καταστήματος να διατάξει την απόλυση εκείνου που φυλάσσεται. Στην περίπτωση αυτή ο καταδικασμένος κατά την παράγραφο 2 εκτίει την ποινή του, από την οποία αφαιρείται ο χρόνος παραμονής στο θεραπευτικό κατάστημα. Το δικαστήριο μπορεί όμως να διατάξει τη μη έκτιση της ποινής αν το έγκλημα για το οποίο καταδικάστηκε ο δράστης είναι πλημμέλημα.

Άρθρο 58

Δήμευση

1. Αντικείμενα που είναι προϊόντα κακουργήματος ή πλημμελήματος το οποίο πηγάζει από δόλο και αντικείμενα που χρησίμευσαν ή προορίζονταν για την εκτέλεση τέτοιας πράξης δημεύονται σε όποιον τα κατέχει αν από τη φύση τους προκύπτει κίνδυνος για τη δημόσια τάξη, έστω και αν δεν έχει καταδικαστεί ορισμένο πρόσωπο για την πράξη που τελέστηκε. Η δήμευση εκτελείται και κατά των κληρονόμων, αν η απόφαση έγινε αμετάκλητη ενόσω ζούσε εκείνος κατά του οποίου απαγγέλθηκε η δήμευση. Αν δεν προηγήθηκε καταδίκη ορισμένου προσώπου ή δεν μπορούσε να γίνει δίωξη, τη δήμευση διατάσσει είτε το δικαστήριο που δίκασε την υπόθεση είτε το δικαστήριο των πλημμελειοδικών με πρόταση του εισαγγελέα.

2. Σε κάθε περίπτωση δήμευσης το δικαστήριο αποφασίζει αν αυτά που δημεύθηκαν πρέπει να καταστραφούν.

Άρθρο 59

Παραγραφή μέτρων ασφαλείας

1. Αν από τότε που έγινε αμετάκλητη η απόφαση με την οποία επιβλήθηκε μέτρο ασφαλείας περάσει τριετία χωρίς να έχει αρχίσει η εκτέλεση του μέτρου, αυτό δεν μπορεί πια να εκτελεστεί, εκτός αν το δικαστήριο ή το συμβούλιο που το επέβαλε διατάξει διαφορετικά και δεν έχουν περάσει δέκα έτη από την επιβολή του μέτρου.

2. Το δικαστήριο ή το συμβούλιο μπορεί να διατάξει την εκτέλεση του μέτρου κατά την προηγούμενη παράγραφο μόνον αν ο σκοπός του μέτρου επιβάλλει ακόμη και τότε την εφαρμογή του.

IV. Αποζημίωση

Άρθρο 60

Προτίμηση πληρωμής

Αν κάποιος καταδικάστηκε σε χρηματική ποινή και συγχρόνως σε αποζημίωση του θύματος, αλλά η περιουσία του δεν είναι αρκετή για να εκπληρώσει και τις δύο αυτές υποχρεώσεις, προτιμάται η

πληρωμή της αποζημίωσης.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗ ΠΟΙΝΗΣ

I. Γενικοί κανόνες

Άρθρο 61

Επιμέτρηση της ποινής της φυλάκισης

1. Με την επιμέτρηση της ποινής καθορίζεται η ανάλογη και δίκαιη τιμωρία του εγκλήματος με βάση τη βαρύτητα της πράξης και την ενοχή του δράστη γι' αυτή. Το δικαστήριο σταθμίζει τα στοιχεία που λειτουργούν υπέρ και σε βάρος του υπαιτίου και συνεκτιμά τις συνέπειες της ποινής για τον ίδιο και τους οικείους του.
2. Για την εκτίμηση της βαρύτητας του εγκλήματος το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του: α) τη βλάβη που προξένησε το έγκλημα ή τον κίνδυνο που προκάλεσε, β) τη φύση, το είδος και το αντικείμενο του εγκλήματος, καθώς επίσης όλες τις περιστάσεις χρόνου, τόπου, μέσων και τρόπου που συνόδευαν την προπαρασκευή ή την εκτέλεσή του.
3. Για την εκτίμηση της ενοχής του δράστη, το δικαστήριο εξετάζει: α) την ένταση του δόλου ή το βαθμό της αμέλειας του υπαιτίου, β) τα αίτια που τον ώθησαν στην εκτέλεση του εγκλήματος, την αφορμή που του δόθηκε και το σκοπό που επιδίωξε, γ) το χαρακτήρα του και το βαθμό της ανάπτυξής του που επηρέασαν την πράξη, δ) τις ατομικές και κοινωνικές περιστάσεις και την προηγούμενη ζωή του στο μέτρο που σχετίζονται με την πράξη, ε) το βαθμό της δυνατότητας και της ικανότητάς του να πράξει διαφορετικά, στ) τη διαγωγή του κατά τη διάρκεια της πράξης και μετά την πράξη και ιδίως τη μετάνοια που επέδειξε και την προθυμία του να επανορθώσει τις συνέπειες της πράξης του.
4. Στοιχεία που λειτουργούν υπέρ του υπαιτίου θεωρούνται ιδίως: α) το ότι ο δράστης διαδραμάτισε έναν σαφώς υποδεέστερο ρόλο σε πράξη που τελέστηκε από πολλούς, ή β) το ότι τέλεσε την πράξη σε δικαιολογημένη συναισθηματική φόρτιση.
5. Στοιχεία που λειτουργούν σε βάρος του υπαιτίου θεωρούνται ιδίως: α) η κατ' επάγγελμα τέλεση της πράξης, β) η τέλεση της πράξης από μίσος εθνικό, φυλετικό, πολιτικό, θρησκευτικό ή μίσος λόγω διαφορετικού γενετήσιου προσανατολισμού του παθόντος, γ) η ιδιαίτερη σκληρότητα, δ) η εκμετάλλευση της εμπιστοσύνης του θύματος, ε) το γεγονός ότι το θύμα δεν μπορούσε να προστατεύσει τον εαυτό του, στ) το ότι ο δράστης διαδραμάτισε ιθύνοντα ρόλο σε πράξη που τελέστηκε με συμμετοχή πολλών.
6. Στοιχεία που έχουν αξιολογηθεί από το νομοθέτη για τον προσδιορισμό της απειλούμενης ποινής δεν λαμβάνονται από το δικαστήριο επιπροσθέτως υπόψη κατά την επιμέτρησή της.
7. Η επιμέτρηση της ποινής πρέπει να είναι ειδικά και εμπειριστατωμένα αιτιολογημένη. Η απλή μνεία ότι έχουν εκτιμηθεί τα κριτήρια των προηγούμενων παραγράφων δεν συνιστά αιτιολογία.

Άρθρο 62

Επιμέτρηση και απότιση της χρηματικής ποινής

1. Κατά την επιμέτρηση της χρηματικής ποινής, το δικαστήριο ορίζει στην απόφαση τόσο τον αριθμό των ημερήσιων μονάδων όσο και το ύψος τους.
2. Κατά τον προσδιορισμό του αριθμού των ημερήσιων μονάδων, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του μόνο τη βαρύτητα της πράξης και την ενοχή του δράστη γι' αυτή.
3. Το δικαστήριο καθορίζει το ύψος κάθε ημερήσιας μονάδας με βάση την προσωπική και οικονομική κατάσταση του δράστη, λαμβάνοντας υπόψη ειδικότερα τα καθαρά έσοδα που αποκτά από την εργασία του κατά μέσο όρο κάθε ημέρα, άλλα τυχόν εισοδήματα και εν γένει την περιουσία του, καθώς και τις οικογενειακές του υποχρεώσεις. Άλλες υποχρεώσεις του μπορούν να συνυπολογισθούν από το δικαστήριο.
4. Αν ο καταδικασμένος αδυνατεί να καταβάλει αμέσως το σύνολο της χρηματικής ποινής ή η καταβολή της θα συνεπαγόταν την αδυναμία καταβολής της αποζημίωσης στο θύμα, το δικαστήριο καθορίζει προθεσμία, όχι μεγαλύτερη από τρία έτη, ώστε μέσα σε αυτήν να καταβάλει

σε δόσεις την ποινή του.

5. Αν η αδυναμία καταβολής των δόσεων της χρηματικής ποινής οφείλεται σε ουσιώδη αλλαγή των όρων της προσωπικής και οικονομικής κατάστασης του δράστη μετά την επιμέτρηση της ποινής, ο καταδικασμένος μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση: α) διεύρυνση της προθεσμίας καταβολής της χρηματικής ποινής, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει συνολικά τα πέντε έτη, β) μείωση του ύψους της ημερήσιας μονάδας ή γ) αντικατάσταση της χρηματικής ποινής από την προσφορά κοινωφελούς εργασίας, στο μέτρο που ορίζει το δικαστήριο. Η αίτηση αυτή μπορεί να υποβληθεί μία μόνο φορά. Η μη εκπλήρωση των πιο πάνω υποχρεώσεων συνεπάγεται τη βεβαίωση του ποσού της χρηματικής ποινής υπέρ του Δημοσίου.

Άρθρο 63

Υπολογισμός του χρόνου προσωρινής κράτησης

1. Όταν επιβάλλεται στερητική της ελευθερίας ποινή, αφαιρείται ο χρόνος της προσωρινής κράτησης, ο χρόνος κράτησης από τη σύλληψη ως την προσωρινή κράτηση, καθώς και ο χρόνος παραμονής σε θεραπευτικές μονάδες για διενέργεια πραγματογνωμοσύνης κατά τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

2. Στην περίπτωση συρροής εγκλημάτων που συνεκδικάζονται, αφαιρείται από την επιβληθείσα συνολική ποινή ο χρόνος της κράτησης που διατάχθηκε για οποιοδήποτε από αυτά, ακόμη και όταν η απόφαση κήρυξε τον καταδικασμένο αθώο για το έγκλημα για το οποίο είχε κρατηθεί.

3. Η αρμόδια αρχή για την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων αφαιρεί από την ποινή το χρόνο φυλάκισης που μεσολάβησε από την έκδοση της απόφασης ως τότε που έγινε αμετάκλητη.

II. Αναστολή εκτέλεσης

Άρθρο 64

Αναστολή εκτέλεσης της ποινής υπό όρο

1. Αν κάποιος που δεν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα σε στερητική της ελευθερίας ποινή μεγαλύτερη από ένα έτος, με μία απόφαση συνολικής ποινής ή με μία ή περισσότερες αποφάσεις των οποίων οι ποινές δεν υπερβαίνουν συνολικά το πιο πάνω όριο, καταδικαστεί σε τέτοια ποινή που δεν υπερβαίνει τα τρία έτη, το δικαστήριο διατάσσει την αναστολή εκτέλεσης της ποινής για διάστημα από ένα ως τρία έτη, εκτός αν κρίνει με βάση ειδικά μνημονευόμενα στην αιτιολογία στοιχεία ότι η εκτέλεση της ποινής είναι απολύτως αναγκαία για να αποτρέψει τον καταδικασμένο από την τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων. Ο χρόνος αναστολής δεν μπορεί να είναι βραχύτερος από τη διάρκεια της ποινής. Το δικαστήριο μπορεί να εξαρτήσει την αναστολή από την προηγούμενη πληρωμή της επιδικασθείσας αποζημίωσης και χρηματικής ικανοποίησης προς τον αδικηθέντα, ορίζοντας και προθεσμία για την εκπλήρωση των πιο πάνω όρων.

2. Αν κάποιος που δεν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα σε χρηματική ποινή μεγαλύτερη από ενενήντα ημερήσιες μονάδες, με μία απόφαση συνολικής ποινής ή με μία ή περισσότερες αποφάσεις των οποίων οι ποινές δεν υπερβαίνουν συνολικά το πιο πάνω όριο, καταδικαστεί σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις εκατόν ογδόντα μονάδες, το δικαστήριο διατάσσει την αναστολή εκτέλεσης της ποινής για διάστημα από ένα ως τρία έτη, εκτός αν κρίνει με βάση ειδικά μνημονευόμενα στην αιτιολογία στοιχεία ότι η εκτέλεση της ποινής είναι απολύτως αναγκαία για να αποτρέψει τον καταδικασμένο από την τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων. Το τρίτο εδάφιο της προηγούμενης παραγράφου ισχύει και στην περίπτωση αυτή.

3. Όταν για το ίδιο αδίκημα αναστέλλεται η εκτέλεση της στερητικής της ελευθερίας ποινής συναναστέλλεται η εκτέλεση της χρηματικής ποινής που έχει επιβληθεί αθροιστικά με την πρώτη, ακόμη κι όταν δε συντρέχουν οι όροι της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 65

Αναστολή εκτέλεσης της ποινής υπό επιτήρηση

1. Αν κάποιος καταδικαστεί αμετάκλητα σε ποινή φυλάκισης μεγαλύτερη από τρία ως πέντε έτη και συντρέχει στο πρόσωπό του η προϋπόθεση του άρθρου 64 παράγραφος 1, το δικαστήριο διατάσσει την αναστολή εκτέλεσης της ποινής υπό όρους και υπό την επιμέλεια και επιτήρηση επιμελητή κοινωνικής αρωγής, για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να είναι κατώτερο από τρία

και ανώτερο από πέντε έτη.

2. Η επιμέλεια και επιτήρηση από τον επιμελητή κοινωνικής αρωγής περιλαμβάνει συνεδρίες με τον καταδικασμένο, ατομικά ή μαζί με άλλους καταδικασμένους για ανάλογα εγκλήματα, στο πλαίσιο των οποίων επιχειρείται η συνειδητοποίηση της βαρύτητας των πράξεων που τέλεσε, η ανάδειξη των συνεπειών τους, η αναζήτηση των αιτιών που οδήγησαν στο έγκλημα αλλά και των προτάσεων για τη μη επανάληψή του. Οι συνεδρίες ορίζονται από τον επιμελητή σε τακτά χρονικά διαστήματα που δεν μπορούν να είναι μεγαλύτερα του ενός μηνός. Στα καθήκοντα του επιμελητή ανήκει επίσης η επίβλεψη για την εκπλήρωση των όρων που επιβάλλει το δικαστήριο και η υποβολή ανά εξαμήνο σχετικής έκθεσης στον αρμόδιο εισαγγελέα. Με τον ίδιο τρόπο αναφέρει αμέσως κάθε σοβαρή παραβίαση των όρων που έχουν τεθεί στον καταδικασμένο.

3. Το δικαστήριο αποφασίζει τους όρους υπό τους οποίους παρέχεται η αναστολή εκτέλεσης της ποινής υπό επιτήρηση, οι οποίοι, διαζευκτικά ή σωρευτικά, μπορεί να είναι: α) Η αποκατάσταση του συνόλου ή μέρους της ζημίας που προκλήθηκε στο θύμα της αξιόποινης πράξης κατά το μέτρο των δυνατοτήτων του καταδικασμένου. β) Η υποχρέωση του καταδικασμένου να εμφανίζεται κατά τακτά χρονικά διαστήματα στις αστυνομικές αρχές του τόπου όπου διαμένει. γ) Η αφαίρεση της άδειας οδήγησης για χρονικό διάστημα ως ένα έτος, αν η πράξη συνιστά σοβαρή παραβίαση των κανόνων οδήγησης. δ) Η καταβολή ποσού ύψους ως δέκα χιλιάδες ευρώ για τις ανάγκες του σωφρονιστικού συστήματος και της επανένταξης των αποφυλακισμένων. ε) Η απαγόρευση απομάκρυνσης του καταδικασμένου χωρίς άδεια από τον συνήθη τόπο διαμονής του ή από άλλον τόπο που θα ορίσει το δικαστήριο. Η άδεια απομάκρυνσης, που πρέπει να είναι έγγραφη, χορηγείται στον καταδικασμένο από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών, μετά από πρόταση του επιμελητή κοινωνικής αρωγής, για ιδιαίτερα σοβαρούς λόγους και για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τον ένα μήνα. στ) Η αφαίρεση διαβατηρίου ή άλλου ισοδύναμου ταξιδιωτικού εγγράφου και η απαγόρευση εξόδου από τη χώρα για χρονικό διάστημα ως τρία έτη, εκτός αν έχει χορηγηθεί και στην περίπτωση αυτή η κατά τα αναφερόμενα στο στοιχείο ε' άδεια εξόδου, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τον ένα μήνα. ζ) Η απαγόρευση προσέγγισης ή επικοινωνίας με ορισμένα πρόσωπα. η) Η εκπλήρωση υποχρεώσεων του καταδικασμένου για διατροφή ή επιμέλεια άλλων προσώπων. θ) Η υποβολή του καταδικασμένου, εφόσον συναινεί, σε θεραπεία ή ειδική μεταχείριση και η διαμονή αυτού σε ορισμένο ίδρυμα.

4. Αν κατά τη διάρκεια της αναστολής της ποινής ο καταδικασμένος παραβαίνει τους όρους που έχουν τεθεί και την υποχρέωση συμμετοχής στις συνεδρίες που οργανώνει ο επιμελητής κοινωνικής αρωγής, το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση, ύστερα από αίτηση του αρμόδιου εισαγγελέα, κρίνει, αν πρέπει να διατάξει την άρση της αναστολής. Αν το δικαστήριο αυτό είναι το μικτό ορκωτό δικαστήριο ή το μικτό ορκωτό εφετείο, αρμόδιο είναι το τριμελές ή πενταμελές εφετείο αντίστοιχα. Η άρση της αναστολής διατάσσεται αν το δικαστήριο κρίνει ότι οι παραβάσεις είναι σε αριθμό και σοβαρότητα τόσο σημαντικές, ώστε να απαιτείται πλέον η έκτιση της περιοριστικής της ελευθερίας ποινής για να αποτραπεί ο καταδικασμένος από την τέλεση άλλων αξιόποινων πράξεων.

5. Το κατά την προηγούμενη παράγραφο δικαστήριο μετά από αίτηση του αρμόδιου εισαγγελέα ή του καταδικασμένου μπορεί να αποφασίσει την τροποποίηση των όρων, τη σύντμηση ή επιμήκυνση του χρόνου επιτήρησης ή και την πλήρη κατάργηση της επιτήρησης με παράλληλη διατήρηση της αναστολής της ποινής σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 64 παράγραφος 1, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από τη γενικότερη διαγωγή του καταδικασμένου κατά τη διάρκεια της αναστολής της ποινής. Νέα αίτηση του καταδικασμένου μπορεί να υποβληθεί μετά πάροδο εξαμήνου από την απόρριψη της προηγούμενης.

6. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων ισχύουν και όταν δεν συντρέχει η προϋπόθεση του άρθρου 64 παράγραφος 1 στο πρόσωπο του καταδικασμένου, εφόσον επιβάλλεται ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει τα τρία έτη, εκτός αν το δικαστήριο, με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή του, κρίνει ότι η εκτέλεση της ποινής είναι απολύτως αναγκαία για να αποτραπεί ο δράστης από την τέλεση άλλων αξιόποινων πράξεων. Στην περίπτωση αυτή το δικαστήριο μπορεί,

εκτός από τους όρους της παραγράφου 3, να επιβάλει την παροχή κοινωφελούς εργασίας διάρκειας από διακόσιες ως πεντακόσιες ώρες.

7. Σε περίπτωση καταδίκης αλλοδαπού, ο οποίος βρίσκεται παράνομα στη χώρα, το δικαστήριο που επιβάλλει ποινή φυλάκισης ως πέντε έτη ή χρηματική ποινή διατάσσει αναστολή εκτέλεσης της ποινής επ' αόριστο με τον όρο της άμεσης απέλασης από τη χώρα. Στην απόφαση ορίζεται ότι μέχρι την εκτέλεση της απέλασης ο αλλοδαπός εκτίει την ποινή του και σε περίπτωση που η ποινή που του επιβλήθηκε δεν υπερβαίνει τα τρία έτη ορίζονται κατά την προηγούμενη παράγραφο οι όροι υπό τους οποίους αναστέλλεται η εκτέλεσή της.

Άρθρο 66

Ανάκληση της αναστολής

1. Αν μετά τη χορήγηση της αναστολής κατά τα άρθρα 64 και 65 παράγραφοι 1 ως 5, αλλά κατά τη διάρκειά της, αποδειχθεί ότι αυτός που την έλαβε είχε προηγουμένως καταδικαστεί αμετάκλητα σε στερητική της ελευθερίας ποινή μεγαλύτερη από αυτήν του άρθρου 64 παράγραφος 1, το δικαστήριο με αίτηση του εισαγγελέα ανακαλεί την αναστολή που χορηγήθηκε, εκτός αν συντρέχουν οι όροι του άρθρου 65 παράγραφος 6, οπότε η αναστολή διατηρείται και το δικαστήριο διατάσσει την επιτήρηση του καταδικασμένου, επιβάλλοντας και τους κατά την παράγραφο αυτή προβλεπόμενους όρους.

2. Αν κατά τη διάρκεια της αναστολής, καταστεί αμετάκλητη καταδίκη για πράξη που τελέστηκε πριν από τη δημοσίευση της απόφασης αναστολής, η αναστολή θεωρείται ότι δεν χορηγήθηκε. Η ποινή που είχε ανασταλεί εκτελείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 70 παράγραφος 1 και 72 παράγραφος 1, εκτός αν το δικαστήριο, απαγγέλλοντας τη νέα καταδίκη, ρητά διατάξει με την ίδια απόφαση να διατηρηθεί η αναστολή, λόγω της ελαφράς φύσης του πλημμελήματος για το οποίο απαγγέλθηκε η νέα καταδίκη ή λόγω της συνδρομής των όρων του άρθρου 65 παράγραφος 6, οπότε το δικαστήριο διατηρεί την αναστολή, διατάσσει όμως την επιτήρηση του καταδικασμένου υπό τους προβλεπόμενους στο άρθρο 65 όρους. Τα ίδια ισχύουν και αν μετά την πάροδο του χρόνου της αναστολής επακολούθησε καταδίκη ή άρχισε ποινική δίωξη για πράξη που είχε τελεστεί πριν από την αναστολή, αμέσως μόλις καταστεί αμετάκλητη η καταδίκη για την πράξη αυτή.

3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αναλόγως και στις περιπτώσεις της αναστολής εκτέλεσης των χρηματικών ποινών (άρθρο 64 παράγραφος 2).

Άρθρο 67

Άρση της αναστολής

1. Αν κατά το διάστημα της αναστολής ο καταδικασμένος καταδικαστεί και πάλι σε ποινή στερητική της ελευθερίας για έγκλημα που τελέστηκε κατά τη διάρκεια της αναστολής, η αναστολή αίρεται μόλις καταστεί αμετάκλητη η νέα καταδίκη. Η ποινή που επιβλήθηκε με τη νέα καταδίκη εκτελείται στη συνέχεια μετά την ποινή που είχε ανασταλεί, εκτός αν λόγω της ελαφράς φύσης του πλημμελήματος που αφορά η νέα καταδίκη, το δικαστήριο με την ίδια απόφαση ρητά διατάξει να μην αρθεί η αναστολή.

2. Αν η αναστολή δεν αρθεί ή δεν ανακληθεί κατά τις προηγούμενες διατάξεις, η ποινή που είχε ανασταλεί θεωρείται σαν να μην είχε επιβληθεί.

Άρθρο 68

Ενέργεια αλλοδαπής απόφασης

Αν η καταδίκη που ορίζουν τα άρθρα 64, 66 και 67 επήλθε με απόφαση αλλοδαπού δικαστηρίου, η ενέργειά της όσον αφορά τη χορήγηση, την ανάκληση ή την άρση της αναστολής σε κάθε περίπτωση, κρίνεται ελεύθερα από το δικαστήριο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε διατάξεις διεθνών ή ευρωπαϊκών κειμένων που δεσμεύουν τη χώρα.

Άρθρο 69

Δικαστικές δαπάνες, αποζημιώσεις και παρεπόμενες ποινές

1. Η αναστολή της ποινής δεν απαλλάσσει τον καταδικασμένο από την πληρωμή των δικαστικών εξόδων, την αστική αποζημίωση ή τη χρηματική ικανοποίηση.

2. Οι παρεπόμενες ποινές αναστέλλονται και εξαλείφονται μαζί με την κύρια ποινή. Αν όμως πρόκειται για αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων κατά το άρθρο 51, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη μη αναστολή.

III. Συρροή εγκλημάτων

Άρθρο 70

Συνολική ποινή σε περίπτωση στερητικών της ελευθερίας ποινών

1. Κατά του υπαιτίου δύο ή περισσότερων εγκλημάτων που τιμωρούνται με πρόσκαιρες στερητικές της ελευθερίας ποινές, επιβάλλεται, μετά την επιμέτρησή τους, συνολική ποινή, η οποία αποτελείται από τη βαρύτερη από τις συντρέχουσες ποινές επαυξημένη. Αν οι συντρέχουσες ποινές είναι του ίδιου είδους και ίσης διάρκειας, η συνολική ποινή σχηματίζεται με την επαύξηση μιας από αυτές. Η επαύξηση της βαρύτερης ποινής για κάθε μία από τις συντρέχουσες ποινές δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από το ένα δεύτερο κάθε συντρέχουσας ποινής, ούτε μπορεί η συνολική ποινή να ξεπεράσει τα είκοσι πέντε έτη, όταν η ποινή βάση είναι φυλάκιση μεγαλύτερη από πέντε έτη, και τα δέκα έτη όταν πρόκειται για φυλάκιση ως πέντε έτη. Η τέλεση των εγκλημάτων με μία πράξη λαμβάνεται υπόψη ως στοιχείο που λειτουργεί υπέρ του υπαιτίου.

2. Αν χορηγήθηκε αμνηστία, χάρη, αναστολή δίωξης, απόλυση υπό όρο ή επήλθε παραγραφή ή αφέθηκε οπωσδήποτε η ποινή για ένα ή περισσότερα από τα εγκλήματα που συρρέουν και των οποίων οι ποινές προσμετρήθηκαν κατά τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, εξακολουθεί η εκτέλεση των υπόλοιπων ποινών και, αν συντρέχει περίπτωση, ο εισαγγελέας προκαλεί νέα προσμέτρηση γι' αυτές, αυτεπαγγέλτως ή με αίτηση του καταδικασμένου.

Άρθρο 71

Συντρέχουσες παρεπόμενες ποινές κ.λπ.

Οι παρεπόμενες ποινές και τα μέτρα ασφαλείας επιβάλλονται ή μπορούν επιβληθούν μαζί με τη συνολική ποινή, αν το ορίζει ο νόμος για ένα από τα εγκλήματα που συρρέουν.

Άρθρο 72

Συνολική ποινή σε περίπτωση συρροής χρηματικών ποινών

1. Αν συντρέχουν περισσότερες από μία χρηματικές ποινές, η συνολική ποινή που επιβάλλεται αποτελείται από τη βαρύτερή τους, επαυξημένη ανάλογα με την οικονομική κατάσταση του καταδικασμένου. Η επαύξηση αυτή όμως δεν μπορεί να ξεπεράσει το ένα δεύτερο του αθροίσματος των υπόλοιπων ποινών που συντρέχουν. Αν οι συντρέχουσες ποινές είναι ισόποσες, η συνολική ποινή σχηματίζεται με την επαύξηση μιας από αυτές.

2. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 70 εφαρμόζεται και σε αυτήν την περίπτωση.

Άρθρο 73

Άλλες περιπτώσεις συνολικής ποινής

Οι διατάξεις των άρθρων 70 και 72 εφαρμόζονται και όταν κάποιος, προτού εκτιθεί ολοκληρωτικά ή παραγραφεί ή χαριστεί η ποινή που του επιβλήθηκε για κάποια αξιόποινη πράξη, καταδικαστεί για άλλη αξιόποινη πράξη, οποτεδήποτε και αν τελέστηκε αυτή.

Άρθρο 74

Έγκλημα κατ' εξακολούθηση

Αν περισσότερες από μία πράξεις του ίδιου προσώπου συνιστούν εξακολούθηση του ίδιου εγκλήματος, το δικαστήριο μπορεί, αντί να εφαρμόσει τις διατάξεις των άρθρων 70 και 72, να επιβάλει μία και μόνο ποινή, για την επιμέτρηση της οποίας λαμβάνει υπόψη το όλο περιεχόμενο των μερικότερων πράξεων.

IV. Δικαστική άφεση ποινής

Άρθρο 75

Λόγοι δικαστικής άφεσης της ποινής

Το δικαστήριο μπορεί να απαλλάξει τον υπαίτιο πλημμελήματος από κάθε ποινή αν: α) έχει πληγεί τόσο σοβαρά από το αποτέλεσμα της πράξης του, ώστε η επιβολή της ποινής να εμφανίζεται πλέον δυσανάλογα επαχθής, β) έχει αποκαταστήσει στο μέτρο του δυνατού την προσβολή που έχει προκαλέσει στο θύμα δείχνοντας ειλικρινή μετάνοια, ώστε ενόψει και της μειωμένης ενοχής του, η ποινή να μην κρίνεται πλέον αναγκαία, ή γ) η βλάβη ή ο κίνδυνος που προκλήθηκαν από την πράξη ήταν ιδιαίτερας μικρής βαρύτητας.

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ΕΚΤΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

I. Γενικές διατάξεις

Άρθρο 76

Τρόπος εκτέλεσης ποινών και μέτρων ασφαλείας

Με ιδιαίτερους νόμους ορίζεται ο τρόπος της εκτέλεσης των ποινών καθώς και των μέτρων ασφαλείας.

Άρθρο 77

Αντικατάσταση της στερητικής της ελευθερίας ποινής

1. Εκείνος που καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης ως δέκα έτη και έχει υπερβεί το εβδομηκοστό έτος της ηλικίας του, εκτίει την ποινή ή το υπόλοιπο της ποινής στην κατοικία του, εκτός αν με ειδική αιτιολογία κριθεί ότι η έκτιση της ποινής σε κατάσταση κράτησης είναι απολύτως αναγκαία για να αποτραπεί από την τέλεση άλλων αντίστοιχης βαρύτητας εγκλημάτων. Αν το πιο πάνω όριο ηλικίας έχει συμπληρωθεί κατά την εκδίκαση της υπόθεσης, αποφασίζει το δικαστήριο που επιβάλλει την ποινή. Σε κάθε άλλη περίπτωση αποφασίζει το συμβούλιο πλημμελειοδικών, μετά από αίτηση του καταδικασμένου. Ο καταδικασμένος υποχρεούται να εμφανίζεται κάθε μήνα στο αστυνομικό τμήμα της περιφέρειάς του. Αν παραλείψει την υποχρέωσή του αυτή, ο εισαγγελέας έκτισης της ποινής, εκτιμώντας τη συχνότητα των παραλείψεων και τους λόγους στους οποίους οφείλονται, μπορεί: α) να προειδοποιήσει τον καταδικασμένο για τις συνέπειες που θα έχει η μη εκπλήρωση της υποχρέωσής του, β) να διατάξει την έκτιση μέρους της ποινής του που δεν θα υπερβαίνει τον ένα μήνα στο κατάστημα κράτησης ή γ) να διατάξει έκτιση της ποινής στο κατάστημα κράτησης. Η διάταξη του άρθρου 78 έχει και εδώ ανάλογη εφαρμογή.

2. Η διάταξη της προηγούμενης παραγράφου ισχύει και για τις μητέρες ανήλικων τέκνων, τα οποία δεν έχουν συμπληρώσει το πέμπτο έτος της ηλικίας τους. Ισχύει επίσης, χωρίς τις προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου, για εκείνους που νοσούν από σύνδρομο επίκτητης ανοσοποιητικής ανεπάρκειας, από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια και υποβάλλονται σε τακτική αιμοκάθαρση, από ανθεκτική φυματίωση ή είναι τετραπληγικοί, από κίρρωση του ήπατος με αναπηρία άνω του εξήντα επτά τοις εκατό (67%), από γεροντική άνοια εφόσον έχουν υπερβεί το ογδοηκοστό έτος της ηλικίας, ή από κακοήθη νεοπλασμάτα τελικού σταδίου. Για τη διακρίβωση των προϋποθέσεων του εδαφίου αυτού απαιτείται γνωμάτευση από δημόσιο νοσοκομείο.

II. Απόλυση του καταδίκου υπό όρο

Άρθρο 78

Κατάδικοι που δικαιούνται να απολυθούν

1. Όσοι καταδικάστηκαν σε φυλάκιση μπορούν να απολυθούν υπό τον όρο της ανάκλησης, σύμφωνα με τις πιο κάτω διατάξεις, εφόσον έχουν εκτίσει :

- α) σε περίπτωση πρόσκαιρης φυλάκισης ως πέντε έτη, τα δύο πέμπτα αυτής
- β) σε περίπτωση πρόσκαιρης φυλάκισης μεγαλύτερης από πέντε έτη, τα τρία πέμπτα αυτής
- γ) σε περίπτωση ισόβιας φυλάκισης τουλάχιστον είκοσι έτη.

2. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης δεν απαιτείται να έχει καταστεί η καταδίκη αμετάκλητη.

3. Στην περίπτωση που συντρέχουν σωρευτικά περισσότερες ποινές, ο κατάδικος μπορεί να απολυθεί υπό όρο αν έχει εκτίσει το άθροισμα των τμημάτων των ποινών, που προβλέπεται στην παράγραφο 1. Σε κάθε περίπτωση ο κατάδικος μπορεί να απολυθεί αν έχει εκτίσει είκοσι πέντε έτη και όταν το παραπάνω άθροισμα υπερβαίνει το όριο αυτό.

4. Αν ο κατάδικος εργάζεται, κάθε ημέρα εργασίας υπολογίζεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της σωφρονιστικής νομοθεσίας.

5. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης, ως ποινή που εκτίθηκε θεωρείται αυτή που υπολογίστηκε ευεργετικά κατά την προηγούμενη παράγραφο. Προκειμένου για ποινές ισόβιας φυλάκισης δεν μπορεί να χορηγηθεί στον κατάδικο η υπό όρο απόλυση, αν δεν έχει παραμείνει στο κατάστημα κράτησης δεκαπέντε έτη, και για ποινές φυλάκισης πάνω από πέντε έτη αν δεν έχει παραμείνει στο κατάστημα κράτησης ίσο χρόνο με το ένα τρίτο της ποινής που του επιβλήθηκε. Το πρώτο εδάφιο της τρίτης παραγράφου έχει και εδώ εφαρμογή. Σε κάθε περίπτωση όμως ο κατάδικος μπορεί να απολυθεί αν έχει παραμείνει στο κατάστημα κράτησης είκοσι έτη.

Άρθρο 79

Προϋποθέσεις για τη χορήγηση της απόλυσης

1. Η απόλυση υπό όρο χορηγείται οπωσδήποτε, εκτός αν κριθεί με ειδική αιτιολογία ότι η διαγωγή του καταδίκου, κατά την έκτιση της ποινής του, καθιστά απολύτως αναγκαία τη συνέχιση της κράτησής του για να αποτραπεί η τέλεση από αυτόν νέων αξιόποινων πράξεων. Μόνη η επίκληση πειθαρχικών παραπτωμάτων κατά την έκτιση της ποινής δεν αρκεί για τη μη χορήγηση της απόλυσης.

2. Στον απολούμενο μπορούν να επιβληθούν ορισμένες υποχρεώσεις που θα αφορούν τον τρόπο της ζωής του και ιδίως τον τόπο διαμονής του, με ανάλογη εφαρμογή των περιπτώσεων β', ε', στ' και ζ' της παραγράφου 3 του άρθρου 65. Οι υποχρεώσεις αυτές μπορούν πάντοτε να ανακληθούν ή να τροποποιηθούν με αίτηση του απολυμένου.

Άρθρο 80

Ανάκληση και άρση της απόλυσης

1. Η απόλυση μπορεί να ανακληθεί, αν εκείνος που απολύθηκε δεν συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις που του επιβλήθηκαν κατά την απόλυση. Στην περίπτωση αυτή ο χρόνος από την απόλυση ως τη νέα σύλληψη δεν υπολογίζεται στη διάρκεια της ποινής.

2. Η απόλυση αίρεται αν μέσα στο χρονικό διάστημα που προβλέπει το επόμενο άρθρο, εκείνος που απολύθηκε διαπράξει έγκλημα από δόλο, για το οποίο του επιβλήθηκε αμετακλήτως οποτεδήποτε ποινή φυλάκισης ανώτερη από έξι μήνες. Στην περίπτωση αυτή εκτίει αθροιστικά και ολόκληρο το υπόλοιπο της προηγούμενης ποινής, το οποίο έπρεπε να εκτίσει κατά το χρόνο της απόλυσης.

3. Μετά την ανάκληση ή άρση της απόλυσης, νέα απόλυση χορηγείται μετά την πάροδο ενός έτους, αν εκτίεται φυλάκιση ως πέντε έτη, μετά την πάροδο δύο ετών, αν εκτίεται φυλάκιση μεγαλύτερη από πέντε έτη και μετά την πάροδο τριών ετών, αν εκτίεται ισόβια φυλάκιση.

Άρθρο 81

Συνέπειες της μη ανάκλησης και άρσης

Αν από την απόλυση περάσει το χρονικό διάστημα της ποινής το οποίο υπολειπόταν για έκτιση, σε όσες περιπτώσεις αυτό είναι ανώτερο από τρία έτη, ή αν περάσουν τρία έτη χωρίς να γίνει ανάκληση ή άρση, η ποινή θεωρείται ότι εκτίθηκε. Η ισόβια φυλάκιση θεωρείται ότι εκτίθηκε, αν περάσουν δέκα έτη από την απόλυση χωρίς να γίνει ανάκληση ή άρση της απόλυσης.

Άρθρο 82

Διαδικασία για τη χορήγηση και την ανάκληση της απόλυσης

1. Για τη χορήγηση και την ανάκληση της απόλυσης υπό όρο αποφασίζει το συμβούλιο των πλημμελειοδικών του τόπου έκτισης της ποινής. Ο κατάδικος κλητεύεται υποχρεωτικά δέκα τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίαση, κατά την οποία μπορεί να παραστεί αυτοπροσώπως ή με συνήγορο που διορίζει με απλό έγγραφο θεωρημένο από τον διευθυντή της φυλακής ή τις αρμόδιες αρχές.

2. Η απόλυση υπό όρο χορηγείται με αίτηση της διεύθυνσης του καταστήματος στο οποίο κρατείται ο κατάδικος. Η αίτηση υποβάλλεται δύο μήνες πριν από τη συμπλήρωση του χρόνου, που προβλέπει το άρθρο 78. Αν η διεύθυνση του ιδρύματος κρίνει ότι συντρέχουν προϋποθέσεις για τη μη χορήγηση της απόλυσης, υποβάλλει σχετική αναφορά μαζί με έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας του καταστήματος στον εισαγγελέα των πλημμελειοδικών, ο οποίος την εισάγει στο συμβούλιο.

3. Για την ανάκληση αποφασίζει το ίδιο δικαστικό συμβούλιο, ύστερα από πρόταση των αρχών που εποπτεύουν αυτόν που απολύθηκε.

4. Η εποπτεία αυτή μπορεί να ανατεθεί και σε εταιρεία προστασίας των αποφυλακισομένων.

5. Σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης, για να προληφθεί κίνδυνος της δημόσιας τάξης, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών του τόπου διαμονής εκείνου που απολύθηκε μπορεί να διατάξει την προσωρινή σύλληψή του ύστερα από την οποία προκαλείται αμέσως με τη νόμιμη διαδικασία η απόφαση για την ανάκληση. Αν αποφασιστεί η ανάκληση, θεωρείται ότι αυτή επήλθε την ημέρα της σύλληψης.

ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΕΞΑΛΕΙΦΟΥΝ ΤΟ ΑΞΙΟΠΟΙΝΟ – ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΟΙΝΩΝ

I. Παραγραφή Εγκλημάτων

Άρθρο 83

Χρόνος παραγραφής

1. Το αξιόποινο εξαλείφεται με την παραγραφή.

2. Τα κακουργήματα παραγράφονται: α) μετά είκοσι έτη, αν ο νόμος προβλέπει γι' αυτά την ποινή της ισόβιας φυλάκισης β) μετά δέκα πέντε έτη, σε κάθε άλλη περίπτωση.

3. Τα πλημμελήματα παραγράφονται μετά πέντε έτη.

4. Σε περίπτωση απόπειρας ή συνέργειας, για το χρόνο παραγραφής λαμβάνεται υπόψη η προβλεπόμενη στο νόμο μειωμένη ποινή.

5. Οι πιο πάνω προθεσμίες υπολογίζονται κατά το ισχύον ημερολόγιο.

6. Αν ο νόμος ορίζει διαζευκτικά περισσότερες από μία ποινές, οι πιο πάνω προθεσμίες υπολογίζονται σύμφωνα με τη βαρύτερη απ' αυτές.

Άρθρο 84

Έναρξη του χρόνου παραγραφής

Η προθεσμία της παραγραφής αρχίζει από την ημέρα που τελέστηκε η αξιόποινη πράξη, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά. Σε περίπτωση συμμετοχής η προθεσμία αρχίζει από το χρόνο τέλεσης της πράξης του φυσικού αυτουργού.

Άρθρο 85

Αναστολή της παραγραφής

1. Η προθεσμία της παραγραφής αναστέλλεται για όσο χρόνο σύμφωνα με διάταξη νόμου δεν μπορεί να αρχίσει ή να εξακολουθήσει η ποινική δίωξη καθώς και για όσο χρόνο διαρκεί η κύρια διαδικασία και ώσπου να γίνει αμετάκλητη η καταδικαστική απόφαση.

2. Η προθεσμία παραγραφής των εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 243, 249, 250, 251, 254, 255, 256, 259, 260, 287 και 288, όταν αυτά στρέφονται κατά ανηλικού, αναστέλλεται μέχρι την ενηλικίωση του θύματος.

3. Η κατά την παράγραφο 1 αναστολή δεν μπορεί να διαρκέσει περισσότερο από πέντε έτη για τα κακουργήματα και τρία έτη για τα πλημμελήματα. Ο χρονικός περιορισμός της αναστολής δεν ισχύει όταν η αναβολή ή αναστολή της ποινικής δίωξης λαμβάνει χώρα κατ' εφαρμογή των άρθρων 30 παράγραφος 2 και 59 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

4. Αν για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση, η έλλειψή της δεν αναστέλλει την παραγραφή.

5. Για εκκρεμείς υποθέσεις, ως προς τις οποίες συμπληρώνεται ο χρόνος παραγραφής κατ' εφαρμογή του παρόντος και των δύο προηγούμενων άρθρων, την παύση της ποινικής δίωξης μπορεί να διατάσσει, με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα εφετών, ο αρμόδιος εισαγγελέας

πλημμελειοδικών, θέτοντας τη δικογραφία στο αρχείο.

II. Παραίτηση από την έγκληση

Άρθρο 86

Μη υποβολή έγκλησης ή δήλωση παραίτησης από το δικαίωμα της έγκλησης

1. Όταν ο νόμος απαιτεί έγκληση για την ποινική δίωξη κάποιας αξιόποινης πράξης, το αξιόποινο εξαλείφεται αν ο δικαιούχος δεν υποβάλει την έγκληση μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα που έμαθε για την τέλεση της πράξης και για τον δράστη της ή για έναν από τους συμμετόχους.
2. Το ίδιο αποτέλεσμα συνεπάγεται και η ρητή δήλωση του δικαιούχου της έγκλησης ενώπιον της αρμόδιας αρχής, ότι παραιτείται από το δικαίωμα της έγκλησης.

Άρθρο 87

Πρόσωπα που δικαιούνται να υποβάλουν έγκληση

1. Έγκληση δικαιούται να υποβάλει ο άμεσα παθών από την αξιόποινη πράξη, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά.
2. Αν ο παθών δεν έχει συμπληρώσει το 13ο έτος της ηλικίας του ή τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση, το δικαίωμα της έγκλησης έχει ο νόμιμος αντιπρόσωπός του. Αν ο παθών έχει συμπληρώσει το 13ο έτος της ηλικίας του, το δικαίωμα της έγκλησης έχουν τόσο ο παθών όσο και ο νόμιμος αντιπρόσωπος του, και μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας του το δικαίωμα αυτό το έχει μόνο ο παθών.
3. Αν δύο ή περισσότεροι έχουν δικαίωμα έγκλησης, το δικαίωμα του καθενός είναι αυτοτελές.
4. Μετά το θάνατο του παθόντος το δικαίωμα της έγκλησης μεταβιβάζεται στο σύζυγο που ζει ή σε αυτόν που συμβιώνε με σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης μέχρι το θάνατό του και στα τέκνα του, και αν αυτοί λείπουν ή είναι δράστες του εγκλήματος, στους γονείς του.

Άρθρο 88

Αδιαίρετο της έγκλησης

Η ποινική δίωξη ασκείται εναντίον όλων των συμμετόχων του εγκλήματος ακόμη και αν η έγκληση που υποβλήθηκε στρέφεται εναντίον ενός από αυτούς.

Άρθρο 89

Ανάκληση της έγκλησης

1. Αυτός που υπέβαλε την έγκληση μπορεί να την ανακαλέσει με τους όρους που ορίζει ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας. Αν η έγκληση έχει υποβληθεί από το νόμιμο εκπρόσωπο του παθόντος, αυτός διατηρεί το δικαίωμα της ανάκλησης μόνο όσο διαρκεί η νόμιμη εκπροσώπηση. Μετά τη λήξη της δικαίωμα ανάκλησης έχει ο παθών ή ο νέος νόμιμος εκπρόσωπός του.
2. Μετά την ανάκληση της έγκλησης που υποβλήθηκε δεν μπορεί να υποβληθεί νέα.
3. Η ανάκληση που έγινε για έναν από τους συμμετόχους της πράξης έχει ως συνέπεια την παύση της ποινικής δίωξης και των υπολοίπων, εφόσον και αυτοί διώκονται με έγκληση.
4. Η ανάκληση δεν έχει κανένα αποτέλεσμα για τον κατηγορούμενο που δηλώνει προς την αρχή ότι δεν την αποδέχεται.

III. Παραγραφή ποινών

Άρθρο 90

Χρόνος παραγραφής των ποινών που επιβλήθηκαν

Οι ποινές που επιβλήθηκαν αμετάκλητα, αν έμειναν ανεκτέλεστες, παραγράφονται: α) η ισόβια φυλάκιση, μετά τριάντα έτη, β) η φυλάκιση που είναι μεγαλύτερη από πέντε έτη, μετά είκοσι έτη, γ) η φυλάκιση που είναι κάτω από πέντε έτη, οι χρηματικές ποινές και ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων μετά δέκα έτη, δ) οι παρεπόμενες ποινές μαζί με τις κύριες.

Άρθρο 91

Έναρξη του χρόνου παραγραφής των ποινών

Η παραγραφή αρχίζει από την ημέρα που η απόφαση έγινε αμετάκλητη.

Άρθρο 92

Αναστολή της παραγραφής των ποινών

Η προθεσμία της παραγραφής των ποινών αναστέλλεται: α) για όσο χρόνο σύμφωνα με το νόμο δεν μπορεί να αρχίσει ή να εξακολουθήσει η εκτέλεση μιας ποινής· β) για όσο χρόνο σύμφωνα με τα άρθρα 64 και 65 έχει ανασταλεί η εκτέλεση ή έχει επιτραπεί η καταβολή με δόσεις της χρηματικής ποινής που επιβλήθηκε.

ΟΓΔΟΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ

Άρθρο 93

Ορισμοί

1. Στο κεφάλαιο αυτό με τον όρο ανήλικοι νοούνται αυτοί που κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης έχουν ηλικία μεταξύ του όγδοου και του δέκατου όγδοου έτους της ηλικίας τους συμπληρωμένων.
2. Οι ανήλικοι υποβάλλονται σε αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα ή σε περιορισμό σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων σύμφωνα με τις διατάξεις των επόμενων άρθρων.

Άρθρο 94

Ποινική μεταχείριση των ανηλίκων

1. Η αξιόποινη πράξη που τελέστηκε από ανήλικο οκτώ ως δεκατριών ετών δεν καταλογίζεται σε αυτόν. Το δικαστήριο μπορεί να του επιβάλει αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα.
2. Σε ανήλικο από δεκατριών ως δεκαπέντε ετών που τέλεσε αξιόποινη πράξη επιβάλλονται μόνο αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα.
3. Σε ανήλικο που τέλεσε αξιόποινη πράξη και έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας του επιβάλλονται αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, εκτός αν κρίνεται αναγκαίο να επιβληθεί περιορισμός σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων κατά το άρθρο 99.

Άρθρο 95

Αναμορφωτικά μέτρα

1. Αναμορφωτικά μέτρα είναι: α) η επίπληξη του ανηλίκου, β) η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου στους γονείς ή στους επιτρόπους του, γ) η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια, δ) η ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες ή σε ιδρύματα ανηλίκων ή σε επιμελητές ανηλίκων, ε) η συνδιαλλαγή μεταξύ ανηλίκου δράστη και θύματος για έκφραση συγγνώμης και εν γένει για εξώδικη διευθέτηση των συνεπειών της πράξης, στ) η αποζημίωση του θύματος ή η κατ' άλλον τρόπο άρση ή μείωση των συνεπειών της πράξης από τον ανήλικο, ζ) η παρακολούθηση από τον ανήλικο κοινωνικών και ψυχολογικών προγραμμάτων σε κρατικούς, δημοτικούς, κοινοτικούς ή ιδιωτικούς φορείς, η) η φοίτηση του ανηλίκου σε σχολές επαγγελματικής ή άλλης εκπαίδευσης ή κατάρτισης, θ) η παρακολούθηση από τον ανήλικο ειδικών προγραμμάτων κυκλοφοριακής αγωγής, ι) η παροχή κοινωφελούς εργασίας από τον ανήλικο, ια) η ανάθεση της εντατικής επιμέλειας και επιτήρησης του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες ή σε επιμελητές ανηλίκων και ιβ) η τοποθέτηση του ανηλίκου σε κατάλληλο κρατικό, δημοτικό, κοινοτικό ή ιδιωτικό ίδρυμα αγωγής.
2. Σε κάθε περίπτωση ως πρόσθετο αναμορφωτικό μέτρο μπορεί να επιβληθούν επιπλέον υποχρεώσεις που αφορούν τον τρόπο ζωής του ανηλίκου ή τη διαπαιδαγώγησή του. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να επιβληθούν δύο ή περισσότερα από τα μέτρα που προβλέπονται στα στοιχεία α' ως και ια' της προηγούμενης παραγράφου.
3. Η επιλογή του αναμορφωτικού μέτρου που πρόκειται να επιβληθεί διέπεται από την αρχή της επικουρικότητας, για την εφαρμογή της οποίας τα αναμορφωτικά μέτρα που προβλέπονται στα στοιχεία α' - θ' της πρώτης παραγράφου προτάσσονται των υπολοίπων. Το περιεχόμενο και η διάρκεια κάθε μέτρου πρέπει να είναι ανάλογα προς τη βαρύτητα της πράξης που έχει τελεστεί, την προσωπικότητα του δράστη και τις βιοτικές του συνθήκες. Με αποφάσεις του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ρυθμίζονται όλα τα θέματα που αφορούν την επιβολή και εκτέλεση των μέτρων της πρώτης παραγράφου.

4. Στην απόφαση του δικαστηρίου ορίζεται η μέγιστη διάρκεια του αναμορφωτικού μέτρου.

Άρθρο 96

Θεραπευτικά μέτρα

1. Αν η κατάσταση του ανηλίκου απαιτεί ιδιαίτερη μεταχείριση, ιδίως αν αυτός πάσχει από ψυχική διαταραχή ή από οργανική νόσο ή βρίσκεται σε κατάσταση που του δημιουργεί σοβαρή σωματική δυσλειτουργία ή του έχει γίνει έξη η κατάχρηση ηλεκτρονικών υπολογιστών ή η χρήση οιοπνευματωδών ποτών ή ναρκωτικών ουσιών και δεν μπορεί να την αποβάλει με τις δικές του δυνάμεις ή εμφανίζει ουσιώδη καθυστέρηση στην πνευματική και την ηθική του ανάπτυξη, το δικαστήριο διατάσσει: α) την ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου στους γονείς, στους επιτρόπους του ή στην ανάδοχη οικογένεια, β) την ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες ή σε επιμελητές ανηλίκων, γ) την παρακολούθηση συμβουλευτικού θεραπευτικού προγράμματος από τον ανήλικο και δ) την παραπομπή του ανηλίκου σε θεραπευτικό ή άλλο κατάλληλο κατάστημα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να επιβληθούν τα μέτρα που προβλέπονται στα στοιχεία α' ή β' σε συνδυασμό με το μέτρο που προβλέπεται στο στοιχείο γ'.

2. Τα θεραπευτικά μέτρα διατάσσονται ύστερα από προηγούμενη διάγνωση και γνωμοδότηση από εξειδικευμένη ομάδα ιατρών, ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών, οι οποίοι κατά περίπτωση υπάγονται σε Μονάδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ή σε ιατρικά κέντρα υγείας ή κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα.

3. Αν ο ανήλικος είναι χρήστης ναρκωτικών και αν η χρήση του έχει γίνει έξη και δεν μπορεί να την αποβάλει με τις δικές του δυνάμεις, το δικαστήριο πριν επιβάλει τα θεραπευτικά μέτρα που προβλέπονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου διατάσσει πραγματογνωμοσύνη σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Νόμων για τα Ναρκωτικά.

Άρθρο 97

Μεταβολή ή άρση μέτρων

1. Το δικαστήριο που δίκασε μπορεί οποτεδήποτε να αντικαταστήσει τα αναμορφωτικά μέτρα που επέβαλε με άλλα, αν το κρίνει αναγκαίο. Αν τα μέτρα εκπλήρωσαν το σκοπό τους, τα αίρει.

2. Το ίδιο μπορεί να πράξει και για τα θεραπευτικά μέτρα ύστερα από γνωμοδότηση, σύμφωνα με το άρθρο 96 παράγραφος 2.

3. Το δικαστήριο αντικαθιστά τα αναμορφωτικά μέτρα με θεραπευτικά ύστερα από γνωμοδότηση, σύμφωνα με το άρθρο 96 παράγραφος 2.

4. Η συνδρομή των προϋποθέσεων αντικατάστασης ή άρσης των αναμορφωτικών ή θεραπευτικών μέτρων ελέγχεται από το δικαστήριο το αργότερο μετά την πάροδο ενός έτους από την επιβολή τους.

Άρθρο 98

Διάρκεια μέτρων

1. Τα αναμορφωτικά μέτρα που επέβαλε το δικαστήριο παύουν αυτοδικαίως, όταν ο ανήλικος συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας. Το δικαστήριο μπορεί, με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή του, να παρατείνει τα μέτρα το πολύ ως τη συμπλήρωση του εικοστού πρώτου έτους.

2. Τα θεραπευτικά μέτρα επιτρέπεται να παραταθούν και μετά το δέκατο όγδοο έτος ύστερα από γνωμοδότηση, σύμφωνα με το άρθρο 96 παράγραφος 2, το πολύ ως τη συμπλήρωση του εικοστού πρώτου έτους.

Άρθρο 99

Περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων

1. Περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων επιβάλλεται μόνο σε ανήλικους που έχουν συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας τους, εφόσον η πράξη τους, αν την τελούσε ενήλικος θα ήταν κακούργημα και εμπεριέχει στοιχεία βίας, στρέφεται κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας ή τελείται κατ' επάγγελμα ή κατ' εξακολούθηση. Η απόφαση πρέπει να περιέχει ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία, από την οποία να προκύπτει γιατί τα αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα δεν κρίνονται στη συγκεκριμένη περίπτωση επαρκή ενόψει

των ιδιαίτερων συνθηκών τέλεσης της πράξης και της προσωπικότητας του ανηλίκου.

2. Στην απόφαση ορίζεται επακριβώς ο χρόνος παραμονής του ανηλίκου στο κατάστημα αυτό, σύμφωνα με το άρθρο 46.

Άρθρο 100

Απόλυση υπό όρο

1. Το δικαστήριο απολύει υπό όρο τον ανήλικο μετά τη λήξη του ενός δευτέρου του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων και ορίζει το χρόνο της δοκιμασίας, που δεν μπορεί να υπερβαίνει το υπόλοιπο του περιορισμού που επιβλήθηκε.

2. Η απόλυση υπό όρο χορηγείται οπωσδήποτε, εκτός αν κριθεί με ειδική αιτιολογία ότι η διαγωγή του ανηλίκου κατά την έκτιση του περιορισμού καθιστά απολύτως αναγκαία τη συνέχιση της κράτησής του, για να αποτραπεί η τέλεση από αυτόν νέων αξιόποινων πράξεων.

3. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης, η διεύθυνση του καταστήματος στο οποίο κρατείται ο ανήλικος υποβάλλει αίτηση προς το Τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων στο Πλημμελειοδικείο του τόπου όπου εκτίεται ο περιορισμός μαζί με έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας του καταστήματος μόλις συμπληρωθεί η έκτιση του ενός δευτέρου του περιορισμού που επιβλήθηκε. Ο ανήλικος κλητεύεται υποχρεωτικά δέκα τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίαση του δικαστηρίου, κατά την οποία μπορεί να παραστεί αυτοπροσώπως ή να εκπροσωπηθεί από συνήγορο που διορίζει με απλό έγγραφο θεωρημένο, ως προς το γνήσιο της υπογραφής, από το διευθυντή του καταστήματος κράτησης, από δικηγόρο ή από τις αρμόδιες αρχές. Αν η αίτηση για απόλυση υπό όρο δεν γίνει δεκτή, νέα αίτηση μπορεί να υποβληθεί μετά δύο μήνες από την απόρριψη, εκτός αν υπάρξουν νέα στοιχεία.

4. Η απόλυση υπό όρο μπορεί να χορηγηθεί και πριν από την έκτιση του ενός δευτέρου του περιορισμού που επιβλήθηκε, μόνο για σπουδαίους λόγους και εφόσον έχει εκτιθεί πραγματικά το ένα τρίτο αυτού.

5. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης, ως περιορισμός που εκτίθηκε θεωρείται και αυτός που υπολογίστηκε ευεργετικά σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

6. Στον απολυόμενο μπορεί να επιβληθούν κατά τη διάρκεια του χρόνου δοκιμασίας του υποχρεώσεις που αφορούν τον τρόπο ζωής του και ιδίως τον τόπο διαμονής, τη διαπαιδαγώγηση ή την παρακολούθηση εγκεκριμένου από το νόμο θεραπευτικού προγράμματος απεξάρτησης από ναρκωτικές ή άλλες ουσίες.

Άρθρο 101

Ανάκληση και άρση της υπό όρο απόλυσης

1. Αν ο απολυόμενος παραβιάσει τους όρους που του επιβλήθηκαν κατά το άρθρο 100 παράγραφος 7, η απόλυση μπορεί να ανακληθεί. Στην περίπτωση αυτή ο χρόνος από την απόλυση ως τη νέα σύλληψη δεν υπολογίζεται στη διάρκεια του περιορισμού.

2. Αν ο απολυόμενος διαπράξει κατά το χρόνο της δοκιμασίας του κακούργημα ή πλημμέλημα από δόλο, για το οποίο καταδικάστηκε αμετάκλητα, η απόλυση αίρεται και εφαρμόζεται το άρθρο 104.

3. Αν μετά την απόλυση παρέλθει ο χρόνος δοκιμασίας τον οποίο όρισε η απόφαση χωρίς να γίνει ανάκληση ή άρση, ο περιορισμός θεωρείται ότι εκτίθηκε.

Άρθρο 102

Εκδίκαση μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους

1. Οι διατάξεις του άρθρου 94 παράγραφοι 1 και 2 εφαρμόζονται και για τους ανηλίκους που τέλεσαν αξιόποινη πράξη πριν από τη συμπλήρωση του δέκατου πέμπτου έτους της ηλικίας τους και εισάγονται σε δίκη μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους. Στην περίπτωση αυτή τα αναμορφωτικά μέτρα παύουν αυτοδικαίως όταν ο υπαίτιος συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του.

2. Η διάταξη του άρθρου 99 παράγραφος 1 εφαρμόζεται και για τους ανηλίκους που τέλεσαν αξιόποινη πράξη μετά τη συμπλήρωση του δέκατου πέμπτου έτους της ηλικίας τους και εισάγονται σε δίκη μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους. Στην περίπτωση αυτή τα

αναμορφωτικά μέτρα παύουν αυτοδικαίως όταν ο υπαίτιος συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του. Αν το δικαστήριο κρίνει ότι η επιβολή αναμορφωτικών ή θεραπευτικών μέτρων δεν είναι επαρκής και ότι ο περιορισμός σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων, μολονότι αναγκαίος, δεν είναι πλέον σκόπιμος, μπορεί να επιβάλει την ποινή που προβλέπεται για την πράξη που τελέστηκε, μειωμένη σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 48. Οι κατάδικοι αυτοί κρατούνται χωριστά από άλλους ενήλικους καταδίκους.

Άρθρο 103

Έναρξη εκτέλεσης της απόφασης μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους

Αν ο καταδικασμένος σε περιορισμό σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων συμπλήρωσε το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του πριν αρχίσει η εκτέλεση της απόφασης, το δικαστήριο που δίκασε, αν κρίνει ότι ο περιορισμός αυτός δεν είναι σκόπιμος, μπορεί να τον αντικαταστήσει με την ποινή που προβλέπεται στο προηγούμενο άρθρο. Οι κατάδικοι αυτοί κρατούνται χωριστά από άλλους ενήλικους καταδίκους.

Άρθρο 104

Συρροή

1. Αν ο κρατούμενος σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων διαπράξει αξιόποινη πράξη πριν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του ή αν συντρέξει άλλη περίπτωση συρροής κατά το άρθρο 73, το δικαστήριο επαυξάνει την ποινή που του είχε καθορίσει με την προηγούμενη απόφασή του χωρίς να υπερβεί τα όρια του άρθρου 46. Το ίδιο ισχύει αν ο κρατούμενος σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων διαπράξει αξιόποινη πράξη μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου και πριν από τη συμπλήρωση του εικοστού πέμπτου έτους της ηλικίας του και το δικαστήριο του επιβάλει περιορισμό σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 105 παράγραφος 1 στοιχείο α' ή ποινή φυλάκισης κατώτερη από πέντε έτη.

2. Αν ο κρατούμενος σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων διαπράξει κακούργημα μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου και πριν από τη συμπλήρωση του 25ου έτους της ηλικίας του, για το οποίο του επιβάλλεται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον πέντε ετών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 105 παράγραφος 1 στοιχείο β', το δικαστήριο επιβάλλει συνολική ποινή φυλάκισης επαυξημένη. Η επαύξηση δεν μπορεί να είναι κατώτερη από το ένα δεύτερο της ποινής που είχε καθορίσει η προηγούμενη απόφαση του δικαστηρίου. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 70 παράγραφος 1.

Άρθρο 105

Νεαροί ενήλικες

Όταν ο δράστης κατά το χρόνο τέλεσης αξιόποινης πράξης δεν έχει συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του, το δικαστήριο μπορεί: α) να διατάξει τον περιορισμό του σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων (άρθρο 46) εφόσον κρίνει ότι η τέλεση της πράξης οφείλεται στην ελλιπή ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, λόγω της νεαρής ηλικίας και ότι ο περιορισμός αυτός θα είναι αρκετός για να αποφευχθεί η τέλεση άλλων εγκλημάτων, ή β) να επιβάλει μειωμένη ποινή (άρθρο 48). Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 102.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ
ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΠΡΟΣΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ

Άρθρο 106

Εσχάτη προδοσία

1. Όποιος επιχειρεί με βία ή απειλή βίας να καταλύσει, να αλλοιώσει ή να καταστήσει ανενεργό, διαρκώς ή προσκαιρώς, το δημοκρατικό πολίτευμα που στηρίζεται στη λαϊκή κυριαρχία ή θεμελιώδεις αρχές ή θεσμούς του πολιτεύματος αυτού ή να αποστερήσει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ή αυτόν που ασκεί την προεδρική εξουσία, τον Πρωθυπουργό, την Κυβέρνηση ή τη Βουλή από την εξουσία που έχουν κατά το Σύνταγμα, τιμωρείται με φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη.
2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος επιχειρεί να τελέσει την πράξη της προηγούμενης παραγράφου με κατάχρηση της ιδιότητάς του ως οργάνου του κράτους ή με σφετερισμό της ιδιότητας αυτής, καθώς και όποιος ασκεί την εξουσία που ο ίδιος ή άλλος κατέλαβε με τους τρόπους και τα μέσα που προβλέπει το άρθρο αυτό.
3. Θεμελιώδεις αρχές και θεσμοί του πολιτεύματος θεωρούνται στο Κεφάλαιο αυτό: α) η ανάδειξη του Αρχηγού του Κράτους με εκλογή, β) το δικαίωμα του λαού να εκλέγει τη Βουλή με γενικές, άμεσες, ελεύθερες, ίσες και μυστικές ψηφοφορίες μέσα στα συνταγματικά χρονικά πλαίσια, γ) το κοινοβουλευτικό σύστημα διακυβέρνησης, δ) η αρχή του πολυκομματισμού, ε) η αρχή της διάκρισης των λειτουργιών, όπως προβλέπεται στο Σύνταγμα, στ) η αρχή της δέσμευσης του νομοθέτη από το Σύνταγμα και της εκτελεστικής και της δικαστικής λειτουργίας από το Σύνταγμα και τους νόμους, ζ) η αρχή της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης και η) η γενική ισχύς και προστασία των ατομικών δικαιωμάτων που προβλέπει το Σύνταγμα.
4. Δεν τιμωρούνται ως συμμετοχοί στις πράξεις των παραγράφων 1 και 2 δημόσιοι υπάλληλοι ή λειτουργοί, αν άσκησαν τα καθήκοντά τους όσο διήρκεσε ο σφετερισμός της λαϊκής κυριαρχίας ή η παράνομη κατάλυση ή αδράνεια του δημοκρατικού πολιτεύματος, εφόσον η άσκηση των καθηκόντων τους ήταν αναγκαία αποκλειστικά για τη συνέχιση της λειτουργίας του κράτους και δεν έγινε με σκοπό τη διατήρηση της εξουσίας από τους σφετεριστές της.

Άρθρο 107

Προπαρασκευαστικές πράξεις

1. Όποιος δημόσια ή με τη διάδοση εγγράφων, εικόνων ή παραστάσεων ή μέσω του διαδικτύου προκαλεί με πρόθεση ή προσπαθεί να διεγείρει άλλους στο να επιχειρήσουν πράξεις από εκείνες που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη.
2. Όποιος οργανώνεται με άλλον ή άλλους με σκοπό να εκτελέσουν πράξη από εκείνες που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο ή σε συνεννόηση με ξένη κυβέρνηση προπαρασκευάζει την εκτέλεση μιας απ' αυτές τις πράξεις, τιμωρείται με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη.

Άρθρο 108

Παρεπόμενες ποινές

1. Στις περιπτώσεις των άρθρων 106 και 107, μαζί με την ποινή της φυλάκισης το δικαστήριο επιβάλλει αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων.
2. Η αποστέρηση αρχίζει μόλις η απόφαση γίνει αμετάκλητη.

Άρθρο 109

Έμπρακτη μετάνοια

1. Στις περιπτώσεις των άρθρων 106 και 107, ο δράστης μένει ατιμώρητος αν με δική του θέληση παρεμπόδισε την επέλευση του αποτελέσματος που επιδίωξε με την πράξη του ή συντέλεσε αποφασιστικά στη ματαίωσή του.
2. Αν στις περιπτώσεις του άρθρου 106 ο δράστης συντέλεσε αποφασιστικά στην αποκατάσταση του δημοκρατικού πολιτεύματος, τιμωρείται με ποινή μειωμένη. Το δικαστήριο όμως μπορεί, εκτιμώντας ελεύθερα όλες τις περιστάσεις, να κρίνει την πράξη του ατιμώρητη.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΠΡΟΣΒΟΛΕΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΥΠΟΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
I. Προσβολές της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας

Άρθρο 110

Επιβουλή της ακεραιότητας της χώρας

1. Όποιος επιχειρεί με βία ή απειλή βίας να αποσπάσει από το ελληνικό κράτος τμήμα του εδάφους ή του θαλάσσιου χώρου που ανήκει σε αυτό ή να τα συγχωνεύσει σε άλλο κράτος, τιμωρείται με φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος επιχειρεί να τελέσει την πράξη με κατάχρηση της ιδιότητάς του ως οργάνου του κράτους ή με σφετερισμό της ιδιότητας αυτής.
2. Οι διατάξεις των άρθρων 107 ως 109 έχουν και εδώ ανάλογη εφαρμογή.

Άρθρο 111

Νόθευση αποδεικτικών

Όποιος νοθεύει, καταστρέφει ή κρύβει έγγραφα ή άλλα αντικείμενα που χρησιμεύουν για την απόδειξη των εδαφικών δικαιωμάτων του ελληνικού κράτους τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη.

II. Προσβολές της διεθνούς ειρήνης της χώρας

Άρθρο 112

Έκθεση σε κίνδυνο πολέμου

1. Όποιος επιχειρεί με συνομιλίες ή διαπραγματεύσεις με ξένη κυβέρνηση ή οργάνωση που ασκεί στην πράξη κρατική εξουσία σε ορισμένο τόπο να προκαλέσει πόλεμο ή εχθροπραξίες εναντίον του ελληνικού κράτους ή συμμάχου του, τιμωρείται με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη.
2. Αν εξαιτίας των ενεργειών του κηρύχθηκε πραγματικά πόλεμος ή άρχισαν εχθροπραξίες, επιβάλλεται φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη.
3. Ο δράστης της πράξης της πρώτης παραγράφου μένει ατιμώρητος, αν με δική του θέληση παρεμπόδισε την πρόκληση του πολέμου ή των εχθροπραξιών που επιδίωξε με την πράξη του.

Άρθρο 113

Έκθεση σε κίνδυνο αντιποίνων

1. Όποιος, με πράξεις που θέτουν υπό αμφισβήτηση κυριαρχικά δικαιώματα άλλου κράτους ή με άλλες προκλητικές ενέργειες, εκθέτει το ελληνικό κράτος ή σύμμαχό του ή τους κατοίκους τους σε κίνδυνο αντιποίνων ή εκθέτει σε κίνδυνο διατάραξης τις φιλικές σχέσεις της Ελλάδας ή συμμάχου της με ξένο κράτος, τιμωρείται με φυλάκιση από τρεις μήνες ως τρία έτη.
2. Αν τα αντίποινα επήλθαν πραγματικά εξαιτίας των ενεργειών του επιβάλλεται φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη.
3. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου τελέστηκε από αμέλεια επιβάλλεται φυλάκιση ως ένα έτος και αν εξαιτίας αυτής επήλθαν αντίποινα, φυλάκιση ως δύο έτη.

III. Προσβολές της αμυντικής ικανότητας της χώρας

Άρθρο 114

Υπηρεσία στον εχθρό

1. Έλληνας πολίτης, ο οποίος σε καιρό πολέμου κατά του ελληνικού κράτους υπηρετεί στο στρατό του εχθρού ή παίρνει όπλα κατά της ελληνικής πολιτείας ή των συμμάχων της τιμωρείται με φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη.
2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος σε έδαφος του ελληνικού κράτους που βρίσκεται υπό εχθρική κατοχή, υποστηρίζει τη δύναμη του εχθρού σε αυτό καταδίδοντας άτομα που αντιστέκονται στις δυνάμεις κατοχής ή προσφέροντας τις υπηρεσίες του σε αυτές, με σκοπό τη διατήρηση του κατοχικού καθεστώτος.

Άρθρο 115

Υποστήριξη της πολεμικής δύναμης του εχθρού

1. Όποιος σε πόλεμο που κηρύχθηκε ή που επίκειται κατά της ελληνικής πολιτείας: α) ενισχύει τις πολεμικές δυνάμεις του εχθρού υπηρετώντας σε αυτές ως στρατιώτης ή προσφέροντας μέσα ή υπηρεσίες, ή β) βλάπτει τις ελληνικές πολεμικές δυνάμεις καταστρέφοντας, αφαιρώντας ή μη παραδίδοντας τα πιο πάνω μέσα ή αρνούμενος τις οφειλόμενες υπηρεσίες, τιμωρείται με φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη.
2. Ο ξένος υπήκοος που παρέχει στον εχθρικό στρατό τα μέσα ή τις υπηρεσίες της προηγούμενης παραγράφου δεν τιμωρείται, εκτός αν, κατά το χρόνο της πράξης, κατοικούσε στην Ελλάδα ή σε έδαφος κατεχόμενο από την Ελλάδα ή αν όσα έδωσε προέρχονται από αυτά τα εδάφη.
3. Όποιος σε πόλεμο που κηρύχθηκε ή που επίκειται κατά της ελληνικής πολιτείας επιχειρεί να ενισχύσει τις πολεμικές δυνάμεις του εχθρού ισχυριζόμενος ή διαδίδοντας ειδήσεις σχετικά με τις θέσεις, την ισχύ ή τις ενέργειες των ελληνικών ένοπλων δυνάμεων τιμωρείται με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη.

IV. Προσβολές κρατικών απορρήτων

Άρθρο 116

Παραβίαση μυστικών της Πολιτείας

1. Όποιος παραδίδει ή αφήνει να περιέλθει στην κατοχή ή τη γνώση άλλου κρατικό απόρρητο τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη.
2. Αν η πράξη γίνεται σε καιρό πολέμου επιβάλλεται φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη.
3. Με τις ποινές των προηγούμενων παραγράφων τιμωρείται και όποιος δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου ανακοινώνει ή διαδίδει κρατικό απόρρητο.
4. Αν οι πράξεις των προηγούμενων παραγράφων τελούνται από αμέλεια, εφόσον τα απόρρητα ήταν υπηρεσιακώς εμπιστευμένα στον υπαίτιο ή τού ήταν προσιτά λόγω της δημόσιας υπηρεσίας του ή με εντολή κάποιας αρχής, επιβάλλεται φυλάκιση ως τρία έτη και σε καιρό πολέμου, από τρία ως πέντε έτη.

Άρθρο 117

Κατασκοπεία

1. Όποιος παράνομα πετυχαίνει να περιέλθει στην κατοχή ή στη γνώση του κρατικό απόρρητο τιμωρείται με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη.
2. Αν όμως ο υπαίτιος ενήργησε με σκοπό να χρησιμοποιήσει το κρατικό απόρρητο για να το διαβιβάσει σε άλλον ή να το ανακοινώσει δημόσια, επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και αν η πράξη έγινε σε καιρό πολέμου, με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη.

Άρθρο 118

Έννοια κρατικού απορρήτου

Κρατικό απόρρητο κατά την έννοια των άρθρων 116 και 117 είναι ένα γεγονός, αντικείμενο ή πληροφορία, η πρόσβαση στα οποία είναι δυνατή σε ένα προσδιορισμένο κύκλο προσώπων και που χαρακτηρίζονται ως μυστικά για να αποφευχθεί ο κίνδυνος προσβολής της εδαφικής ακεραιότητας, της διεθνούς ειρήνης, της αμυντικής ικανότητας, των διεθνών σχέσεων ή των οικονομικών συμφερόντων του ελληνικού κράτους.

Άρθρο 119

Παρεπόμενες ποινές

1. Στα εγκλήματα αυτού του Κεφαλαίου, μαζί με την ποινή της φυλάκισης το δικαστήριο επιβάλλει αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων.
2. Η αποστέρηση αρχίζει μόλις η απόφαση γίνει αμετάκλητη.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΑΛΛΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

Άρθρο 120

Προσβολές κατά των εκπροσώπων άλλου κράτους

Όποιος βιαιοπραγεί κατά του αρχηγού ή μέλους της κυβέρνησης άλλου κράτους κατά τη διάρκεια της επίσημης παραμονής τους στην Ελλάδα, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Άρθρο 121

Προσβολή διπλωματικών αντιπροσώπων

Όποιος τελεί την πράξη του προηγούμενου άρθρου εναντίον πρεσβευτή διαπιστευμένου στην ελληνική πολιτεία ή άλλου διπλωματικού αντιπροσώπου κατά το χρόνο παραμονής του στην Ελλάδα, τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη διάταξη.

Άρθρο 122

Προσβολή συμβόλων άλλου κράτους

Όποιος, για να εκδηλώσει μίσος ή περιφρόνηση, αφαιρεί, καταστρέφει, παραμορφώνει ή ρυπαίνει την επίσημη σημαία ή έμβλημα της κυριαρχίας άλλου κράτους, που τελεί σε ειρήνη με την Ελλάδα και είναι αναγνωρισμένο από αυτήν ή διακόπτει ή ηχητικά παρεμποδίζει την επίσημη ανάκρουση του εθνικού του ύμνου, τιμωρείται με χρηματική ποινή ως ενενήντα μονάδες. Η δίωξη ασκείται μόνο ύστερα από αίτηση της αλλοδαπής κυβέρνησης.

Άρθρο 123

Προϋποθέσεις της δίωξης

Τα εγκλήματα αυτού του Κεφαλαίου διώκονται μόνο αν η Ελλάδα διατηρεί διπλωματικές σχέσεις με το αλλοδαπό κράτος και η αμοιβαιότητα είναι εξασφαλισμένη τόσο κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης, όσο και κατά το χρόνο εκδίκασής της.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

Ι. Εγκλήματα κατά του Προέδρου της Δημοκρατίας, της Βουλής, της Κυβέρνησης και των συμβουλίων τοπικής αυτοδιοίκησης

Άρθρο 124

Βία κατά του Προέδρου της Δημοκρατίας, της Βουλής ή της Κυβέρνησης

1. Όποιος με βία ή απειλή βίας επιχειρεί να εξαναγκάσει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ή εκείνον που ασκεί την προεδρική εξουσία, τη Βουλή, την Κυβέρνηση ή μέλος τους σε εκτέλεση, παράλειψη ή ανοχή πράξης που ανάγεται στα καθήκοντά τους, καθώς και όποιος βιαιοπραγεί εναντίον τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη. Η ίδια ποινή επιβάλλεται αν η πράξη στρέφεται κατά αρχηγού αναγνωρισμένου κατά τον κανονισμό της Βουλής πολιτικού κόμματος.
2. Ο υπαίτιος των παραπάνω πράξεων εναντίον του περιφερειάρχη, του δημάρχου, του περιφερειακού ή δημοτικού συμβουλίου τοπικής αυτοδιοίκησης ή μέλους του τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη.
3. Αν τα πρόσωπα κατά των οποίων στράφηκαν οι πράξεις των προηγούμενων παραγράφων διέτρεξαν σοβαρό προσωπικό κίνδυνο, επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη για την πράξη της παραγράφου 1 και από πέντε ως δέκα έτη για την πράξη της παραγράφου 2.

Άρθρο 125

Νόθευση εκλογής ή ψηφοφορίας

1. Όποιος με οποιονδήποτε τρόπο προκαλεί την παραγωγή μη γνήσιου αποτελέσματος σε εκλογή ή ψηφοφορία που διενεργείται από τη Βουλή ή κάποια επιτροπή της ή νοθεύει το γνήσιο αποτέλεσμα της εκλογής ή ψηφοφορίας τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη.
2. Ο υπαίτιος των πράξεων της προηγούμενης παραγράφου σε εκλογή ή ψηφοφορία που

διενεργείται από περιφερειακό ή δημοτικό συμβούλιο τοπικής αυτοδιοίκησης ή κάποια επιτροπή τους, τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος.

Άρθρο 126

Δωροδοκία

1. Όποιος υπόσχεται ή παρέχει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ή εκείνον που ασκεί την προεδρική εξουσία, τον Πρωθυπουργό ή μέλος της Κυβέρνησης, τον περιφερειάρχη ή τον δήμαρχο, άμεσα ή μέσω άλλου, οποιαδήποτε ωφελήματα που δεν δικαιούνται για τον εαυτό του ή για άλλον, για ενέργεια ή παράλειψή του μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στα καθήκοντά του ή αντίκειται σε αυτά, τιμωρείται με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος σχετικά με εκλογή ή ψηφοφορία που διενεργείται από τη Βουλή, ή το κατά το άρθρο 124 παράγραφος 2 συμβούλιο τοπικής αυτοδιοίκησης ή επιτροπή τους, υπόσχεται ή παρέχει σε μέλος των πιο πάνω σωμάτων ή των επιτροπών τους οποιαδήποτε ωφελήματα που δεν δικαιούνται, για τον εαυτό του ή για άλλον, για να μην λάβει μέρος στην εκλογή ή στην ψηφοφορία ή για να ψηφίσει με ορισμένο τρόπο.

3. Με φυλάκιση ως πέντε έτη, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα, τιμωρούνται και οι διευθυντές επιχειρήσεων ή πρόσωπα που έχουν την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχειρήσεις σε περίπτωση που δεν εμποδίζουν πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές τους να διαπράξει προς όφελος της επιχείρησης πράξη των προηγούμενων παραγράφων.

4. Με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδων τιμωρούνται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ή εκείνος που ασκεί την προεδρική εξουσία, ο Πρωθυπουργός, τα μέλη της Κυβέρνησης, οι βουλευτές, ο περιφερειάρχης, ο δήμαρχος ή τα μέλη των κατά το άρθρο 124 παράγραφος 2 συμβουλίων ή των επιτροπών τους, οι οποίοι δέχονται την παροχή ή υπόσχεση ωφελημάτων που δεν δικαιούνται ή απαιτούν τέτοια για τις πράξεις που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους. Η αμετάκλητη καταδίκη, στην περίπτωση αυτή, συνεπάγεται αυτοδικαίως έκπτωση από τη δημόσια θέση που κατέχει ο δράστης.

5. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και όταν η πράξη τελείται από ή προς: α) μέλη κοινοβουλευτικών συνελεύσεων διεθνών ή υπερεθνικών οργανισμών στους οποίους η Ελλάδα είναι μέλος, β) μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή γ) μέλη του Κοινοβουλίου ή οποιουδήποτε συμβουλίου τοπικής αυτοδιοίκησης άλλου κράτους, υπό τον όρο της αμοιβαιότητας. Στις περιπτώσεις αυτές οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται όταν: α) συντρέχουν οι όροι του άρθρου 5, β) η πράξη τελείται στην αλλοδαπή από ή προς ημεδαπό, ακόμα κι αν δεν είναι αξιόποινη κατά τους νόμους της χώρας όπου τελέστηκε ή γ) η πράξη τελείται στην αλλοδαπή από υπάλληλο οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει την έδρα του στην Ελλάδα.

6. Η διάταξη του άρθρου 162 έχει εφαρμογή και στα εγκλήματα του άρθρου αυτού.

Άρθρο 127

Αντιποίηση

Όποιος αντιποιεί την άσκηση του αξιώματος των προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 124 τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος.

Άρθρο 128

Διατάραξη συνεδριάσεων

1. Όποιος παρεμποδίζει τη διεξαγωγή συνεδρίασης του Υπουργικού Συμβουλίου, της Βουλής ή κάποιας επιτροπής τους ή τη διαταράσσει με οποιονδήποτε τρόπο, τιμωρείται με φυλάκιση από τρεις μήνες ως πέντε έτη.

2. Όποιος παρεμποδίζει ή διαταράσσει συνεδρίαση των κατά το άρθρο 124 παράγραφος 2 συμβουλίων ή των επιτροπών τους, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη.

II. Εγκλήματα κατά του εκλογικού σώματος

Άρθρο 129

Βία κατά εκλογέων

1. Όποιος με βία ή απειλή βίας ή με κατάχρηση μιας εργασιακής ή οικονομικής σχέσης εξάρτησης, παρεμποδίζει εκλογέα να ασκήσει το εκλογικό του δικαίωμα ή επιβάλλει την ενάσκησή του υπέρ ή κατά ορισμένου υποψηφίου σε εκλογές βουλευτών, ευρωβουλευτών ή αυτοδιοικητικών αρχών ή σε δημοψήφισμα κατά το Σύνταγμα, τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη.
2. Αν το πρόσωπο κατά του οποίου στράφηκε η πράξη διέτρεξε σοβαρό προσωπικό κίνδυνο, επιβάλλεται φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη διάταξη.

Άρθρο 130

Εξαπάτηση εκλογέων

Όποιος με ψευδείς ειδήσεις ή συκοφαντικές διαδόσεις που ανάγονται στο πρόσωπο κάποιου υποψηφίου ή με άλλο τρόπο εξαπατά εκλογέα, με αποτέλεσμα αυτός να μην ασκήσει το εκλογικό του δικαίωμα, να ψηφίσει άκυρα ή να μεταβάλλει το εκλογικό του φρόνημα σε κάποια από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα του άρθρου 129, τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη και χρηματική ποινή ως 120 μονάδες.

Άρθρο 131

Παραβίαση της μυστικότητας της ψηφοφορίας

Όποιος, σε κάποια από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα του άρθρου 129 κατορθώνει με οποιονδήποτε τρόπο να μάθει είτε ο ίδιος είτε τρίτος την ψήφο που έδωσε ο εκλογέας, τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος ή χρηματική ποινή ως 120 μονάδες.

Άρθρο 132

Νόθευση εκλογής

Όποιος ψηφίζει χωρίς να έχει το δικαίωμα σε κάποια από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα του άρθρου 129 ή ψηφίζει κατ' επανάληψη ή δίνει πολλές ψήφους ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο προκαλεί την παραγωγή μη γνήσιου αποτελέσματος της εκλογής, καθώς και όποιος νοθεύει το γνήσιο αποτέλεσμα αυτής, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως 180 μονάδες. Αν ο υπαίτιος εκτελούσε υπηρεσία κατά την εκλογή, τιμωρείται με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες, καθώς και με στέρηση των αξιωμάτων ή της θέσης του.

Άρθρο 133

Δωροδοκία εκλογέα

1. Όποιος σχετικά με κάποια από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα του άρθρου 129, από την προκήρυξή τους και ως το τέλος της ψηφοφορίας υπόσχεται ή παρέχει σε εκλογέα οποιαδήποτε ωφελήματα που δεν δικαιούται για να παραλείψει να ασκήσει το εκλογικό του δικαίωμα ή για να το ασκήσει με ορισμένο τρόπο, τιμωρείται με φυλάκιση από τρεις μήνες ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως 180 μονάδες.
2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και ο εκλογέας, ο οποίος, σχετικά με κάποια από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα του άρθρου 129 και κατά το χρόνο που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, δέχεται παροχή ή υπόσχεση ωφελημάτων που δεν δικαιούται ή απαιτεί τέτοια για να παραλείψει την άσκηση του εκλογικού του δικαιώματος ή για να το ασκήσει με ορισμένο τρόπο.
3. Όποιος από την προκήρυξη κάποιας από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα του άρθρου 129 και ως το τέλος της ψηφοφορίας υπόσχεται ή κάνει δωρεά για φιλανθρωπικό σκοπό ή για εκτέλεση έργου σε εκλογική περιφέρεια, δήμο, φιλανθρωπικό κατάστημα, κοινωφελές ίδρυμα ή εκκλησία, ως αντάλλαγμα για να υπερψηφιστεί, καταψηφιστεί ή προτιμηθεί συγκεκριμένος υποψήφιος, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως 180 μονάδες.

Άρθρο 134

Διατάραξη εκλογικής διαδικασίας

1. Όποιος με βία ή απειλή παρεμποδίζει τη διεξαγωγή κάποιας από τις εκλογές ή τα

δημοψηφίσματα του άρθρου 129 ή τη διαταράσσει με οποιονδήποτε τρόπο, τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη.

2. Όποιος σχετικά με κάποια από τις εκλογές ή τα δημοψηφίσματα του άρθρου 129, από την αρχή της ψηφοφορίας και ως την ολοκλήρωση της διαλογής καταστρέφει ολικά ή μερικά κάλπη ή με οποιονδήποτε τρόπο εξαφανίζει την κάλπη, το πρωτόκολλο ή τα πρακτικά της ψηφοφορίας ή τα διαβιβαζόμενα στοιχεία στην αρμόδια αρχή, τιμωρείται με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

I. Βίαη προσβολή ή διατάραξη της δικαστικής λειτουργίας

Άρθρο 135

Βία κατά δικαστικών λειτουργών

και προσώπων που μετέχουν στην απονομή της δικαιοσύνης

1. Όποιος με βία ή απειλή βίας επιχειρεί να εξαναγκάσει δικαστικό λειτουργό, διαιτητή, ένορκο ή μάρτυρα να ενεργήσει πράξη που ανάγεται στα καθήκοντά του ή να παραλείψει νόμιμη πράξη, καθώς και όποιος βιαιοπραγεί εναντίον του κατά την άσκηση των καθηκόντων του, τιμωρείται α) με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη αν πρόκειται για τους Προέδρους των Ανώτατων Δικαστηρίων ή τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και β) με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη σε κάθε άλλη περίπτωση, εκτός αν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

2. Αν το πρόσωπο κατά του οποίου στράφηκε η πράξη διέτρεξε σοβαρό προσωπικό κίνδυνο, επιβάλλεται α) φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη αν πρόκειται για τα πρόσωπα της παραγράφου 1 στοιχείο α' και β) φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη σε κάθε άλλη περίπτωση.

Άρθρο 136

Διατάραξη δικαστικών συνεδριάσεων

Όποιος εμποδίζει αυθαίρετα ή διαταράσσει σοβαρά τις συνεδριάσεις δικαστηρίου ή δικαστικού συμβουλίου τιμωρείται με φυλάκιση από τρεις μήνες ως πέντε έτη.

II. Επηρεασμός ή νόθευση της δικαστικής κρίσης

Άρθρο 137

Δωροδοκία δικαστικών λειτουργών

1. Εκείνος που καλείται κατά το νόμο να εκτελέσει δικαστικά καθήκοντα ή ο διαιτητής, αν ζητεί ή λαμβάνει άμεσα ή μέσω τρίτου, για τον εαυτό του ή για άλλον, οποιαδήποτε ωφελήματα που δεν δικαιούται ή αποδέχεται την υπόσχεση παροχής τέτοιων ωφελημάτων, για ενέργειά του ή παράλειψη, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στην εκτέλεση των καθηκόντων του κατά την απονομή της δικαιοσύνης, τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδων.

2. Με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες τιμωρείται και όποιος για τον πιο πάνω σκοπό υπόσχεται ή παρέχει στα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου ή σε οικείο τους, άμεσα ή μέσω τρίτου, τέτοια ωφελήματα. Με φυλάκιση ως πέντε έτη τιμωρείται και ο διευθυντής επιχείρησης ή το πρόσωπο που έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχείρηση, σε περίπτωση που δεν εμποδίζει πρόσωπο το οποίο τελεί υπό τις εντολές του να διαπράξει προς όφελος της επιχείρησης την πράξη του προηγούμενου εδαφίου.

3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και όταν οι πράξεις τελούνται από ή προς: α) μέλη του Δικαστηρίου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, β) όσους ασκούν δικαστικά καθήκοντα ή καθήκοντα διαιτητή σε διεθνή δικαστήρια των οποίων η δικαιοδοσία είναι αποδεκτή από την Ελλάδα ή γ) δικαστές, ενόρκους ή διαιτητές άλλων κρατών σχετικά με την άσκηση των δικαστικών τους καθηκόντων, υπό τον όρο της αμοιβαιότητας. Στις περιπτώσεις αυτές οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται όταν: α) συντρέχουν οι όροι του άρθρου 5, β) η πράξη τελείται στην αλλοδαπή από ή προς ημεδαπό, ακόμα κι αν δεν είναι αξιόποινη κατά τους νόμους της χώρας όπου τελέστηκε ή γ) η πράξη τελείται στην αλλοδαπή από

υπάλληλο οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει την έδρα του στην Ελλάδα.

4. Η διάταξη του άρθρου 162 έχει εφαρμογή και στα εγκλήματα του άρθρου αυτού.

Άρθρο 138

Ψευδής κατάθεση

1. Όποιος, ενώ εξετάζεται ως διάδικος ή μάρτυρας σε δικαστήριο ή ενώπιον αρχής αρμόδιας να ενεργεί εξέταση για την κρινόμενη υπόθεση, εν γνώσει του καταθέτει ψευδή στοιχεία σχετικά με την υπόθεση αυτή ή αρνείται ή αποκρύπτει την αλήθεια, τιμωρείται με φυλάκιση από τρεις μήνες ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως 180 μονάδες.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος εμφανίζεται ως μάρτυρας ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρχής αρμόδιας να ενεργεί εξέταση και αρνείται να δώσει τη μαρτυρία του.

3. Αν ο υπαίτιος τέλεσε τις πράξεις των προηγούμενων παραγράφων για να αποφύγει ποινική ευθύνη είτε δική του είτε κάποιου από τους οικείους του, χωρίς να ενοχοποιήσει ψευδώς άλλον, το δικαστήριο μπορεί να τον απαλλάξει από κάθε ποινή.

Άρθρο 139

Ψευδής πραγματογνωμοσύνη ή διερμηνεία

1. Όποιος ως πραγματογνώμονας ή διερμηνέας εν γνώσει εκθέτει ψέματα ή αποκρύπτει την αλήθεια, τιμωρείται με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

2. Το δικαστήριο μαζί με τις ποινές της προηγούμενης παραγράφου επιβάλλει και απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος για χρονικό διάστημα από ένα ως δύο έτη (άρθρο 52), η οποία αρχίζει μόλις η απόφαση γίνει αμετάκλητη.

Άρθρο 140

Ψευδής καταμήνυση

1. Όποιος εν γνώσει καταμηνύει άλλον ψευδώς ή αναφέρει γι' αυτόν ενώπιον της αρχής ότι τέλεσε αξιόποινη πράξη ή πειθαρχική παράβαση, τιμωρείται με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος εν γνώσει και ψευδώς καθιστά άλλον ύποπτο στην αρχή: α) υποβάλλοντας, αλλοιώνοντας ή αποκρύπτοντας κάποιο αποδεικτικό μέσο για αξιόποινη πράξη ή πειθαρχική παράβαση ή β) ισχυριζόμενος δημόσια ότι αυτός έχει τελέσει αυτεπαγγέλτως διωκόμενο έγκλημα.

3. Το δικαστήριο με αίτηση του παθόντος μπορεί να του επιτρέψει να δημοσιεύσει την απόφαση με έξοδα του καταδικασμένου. Το δικαίωμα αποσβήνεται αν η δημοσίευση δεν γίνει μέσα σε τρεις μήνες από την επίδοση της τελεσίδικης απόφασης στον παθόντα.

Άρθρο 141

Ψευδής καταγγελία

Όποιος, χωρίς να καθιστά άλλον ύποπτο, παριστάνει εν γνώσει του ψευδώς στην αρχή ότι τελέστηκε κάποιο κακούργημα ή πλημμέλημα, τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος και χρηματική ποινή ως 120 μονάδες.

Άρθρο 142

Έμπρακτη μετάνοια

Στις περιπτώσεις των άρθρων 138 ως 141 η πράξη μένει ατιμώρητη αν ο υπαίτιος με την ελεύθερη θέλησή του ανακάλεσε ενώπιον της ίδιας αρχής την ψευδή κατάθεση, μήνυση, δήλωση ή έκθεση. Η ανάκληση αυτή δεν απαλλάσσει από την ποινή τον υπαίτιο, αν η αρχή έχει ήδη εκδώσει απόφαση ή αν επήλθε σε άλλον κάποια έννομη επιβλαβής συνέπεια.

III. Αποτροπή ή παραβίαση της δικαστικής κρίσης

Άρθρο 143

Υπόθαλψη

1. Όποιος εν γνώσει ματαιώνει τη δίωξη άλλου για έγκλημα που διέπραξε, τιμωρείται με φυλάκιση από ένα ως τρία έτη.

2. Η υπόθαλψη μένει ατιμώρητη αν ο υπαίτιος την τέλεσε υπέρ κάποιου οικείου του.

Άρθρο 144

Παρασιώπηση εγκλημάτων

1. Όποιος, ενώ έμαθε με τρόπο αξιόπιστο ότι μελετάται κακούργημα ή ότι άρχισε ήδη η εκτέλεσή του, και σε χρόνο τέτοιον ώστε να μπορεί ακόμα να προληφθεί η τέλεση ή το αποτέλεσμα του, παραλείπει να το αναγγείλει εγκαίρως στην αρχή, τιμωρείται, αν το κακούργημα τελέστηκε ή έγινε απόπειρά του, με φυλάκιση ως τρία έτη.
2. Η παράλειψη αυτή μένει ατιμώρητη αν η αναγγελία στην αρχή θα αφορούσε πρόσωπο οικείο εκείνου που την παρέλειψε.

Άρθρο 145

Παραβίαση δικαστικών αποφάσεων

1. Όποιος δεν συμμορφώθηκε σε προσωρινή διαταγή ή διάταξη δικαστικής ή εισαγγελικής απόφασης σχετική με τη ρύθμιση της νομής ή της κατοχής, την άσκηση της γονικής μέριμνας, την επικοινωνία με το τέκνο και τη ρύθμιση της χρήσης της οικογενειακής στέγης και της κατανομής των κινητών μεταξύ συζύγων, τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος.
2. Όποιος εν γνώσει ματαιώνει την εκτέλεση της ποινής ή του μέτρου ασφαλείας που επιβλήθηκε σε άλλον τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη. Η πράξη μένει ατιμώρητη αν ο υπαίτιος την τέλεσε υπέρ κάποιου οικείου του.
3. Αν ο υπαίτιος της πράξης της προηγούμενης παραγράφου είναι υπάλληλος στα καθήκοντα του οποίου ανάγεται η εκτέλεση των ποινών, επιβάλλεται φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες. Η ίδια ποινή επιβάλλεται αν ο υπάλληλος εκτέλεσε παράνομα ποινή. Αν όμως η παράνομη εκτέλεση οφείλεται σε αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση ως ένα έτος και χρηματική ποινή ως 120 μονάδες.
4. Με τις ποινές της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται και ο αρμόδιος για την εκτέλεση εντάλματος σύλληψης υπάλληλος, που δεν το εκτελεί.

IV. Παραβίαση καθήκοντος σχετικά με την απονομή της δικαιοσύνης

Άρθρο 146

Κατάχρηση εξουσίας

Υπάλληλος στα καθήκοντα του οποίου ανάγεται η δίωξη, ανάκριση ή εκδίκηση αξιόποινων πράξεων: α) αν μεταχειρίστηκε παρανόμως εκβιαστικά μέσα για να πετύχει οποιαδήποτε έγγραφη ή προφορική κατάθεση κατηγορουμένου, μάρτυρα ή πραγματογνώμονα, τιμωρείται με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με τη διάταξη του άρθρου 153, β) αν εν γνώσει του εξέθεσε σε δίωξη ή τιμωρία κάποιον αθώο ή τιμώρησε αθώο ή παρέλειψε να διώξει κάποιον υπαίτιο ή προκάλεσε την απαλλαγή του από την τιμωρία, τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες, αν πρόκειται για κακούργημα και με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες, αν πρόκειται για πλημμέλημα.

Άρθρο 147

Νόθευση δικαστικού εγγράφου

1. Όποιος κατά την εκτέλεση των δικαστικών του καθηκόντων εν γνώσει αλλοιώνει το διατακτικό απόφασης δικαστηρίου ή δικαστικού συμβουλίου, ή το αποτέλεσμα ψηφοφορίας για την έκδοσή της, τιμωρείται με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη. Η ίδια ποινή επιβάλλεται όταν η πράξη αφορά τα πρακτικά συνεδριάσεων δικαστηρίου ή δικαστικού συμβουλίου.
2. Αν ο υπαίτιος της πράξης της προηγούμενης παραγράφου σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος βλάπτοντας τρίτο ή σκόπευε να βλάψει άλλον, τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες.
3. Με φυλάκιση από έξι μήνες ως πέντε έτη τιμωρείται και όποιος άλλος, κατά την εκτέλεση των υπηρεσιακών του καθηκόντων, γίνεται υπαίτιος του εγκλήματος της πρώτης παραγράφου, καθώς και όποιος εν γνώσει κάνει χρήση των πιο πάνω αποφάσεων. Αν συντρέχει η επιβαρυντική περίπτωση της παραγράφου 2 επιβάλλεται φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή

ως 220 μονάδες.

Άρθρο 148

Παραβίαση δικαστικού απορρήτου

1. Όποιος καλείται κατά νόμο να ασκήσει δικαστικά καθήκοντα ή ο διαιτητής, αν παραδίδει ή αφήνει να περιέλθει στην κατοχή ή τη γνώση άλλου ή δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου ανακοινώνει ή διαδίδει δικαστικό απόρρητο, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη. Αν με την πράξη σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον οποιοδήποτε όφελος ή να βλάψει άλλον, επιβάλλεται φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.
2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και εκείνος στον οποίο το δικαστικό απόρρητο ήταν προσιτό λόγω της υπηρεσίας του ή της συμμετοχής του στη διαδικασία ως δικηγόρου ή διαδίκου.
3. Δικαστικό απόρρητο κατά το άρθρο αυτό είναι γεγονότα, έγγραφα ή πληροφορίες όταν αυτά σχετίζονται με: α) συνεδρίαση δικαστικού συμβουλίου, β) διάσκεψη ή μυστική ψηφοφορία, γ) πράξεις που διενεργούνται στη διάρκεια της ανάκρισης, δ) συνεδρίαση δικαστηρίου που έχει διεξαχθεί κεκλεισμένων των θυρών, όταν από τη δημοσιοποίηση των στοιχείων της προκαλείται κίνδυνος προσβολής άλλου ή ε) στοιχεία που σχετίζονται με διαιτησία ή διαμεσολάβηση, όταν η δημοσιοποίησή τους δημιουργεί κίνδυνο προσβολής του ενός μέρους.

Άρθρο 149

Αποσιώπηση λόγου εξαιρέσης

Δικαστικός λειτουργός ή διαιτητής για τον οποίο υπάρχει νόμιμος λόγος να εξαιρεθεί σε κάποια υπόθεση, που εν γνώσει του αποσιωπά το περιστατικό αυτό και ενεργεί στη συγκεκριμένη υπόθεση, τιμωρείται με φυλάκιση από ένα ως τρία έτη.

Άρθρο 150

Απιστία δικηγόρου

1. Δικηγόρος ή συνεργάτης του που στην ίδια ένδικη υπόθεση έχουν αναλάβει να προσφέρουν συμβουλές ή άλλες υπηρεσίες και στους δύο διαδίκους, είτε ταυτόχρονα είτε διαδοχικά, κατά παράβαση των καθηκόντων τους, τιμωρούνται με φυλάκιση ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως 180 μονάδες.
2. Αν όμως ενήργησαν αφού συνεννοήθηκαν ξεχωριστά με καθέναν από τους διαδίκους που έχουν αντίθετα συμφέροντα, τιμωρούνται με φυλάκιση από τρεις μήνες ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

Άρθρο 151

Αντιποίηση

Όποιος αντιποιείται την άσκηση του δικαστικού ή δικηγορικού λειτουργήματος στη διάρκεια ή σε σχέση με ένδικη υπόθεση τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη.

Άρθρο 152

Στέρηση θέσεων και αξιωμάτων

Στις περιπτώσεις των άρθρων 137 παράγραφος 1, 146 και 147 παράγραφοι 1 και 2, η αμετάκλητη καταδίκη του υπαιτίου συνεπάγεται αυτοδικαίως έκπτωση από τη δημόσια θέση και τα αξιώματα που κατέχει.

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

I. Κατάχρηση υπαλληλικής ιδιότητας

Άρθρο 153

Βασανιστήρια

1. Υπάλληλος ή στρατιωτικός, στα καθήκοντα του οποίου ανάγεται η δίωξη, η ανάκριση ή η εξέταση αξιόποινων πράξεων ή πειθαρχικών παραπτωμάτων ή η εκτέλεση ποινών ή η φύλαξη ή η επιμέλεια κρατουμένων, τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη, εάν υποβάλλει σε βασανιστήρια κατά την εκτέλεση αυτών των καθηκόντων πρόσωπο που βρίσκεται στην εξουσία του με σκοπό: α) να αποσπάσει από αυτό ή από τρίτο πρόσωπο ομολογία, κατάθεση, πληροφορία

ή δήλωση ιδίως αποκήρυξης ή αποδοχής πολιτικής ή άλλης ιδεολογίας, β) να το τιμωρήσει ή γ) να εκφοβίσει αυτό ή τρίτα πρόσωπα. Με την ίδια ποινή τιμωρείται υπάλληλος ή στρατιωτικός, που με εντολή των προϊσταμένων του ή αυτοβούλως σφετερίζεται τέτοια καθήκοντα και τελεί τις πράξεις του προηγούμενου εδαφίου.

2. Επιβάλλεται ποινή από δέκα ως δεκαπέντε έτη αν οι πράξεις της προηγούμενης παραγράφου: α) τελούνται με μέσα ή τρόπους συστηματικού βασανισμού, ιδίως κτυπήματα στα πέλματα του θύματος (φάλαγγα), ηλεκτροσόκ, εικονική εκτέλεση ή παραισθησιογόνες ουσίες ή β) έχουν ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη του θύματος. Η ποινή αυτή επιβάλλεται και όταν ο υπαίτιος, ως προϊστάμενος, έδωσε την εντολή τέλεσής τους.

3. Σωματική κάκωση, βλάβη της υγείας, άσκηση παράνομης σωματικής ή ψυχολογικής βίας και κάθε άλλη σοβαρή προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, που τελείται από τα πρόσωπα, υπό τις περιστάσεις και για τους σκοπούς που προβλέπει η παράγραφος 1, εφόσον δεν υπάγεται στην έννοια των βασανιστηρίων, τιμωρείται με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη, αν δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη. Επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη αν συντρέχουν οι επιβαρυντικές περιστάσεις της προηγούμενης παραγράφου. Ως προσβολές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας θεωρούνται ιδίως: α) η χρησιμοποίηση ανιχνευτή αλήθειας, β) η παρατεταμένη απομόνωση, γ) η σοβαρή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας.

4. Αν οι πράξεις των προηγούμενων παραγράφων επέφεραν το θάνατο του θύματος επιβάλλεται φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη.

5. Βασανιστήρια συνιστούν, κατά το άρθρο αυτό, κάθε μεθοδευμένη πρόκληση έντονου σωματικού πόνου ή σωματικής εξάντλησης επικίνδυνης για την υγεία ή ψυχικού πόνου ικανού να επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη, καθώς και κάθε παράνομη χρησιμοποίηση χημικών, ναρκωτικών ή άλλων φυσικών ή τεχνικών μέσων με σκοπό να κάμψουν τη βούληση του θύματος. Δεν υπάγονται στην έννοια των βασανιστηρίων πράξεις ή συνέπειες συμφυείς προς τη νόμιμη εκτέλεση ποινής ή άλλου νόμιμου περιορισμού της ελευθερίας ή προς άλλο νόμιμο μέτρο δικονομικού καταναγκασμού.

6. Η καταδίκη για τις πράξεις των παραγράφων 1 ως 4 συνεπάγεται αυτοδίκαιη αποστέρηση αξιωμάτων και θέσεων, που επέρχεται μόλις η καταδικαστική απόφαση γίνεται αμετάκλητη.

Άρθρο 154

Ψευδής βεβαίωση

1. Υπάλληλος που στα καθήκοντά του ανάγεται η έκδοση ή η σύνταξη ορισμένων δημόσιων εγγράφων, αν σε τέτοια έγγραφα βεβαιώνει με πρόθεση ψευδώς περιστατικό που μπορεί να έχει έννομες συνέπειες, τιμωρείται με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται ο υπάλληλος ο οποίος με πρόθεση νοθεύει, καταστρέφει, βλάπτει ή υπεξάγει έγγραφο που του εμπιστεύθηκαν ή του είναι προσιτό λόγω της υπηρεσίας του.

3. Αν όμως ο υπαίτιος κάποιος από τις πράξεις των παραγράφων 1 και 2 είχε σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον αθέμιτο όφελος ή να βλάψει παράνομα άλλον, επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες.

4. Με την ποινή της παραγράφου 1 τιμωρείται όποιος εν γνώσει του χρησιμοποιεί το έγγραφο που είναι πλαστό ή νοθευμένο ή έχει υπεξαχθεί.

Άρθρο 155

Παραβίαση υπηρεσιακού απορρήτου

1. Υπάλληλος που κατά παράβαση των καθηκόντων του γνωστοποιεί σε άλλον απόρρητα που του εμπιστεύθηκαν ή γνωρίζει λόγω της υπηρεσίας του, τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη. Η παράβαση αυτή τιμωρείται και αν τελέστηκε μετά την αποχώρηση του υπαλλήλου από την υπηρεσία.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και εκείνος που χρησιμοποιεί το υπηρεσιακό απόρρητο εν γνώσει της προέλευσής του, με σκοπό να βλάψει το κράτος ή άλλον.

3. Υπηρεσιακό απόρρητο κατά το άρθρο αυτό είναι έγγραφα ή πληροφορίες που με νόμο ή

απόφαση της αρμόδιας αρχής έχουν χαρακτηριστεί ως «εμπιστευτικά».

Άρθρο 156

Παράνομη είσπραξη δικαιωμάτων του Δημοσίου

Υπάλληλος που εν γνώσει βεβαιώνει ή εισπράττει φόρους, δασμούς, τέλη ή άλλα φορολογήματα, δικαστικά έξοδα ή οποιαδήποτε άλλα δικαιώματα του Δημοσίου που δεν οφείλονται τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως 180 μονάδες.

Άρθρο 157

Μη εκπλήρωση νόμιμης υποχρέωσης

Στρατιωτικός διοικητής, αξιωματικός ή υπαξιωματικός ή αστυνομικός υπάλληλος, ο οποίος παραλείπει να συγκεντρώσει και να χρησιμοποιήσει την ένοπλη ή αστυνομική δύναμη που έχει στις διαταγές του, αν και η αρμόδια πολιτική αρχή τον κάλεσε νόμιμα να το πράξει, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη.

Άρθρο 158

Παράβαση καθήκοντος

Υπάλληλος που με πρόθεση παραβαίνει τα καθήκοντα της υπηρεσίας του με σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο όφελος ή για να βλάψει το κράτος ή κάποιον άλλο τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη, αν η πράξη αυτή δεν τιμωρείται με άλλη ποινική διάταξη.

II. Προσβολή και σφετερισμός της υπηρεσιακής λειτουργίας

Άρθρο 159

Δωροληψία

1. Υπάλληλος ο οποίος ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου, για τον εαυτό του ή για άλλον, οποιαδήποτε ωφελήματα που δεν δικαιούται, ή αποδέχεται την υπόσχεση παροχής τέτοιων ωφελημάτων, για ενέργεια ή παράλειψή του μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στα καθήκοντά του, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως 180 μονάδες, και αν η ενέργειά ή η παράλειψή του αυτή αντίκειται στα καθήκοντά του, με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.
2. Επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες αν ο υπάλληλος τελεί την πράξη της προηγούμενης παραγράφου κατά κατάχρηση της διευθυντικής του θέσης ή χρησιμοποιώντας εκβιαστικά μέσα ή όταν από την επανειλημμένη τέλεση της πράξης προκύπτει σκοπός για πορισμό εισοδήματος.
3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και όταν οι πράξεις τελούνται από:
α) λειτουργούς ή άλλους υπαλλήλους με οποιαδήποτε συμβατική σχέση, κάθε δημόσιου διεθνούς ή υπερεθνικού οργανισμού ή φορέα στον οποίο η Ελλάδα είναι μέλος, καθώς και κάθε πρόσωπο, αποσπασμένο ή όχι, που εκτελεί καθήκοντα τα οποία αντιστοιχούν σε αυτά που εκτελούν οι λειτουργοί ή άλλοι υπάλληλοι ή β) οποιοδήποτε πρόσωπο που ασκεί δημόσιο λειτουργήμα ή υπηρεσία για ξένη χώρα, υπό τον όρο της αμοιβαιότητας. Στις περιπτώσεις αυτές οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται όταν: α) συντρέχουν οι όροι του άρθρου 5, β) η πράξη τελείται στην αλλοδαπή από ημεδαπό, ακόμα κι αν δεν είναι αξιόποινη κατά τους νόμους της χώρας όπου τελέστηκε ή γ) η πράξη τελείται στην αλλοδαπή από υπάλληλο οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει την έδρα του στην Ελλάδα.

Άρθρο 160

Δωροδοκία

1. Όποιος υπόσχεται ή παρέχει στα πρόσωπα του προηγούμενου άρθρου, άμεσα ή μέσω άλλου, οποιαδήποτε ωφελήματα που δεν δικαιούται για τον εαυτό του ή για άλλον, για ενέργεια ή παράλειψη του υπαλλήλου μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στα καθήκοντά του, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη, και αν η ενέργεια ή η παράλειψη αυτή αντίκειται στα καθήκοντα του υπαλλήλου με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη. Όταν η πράξη απευθύνεται προς τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 3 του προηγούμενου άρθρου, έχει ανάλογη

εφαρμογή η διάταξη του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου αυτής.

2. Με φυλάκιση ως τρία έτη, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα, τιμωρούνται και οι διευθυντές επιχειρήσεων ή πρόσωπα που έχουν την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχειρήσεις σε περίπτωση που δεν εμποδίζουν πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές τους να διαπράξει προς όφελος της επιχείρησης την πράξη της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 161

Προσφορά για άσκηση επιρροής

1. Όποιος υπόσχεται ή παρέχει, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιοδήποτε μη οφειλόμενο οικονομικό όφελος σε οποιονδήποτε ισχυρίζεται ή επιβεβαιώνει ότι μπορεί αναρμοδίως και παρανόμως να ασκήσει επιρροή στα πρόσωπα των άρθρων 126, 137 και 159 για την τέλεση ή παράλειψη οποιασδήποτε από τις αναφερόμενες σε αυτά πράξεις, ως αντάλλαγμα για την επιρροή του αυτή, τιμωρείται: α) με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες αν αναφέρεται στα πρόσωπα των άρθρων 126 και 137 και β) με φυλάκιση ως δύο έτη και χρηματική ποινή ως 120 μονάδες, αν αναφέρεται στα πρόσωπα του άρθρου 159.

2. Με τις ίδιες ποινές τιμωρείται και εκείνος που ζητεί ή λαμβάνει το οικονομικό όφελος ή αποδέχεται την υπόσχεσή του ως αντάλλαγμα για την επιρροή του αυτή.

Άρθρο 162

Μέτρα επιείκειας

1. Αν ο υπαίτιος των πράξεων των άρθρων 160 και 161 ή ο συμμετοχος στις πράξεις του άρθρου 159 συμβάλλει ουσιωδώς, με αναγγελία στην αρχή, στην αποκάλυψη της συμμετοχής στις πράξεις αυτές υπαλλήλου ή προσώπου που αναφέρεται στο άρθρο 159 παράγραφος 3, τιμωρείται με ποινή μειωμένη στο μέτρο του άρθρου 37 παράγραφος 2. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την αναστολή εκτέλεσης της ποινής αυτής, ανεξάρτητα αν συντρέχουν οι όροι των άρθρων 64 επόμενα. Το συμβούλιο Πλημμελειοδικών με βούλευμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών διατάσσει την αναστολή της ασκηθείσας ποινικής δίωξης κατά του υπαιτίου για ορισμένο χρονικό διάστημα, προκειμένου να επιβεβαιωθεί η αλήθεια των προσφερόμενων στοιχείων. Την αναστολή της δίωξης μπορεί να διατάξει και το δικαστήριο, εφόσον τα στοιχεία προσφέρονται μέχρι την έκδοση απόφασης σε δεύτερο βαθμό. Αν μετά την αναστολή της ποινικής δίωξης προκύψει ότι τα προσφερθέντα από τον υπαίτιο στοιχεία δεν ήταν επαρκή για την άσκηση ποινικής δίωξης, το σχετικό βούλευμα ή απόφαση ανακαλείται και συνεχίζεται κατά του υπαιτίου η ανασταλείσα ποινική δίωξη.

2. Υπάλληλος ή πρόσωπο που αναφέρεται στο άρθρο 159 παράγραφος 3, που κατηγορείται για την τέλεση των πράξεων των άρθρων 159 ή 161 ή για συμμετοχή στις πράξεις αυτές, ο οποίος συμβάλλει ουσιωδώς με αναγγελία στην αρχή, στην αποκάλυψη της συμμετοχής στις πράξεις αυτές άλλων υπαλλήλων, τιμωρείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, εφόσον μεταβιβάσει στο Δημόσιο όλα τα περιουσιακά στοιχεία που έχει αποκτήσει αμέσως ή εμμέσως από την τέλεση ή τη συμμετοχή στην τέλεση των πιο πάνω εγκλημάτων.

Άρθρο 163

Αποσιώπηση λόγου εξαίρεσης

Υπάλληλος για τον οποίο υπάρχει νόμιμος λόγος να εξαιρεθεί σε κάποια υπόθεση και που εν γνώσει του αποσιωπά το περιστατικό αυτό και ενεργεί σ' αυτήν την υπόθεση, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη, αν η αποσιώπηση έγινε με σκοπό την αθέμιτη ωφέλεια του ίδιου ή άλλου ή τη βλάβη άλλου.

Άρθρο 164

Αθέμιτη συμμετοχή

Υπάλληλος που, άμεσα ή έμμεσα και ιδίως χρησιμοποιώντας άλλο πρόσωπο ή με πράξεις συγκαλυμμένες, πήρε μέρος σε πλειστηριασμό, μίσθωση, δημοπρασία ή σε οποιαδήποτε άλλη πράξη στην οποία ασκεί τα υπηρεσιακά του καθήκοντα, τιμωρείται με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

Άρθρο 165

Αντιποίηση

1. Όποιος με πρόθεση αντιποιείται την άσκηση δημόσιας υπηρεσίας τιμωρείται με χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.
2. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται και για την αντιποίηση άσκησης υπηρεσίας λειτουργού θρησκείας ή θρησκευτικής κοινότητας γνωστής στην Ελλάδα.

III. Βίαη προσβολή και διατάραξη της υπηρεσίας

Άρθρο 166

Βία κατά υπαλλήλου

1. Όποιος με βία ή απειλή βίας επιχειρεί να εξαναγκάσει υπάλληλο να ενεργήσει πράξη που ανάγεται στα καθήκοντά του ή να παραλείψει νόμιμη πράξη, καθώς και όποιος βιαιοπραγεί εναντίον του ή κατά προσώπου που έχει προσληφθεί ή άλλου υπαλλήλου που έχει προστρέξει για να τον υποστηρίξει κατά τη διάρκεια της νόμιμης ενέργειάς του (αντίσταση), τιμωρείται με φυλάκιση από τρεις μήνες ως τρία έτη.
2. Αν το πρόσωπο κατά του οποίου στράφηκε η πράξη διέτρεξε σοβαρό προσωπικό κίνδυνο, επιβάλλεται φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.
3. Αν η πράξη τελείται από συγκεντρωμένο πλήθος που ενεργεί με ενωμένες δυνάμεις (στάση), καθένας που συμβάλλει στη συλλογική δράση, τιμωρείται με φυλάκιση από έξι μήνες ως τρία έτη. Όσοι μεταχειρίστηκαν βία ή απειλή βίας, βιαιοπραγήσαν ή έφεραν όπλα, τιμωρούνται με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Άρθρο 167

Διατάραξη της λειτουργίας της υπηρεσίας

1. Όποιος εισέρχεται παράνομα σε χώρο δημόσιας υπηρεσίας ή υπηρεσίας τοπικής αυτοδιοίκησης ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή επιχείρησης κοινής ωφέλειας, ή παραμένει στους χώρους αυτούς και προκαλεί έτσι διακοπή ή σοβαρή διατάραξη της ομαλής διεξαγωγής της υπηρεσίας, τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη.
2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος, χωρίς να διαταράξει την κοινή ειρήνη, εμποδίζει αυθαίρετα ή διαταράσσει σοβαρά τις συνεδριάσεις συλλογικού οργάνου, συγκροτούμενου σύμφωνα με το νόμο για τη διεξαγωγή δημόσιων υποθέσεων.

IV. Παραβίαση υπηρεσιακής επιβολής

Άρθρο 168

Ελευθέρωση φυλακισμένου

1. Όποιος με πρόθεση ελευθερώνει φυλακισμένο ή άλλον που κρατείται νόμιμα με διαταγή της αρμόδιας αρχής τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη.
2. Αν ο δράστης της πράξης της προηγούμενης παραγράφου είναι υπάλληλος επιφορτισμένος με τη φύλαξη ή άλλο πρόσωπο επιφορτισμένο με την υποχρέωση αυτή τιμωρείται με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη. Αν η πράξη τελέστηκε από αμέλεια επιβάλλεται φυλάκιση ως έξι μήνες.
3. Ο υπαίτιος μένει ατιμώρητος αν με δική του προσπάθεια συλληφθεί εντός ενός μηνός εκείνος που απέδρασε.

Άρθρο 169

Απόδραση κρατουμένου

1. Φυλακισμένος που αποδρά τιμωρείται με φυλάκιση ως έξι μήνες, που εκτίεται αθροιστικά, εκτός αν οικειοθελώς επιστρέψει στη φυλακή. Αν αποδράσει άλλος που νόμιμα κρατείται με διαταγή της αρμόδιας αρχής, επιβάλλεται χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.
2. Η συμμετοχή σε απόδραση φυλακισμένου ή άλλου που νόμιμα κρατείται με διαταγή της αρμόδιας αρχής τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη. Αν ο δράστης είναι υπάλληλος επιφορτισμένος με τη φύλαξη του πιο πάνω προσώπου ή άλλο πρόσωπο επιφορτισμένο με την

υποχρέωση αυτή επιβάλλεται φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη.

3. Ο υπαίτιος μένει ατιμώρητος αν με δική του προσπάθεια συλληφθεί εντός ενός μηνός εκείνος που απέδρασε.

Άρθρο 170

Στάση κρατουμένων

1. Φυλακισμένοι ή άλλοι κρατούμενοι με νόμιμη διαταγή της αρμόδιας αρχής, που με ενωμένες δυνάμεις: α) επιχειρούν βίαια να αποδράσουν, β) βιαιοπραγούν κατά των υπαλλήλων της φυλακής ή του χώρου κράτησης ή κατά εκείνων στους οποίους έχει ανατεθεί η φύλαξη ή η επιτήρησή τους, γ) επιχειρούν με βία ή με απειλή να εξαναγκάσουν κάποιον από αυτούς σε πράξη ή παράλειψη, τιμωρούνται με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη.

2. Ο υποκινητής των πράξεων της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη. Με την ίδια ποινή τιμωρείται ο υπαίτιος των πράξεων της προηγούμενης παραγράφου αν χρησιμοποίησε όπλο, καθώς και αν κάποιος από τα πρόσωπα κατά των οποίων στράφηκε η πράξη διέτρεξε σοβαρό προσωπικό κίνδυνο.

3. Η ποινή για τις πράξεις των προηγούμενων παραγράφων εκτίεται αθροιστικά με την ποινή που επιβλήθηκε ή που θα επιβληθεί για την πράξη για την οποία ήταν κρατούμενος ο υπαίτιος και κατά την επιμέτρησή της λαμβάνεται υπόψη και η τυχόν απόδρασή του.

Άρθρο 171

Παραβίαση κατάσχεσης, φύλαξης της αρχής και παραβίαση σφραγίδων

1. Όποιος καταστρέφει, βλάπτει, υφαιρεί ή με οποιονδήποτε τρόπο αφαιρεί πράγμα που κατασχέθηκε νόμιμα ή που βρίσκεται νόμιμα σε κατάσταση φύλαξης στην εξουσία αρμόδιας αρχής ή στη φύλαξη άλλου, στον οποίον αυτή το παρέδωσε, τιμωρείται με χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος αυθαίρετα θραύει ή βλάπτει σφραγίδα που έθεσε η αρμόδια αρχή για την κατάσχεση ή για τη φύλαξη κλεισμένων πραγμάτων ή εγγράφων ή για τη βεβαίωση της ταυτότητάς τους, ή με οποιονδήποτε τρόπο ματαιώνει μία τέτοια σφράγιση.

Άρθρο 172

Βλάβη επίσημων κοινοποιήσεων

Όποιος αυθαίρετα αφαιρεί, βλάπτει ή παραμορφώνει τις επίσημες κοινοποιήσεις που η αρμόδια αρχή έχει δημόσια τοιχοκολλήσει ή εκθέσει, τιμωρείται με χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.

ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

Άρθρο 173

Εγκληματική οργάνωση

1. Όποιος συγκροτεί ή εντάσσεται ως μέλος σε δομημένη και με διαρκή εγκληματική δράση ομάδα τριών ή περισσότερων προσώπων, που επιδιώκει την τέλεση περισσότερων κακούργημάτων για προσπορισμό οικονομικού οφέλους, τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες. Η μη διάπραξη οποιουδήποτε από τα σχεδιαζόμενα εγκλήματα συνεπάγεται την επιβολή μειωμένης ποινής (άρθρο 48).

2. Η διεύθυνση εγκληματικής οργάνωσης αποτελεί επιβαρυντική περίσταση.

3. Όποιος, εκτός από την περίπτωση της πρώτης παραγράφου, οργανώνεται με άλλον ή άλλους για να διαπράξουν κακούργημα τιμωρείται με φυλάκιση από έξι μήνες ως πέντε έτη. Αν δεν τελέστηκε το σχεδιαζόμενο έγκλημα επιβάλλεται χρηματική ποινή ως 180 μονάδες.

4. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται και όταν οι προβλεπόμενες σε αυτό αξιόποινες πράξεις τελέστηκαν στην αλλοδαπή από ημεδαπό ή στρέφονταν κατά Έλληνα πολίτη ή κατά νομικού προσώπου που εδρεύει στην ημεδαπή ή κατά του Ελληνικού κράτους, ακόμη και αν αυτές δεν είναι αξιόποινες κατά τους νόμους της χώρας στην οποία τελέστηκαν.

Άρθρο 174

Τρομοκρατικές πράξεις – Τρομοκρατική οργάνωση

1. Όποιος τελεί κακούργημα ή οποιοδήποτε κοινώς επικίνδυνο έγκλημα υπό συνθήκες ή με τέτοιο τρόπο ή σε τέτοια έκταση που να προκαλεί σοβαρό κίνδυνο για τη χώρα ή για διεθνή οργανισμό και με σκοπό να εκφοβίσει σοβαρά τις νόμιμες αρχές τους ή τον πληθυσμό ή να καταστρέψει τις θεμελιώδεις πολιτικές ή οικονομικές δομές της χώρας, τρίτης χώρας ή διεθνούς οργανισμού τιμωρείται με την ποινή που προβλέπεται για το τελούμενο έγκλημα αυξημένη ως εξής: α) Αν πρόκειται για την ποινή ισόβιας φυλάκισης, προβλεπόμενης διαζευκτικά με ποινή φυλάκισης από 15 ως 20 έτη, επιβάλλεται ισόβια φυλάκιση. β) Αν πρόκειται για ποινή φυλάκισης από 10 ως 15 έτη, επιβάλλεται φυλάκιση από 15 ως 20 έτη. γ) Αν πρόκειται για ποινή φυλάκισης από 5 ως 10 έτη, επιβάλλεται φυλάκιση από 10 ως 15 έτη. δ) Αν πρόκειται για ποινή φυλάκισης ως 5 έτη ή για οποιαδήποτε άλλη πλημμεληματική ποινή, επιβάλλεται φυλάκιση από 3 ως 5 έτη.
2. Με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη τιμωρείται όποιος συγκροτεί ή εντάσσεται ως μέλος σε δομημένη και με διαρκή δράση ομάδα από τρία ή περισσότερα πρόσωπα που δρουν από κοινού και επιδιώκουν την τέλεση του εγκλήματος της παραγράφου 1 (τρομοκρατική οργάνωση). Με ποινή μειωμένη (άρθρο 48) τιμωρείται η πράξη του προηγούμενου εδαφίου, όταν η τρομοκρατική οργάνωση έχει συσταθεί για την τέλεση πλημμελημάτων της παραγράφου 1. Η κατασκευή, προμήθεια ή κατοχή όπλων, εκρηκτικών υλών και χημικών ή βιολογικών υλικών ή υλικών που εκπέμπουν επιβλαβείς για τον άνθρωπο ακτινοβολίες προς εξυπηρέτηση των σκοπών της τρομοκρατικής οργάνωσης συνιστά επιβαρυντική περίπτωση. Η μη διάπραξη από την τρομοκρατική οργάνωση οποιουδήποτε από τα σχεδιαζόμενα εγκλήματα συνιστά ελαφρυντική περίπτωση.
3. Η διεύθυνση τρομοκρατικής οργάνωσης αποτελεί επιβαρυντική περίπτωση.
4. Με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη τιμωρείται και όποιος στρατολογεί άλλον ή άλλους σε τρομοκρατική οργάνωση ή σε τέλεση τρομοκρατικών πράξεων, καθώς και όποιος αναλαμβάνει την εκπαίδευση άλλου για την τέλεση συγκεκριμένης τρομοκρατικής πράξης.
5. Όποιος δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου απειλεί με τέλεση τρομοκρατικών πράξεων ή προκαλεί ή διεγείρει σε διάπραξή τους τιμωρείται με φυλάκιση από έξι μήνες ως πέντε έτη, αν προκλήθηκε κίνδυνος τέλεσης τέτοιων πράξεων.

Άρθρο 175

Αξιοποίηση υποστήριξη

1. Όποιος παρέχει ουσιώδεις πληροφορίες ή υλικά μέσα, με σκοπό να διευκολύνει ή να υποβοηθήσει εγκληματική ή τρομοκρατική οργάνωση για τη διάπραξη των επιδιωκόμενων από αυτήν κακούργημάτων, τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη.
2. Όποιος παρέχει κάθε είδους περιουσιακά στοιχεία, υλικά ή άυλα, κινητά ή ακίνητα ή κάθε είδους χρηματοοικονομικά μέσα, ανεξάρτητα από τον τρόπο κτήσης τους, σε τρομοκρατική οργάνωση ή σε μεμονωμένο τρομοκράτη ή για τη συγκρότηση τρομοκρατικής οργάνωσης ή για να καταστεί κάποιος τρομοκράτης ή τα εισπράττει, συλλέγει ή διαχειρίζεται χάριν των ανωτέρω, ανεξάρτητα από τη διάπραξη οποιουδήποτε εγκλήματος, τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος, εν γνώσει της μελλοντικής αξιοποίησής τους, παρέχει ουσιώδεις πληροφορίες για να διευκολύνει ή να υποβοηθήσει την τέλεση από τρομοκρατική οργάνωση ή από μεμονωμένο τρομοκράτη οποιουδήποτε κακούργηματος.
3. Όποιος με απειλή ή χρήση βίας κατά δικαστικών λειτουργών, ενόρκων, ανακριτικών ή δικαστικών υπαλλήλων, μαρτύρων, πραγματογνωμόνων και διερμηνέων, ή με δωροδοκία των ίδιων προσώπων, ματαιώνει την αποκάλυψη, τη δίωξη ή την τιμωρία των εγκλημάτων των άρθρων 173 και 174 καθώς και των κακούργημάτων που τελέστηκαν από εγκληματικές ή τρομοκρατικές οργάνώσεις τιμωρείται με τις ποινές των άρθρων 135 ή 137 αντίστοιχα.

Άρθρο 176

Μέτρα επιείκειας

1. Αν κάποιος από τους υπαιτίους των πράξεων των παραγράφων 1 ως 3 του άρθρου 173 ή των

παραγράφων 2 ως 4 του άρθρου 174 καταστήσει δυνατή με αναγγελία στην αρχή την πρόληψη της διάπραξης ενός από τα σχεδιαζόμενα εγκλήματα, ή με τον ίδιο τρόπο συμβάλλει ουσιωδώς στην εξάρθρωση της οργάνωσης, απαλλάσσεται από την ποινή για τις πράξεις αυτές. Αν δεν έχει ακόμη ασκηθεί ποινική δίωξη, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών με αιτιολογημένη διάταξή του απέχει από την άσκησή της και υποβάλλει την δικογραφία στον εισαγγελέα εφετών, ο οποίος ενεργεί σύμφωνα με το άρθρο 43 παράγραφος 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

2. Αν στην περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου ο υπαίτιος έχει τελέσει κάποιο από τα επιδιωκόμενα εγκλήματα ή έχει τελέσει κάποιο από τα εγκλήματα της παραγράφου 1 του άρθρου 174, το δικαστήριο του επιβάλλει μειωμένη ποινή (άρθρο 48). Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την αναστολή αυτής της ποινής, εκτιμώντας ιδίως την έκταση της συμμετοχής του υπαιτίου στην οργάνωση και το βαθμό της συμβολής του στην εξάρθρωσή της.

3. Για όποιον καταγγέλλει αξιόποινες πράξεις που τελέστηκαν σε βάρος του από εγκληματική οργάνωση, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί, εφόσον η καταγγελία πιθανολογείται βάσιμη, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, να απόσχει προσωρινά από την ποινική δίωξη για παραβάσεις του νόμου περί αλλοδαπών και περί εκδιδομένων με αμοιβή προσώπων, ώσπου να εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση για τις πράξεις που καταγγέλθηκαν. Αν η κατηγορία αποδειχθεί βάσιμη, η αποχή από την ποινική δίωξη γίνεται οριστική.

Άρθρο 177

Διατάραξη της κοινής ειρήνης

1. Όποιος συμμετέχει σε δημόσια συνάθροιση πλήθους που με ενωμένες δυνάμεις διαπράττει βιαιοπραγίες εναντίον προσώπων ή πραγμάτων ή εισβάλλει παράνομα σε ξένα σπίτια, καταστήματα ή άλλα ακίνητα κτήματα, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη.

2. Αν οι πιο πάνω πράξεις, καθώς και πράξεις φθοράς ξένης ιδιοκτησίας, γίνονται με σκοπό να παρεμποδίσουν την έκδοση και την ελεύθερη κυκλοφορία εφημερίδων ή περιοδικών ή βιβλίων, επιβάλλεται φυλάκιση ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως 180 μονάδες.

3. Οι υποκινητές της διατάραξης που έχουν καθοδηγητικό ρόλο μέσα στο πλήθος τιμωρούνται με φυλάκιση από τρεις μήνες ως πέντε έτη. Με την ίδια ποινή τιμωρούνται και εκείνοι που τέλεσαν βιαιοπραγίες κατά τη διατάραξη.

4. Οι ποινές της προηγούμενης παραγράφου επιβάλλονται αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

5. Όποιος, χωρίς να διαταράσσει την κοινή ειρήνη, εμποδίζει αυθαίρετα ή διαταράσσει σοβαρά μια νόμιμη συλλογική εκδήλωση με σκοπό τη ματαίωσή της, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη.

6. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος χωρίς να διαταράσσει την κοινή ειρήνη, εμποδίζει αυθαίρετα ή διαταράσσει σοβαρά ανεκτή κατά το Σύνταγμα θρησκευτική συνάθροιση για λατρεία ή τελετή.

Άρθρο 178

Διέγερση σε διάπραξη εγκλημάτων, βιαιοπραγίες ή διχόνοια

1. Όποιος δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου προκαλεί ή διεγείρει σε διάπραξη εγκλήματος τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος ή με χρηματική ποινή ως 120 μονάδες.

2. Με φυλάκιση ως δύο έτη και χρηματική ποινή ως 120 μονάδες τιμωρείται η πράξη της προηγούμενης παραγράφου αν με αυτήν επιχειρείται η τέλεση βιαιοπραγιών κατά ομάδας ή προσώπου που προσδιορίζεται με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή ή το γενετήσιο προσανατολισμό, καθώς και αν ο υπαίτιος είναι θρησκευτικός λειτουργός.

3. Με φυλάκιση ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως 180 μονάδες τιμωρείται η πράξη των προηγούμενων παραγράφων αν είχε ως άμεσο επακόλουθο την τέλεση εγκλημάτων.

4. Με την ποινή της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται και όποιος δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου προκαλεί ή διεγείρει τους πολίτες σε βιαιοπραγίες μεταξύ τους ή σε αμοιβαία διχόνοια με αποτέλεσμα να προκληθεί διατάραξη της κοινής ειρήνης κατά το προηγούμενο άρθρο.

Άρθρο 179

Απειλή διάπραξης εγκλημάτων

Όποιος δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου απειλεί με τέλεση εγκλημάτων και δημιουργεί έτσι φόβο σε άοριστο αριθμό ανθρώπων ή σε ορισμένο κύκλο ή κατηγορία προσώπων, τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη ή με χρηματική ποινή ως 120 μονάδες.

Άρθρο 180

Πρόκληση και προσφορά για την τέλεση εγκλήματος

1. Όποιος δίνει ή υπόσχεται αμοιβή σε άλλον για να τελέσει ορισμένο κακούργημα, καθώς και όποιος αποδέχεται αυτήν την προσφορά και αναλαμβάνει την τέλεσή του, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως 180 μονάδες, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

2. Οι πράξεις της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να μείνουν ατιμώρητες αν ο υπαίτιος ανακάλεσε με δική του θέληση την προσφορά ή την αποδοχή της.

Άρθρο 181

Διασπορά ψευδών ειδήσεων

1. Όποιος δημόσια ή μέσω του διαδικτύου διαδίδει ή όποιος διασπείρει με οποιονδήποτε τρόπο ψευδείς ειδήσεις με αποτέλεσμα να προκαλέσει φόβο σε άοριστο αριθμό ανθρώπων ή σε ορισμένο κύκλο ή κατηγορία προσώπων, που αναγκάζονται έτσι να προβούν σε μη προγραμματισμένες πράξεις ή σε ματαίωσή τους, με κίνδυνο να προκληθεί ζημία στην οικονομία, στον τουρισμό ή στην αμυντική ικανότητα της χώρας ή να διαταραχθούν οι διεθνείς της σχέσεις, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη και με χρηματική ποινή ως 180 μονάδες.

2. Όποιος από αμέλεια γίνεται υπαίτιος της πράξης της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται με χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.

Άρθρο 182

Προσβολή συμβόλων ή τόπων ιδιαίτερης εθνικής ή θρησκευτικής σημασίας

1. Όποιος, για να εκδηλώσει μίσος ή περιφρόνηση, αφαιρεί, καταστρέφει, παραμορφώνει ή ρυπαίνει την επίσημη σημαία του κράτους ή έμβλημα της κυριαρχίας του ή ηχητικά παρεμποδίζει τη δημόσια ανάκρουση του εθνικού ύμνου, τιμωρείται με χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος τελεί πράξεις βανδαλισμού σε τόπους ιδιαίτερης εθνικής ή θρησκευτικής σημασίας καθώς και σε χώρους φύλαξης νεκρών ή νεκροταφεία, αν δεν τιμωρείται βαρύτερα κατ' άλλη διάταξη.

ΟΓΔΟΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΛΑΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ, ΑΛΛΩΝ ΜΕΣΩΝ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΣΗΜΩΝ

Άρθρο 183

Παραχάραξη νομίσματος και άλλων μέσων πληρωμής

1. Όποιος παραποιεί ή νοθεύει νόμισμα οποιουδήποτε κράτους ή εκδοτικής αρχής, είτε κατά είτε πριν από το χρόνο νόμιμης κυκλοφορίας του είτε κατά το διάστημα κατά το οποίο γίνεται δεκτό προς ανταλλαγή από τους αρμόδιους φορείς, με σκοπό να το θέσει σε κυκλοφορία σαν γνήσιο, ή κατέχει πλαστό νόμισμα με τον ίδιο σκοπό, τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος, με τον ίδιο σκοπό, παραποιεί ή νοθεύει κάθε άλλο ενσώματο μέσο, εκτός από το νόμισμα, που λόγω της ιδιαίτερης φύσης του, μόνο του ή σε συνδυασμό με άλλο μέσο πληρωμής, επιτρέπει στον κάτοχο ή στο χρήστη του να μεταφέρει χρήματα ή νομισματική αξία και προστατεύεται από την απομίμηση ή τη δόλια χρήση μέσω σχεδιασμού, κωδικού ή υπογραφής ή άλλου πρόσφορου τρόπου, όπως πιστωτικές κάρτες, κάρτες των ευρωεπιταγών, λοιπές κάρτες εκδιδόμενες από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ταξιδιωτικές επιταγές, ευρωεπιταγές, λοιπές επιταγές και συναλλαγματικές.

3. Σε ιδιαίτερα ελαφρές περιπτώσεις μικρού αριθμού πλαστών ή μικρής φερόμενης αξίας τους, οι πράξεις των παραγράφων 1 και 2 τιμωρούνται με φυλάκιση ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως

180 μονάδες.

Άρθρο 184

Κυκλοφορία πλαστών νομισμάτων και άλλων μέσων πληρωμής

1. Όποιος, εν γνώσει της πλαστότητας, θέτει σε κυκλοφορία σαν γνήσιο πλαστό νόμισμα οποιουδήποτε κράτους ή εκδοτικής αρχής, είτε κατά είτε πριν από το χρόνο νόμιμης κυκλοφορίας του είτε κατά το διάστημα κατά το οποίο γίνεται δεκτό προς ανταλλαγή από τους αρμόδιους φορείς, ή άλλο μέσο πληρωμής, τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε έως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες. Σε ιδιαίτερα ελαφρές περιπτώσεις μικρού αριθμού πλαστών ή μικρής φερόμενης αξίας τους επιβάλλεται φυλάκιση ως δύο έτη και χρηματική ποινή ως 120 μονάδες.

2. Αν ο υπαίτιος ή αντιπρόσωπός του είχε δεχτεί το πλαστό νόμισμα ή άλλο μέσο πληρωμής σαν γνήσιο, επιβάλλεται χρηματική ποινή ως 90 μονάδες. Η ίδια ποινή επιβάλλεται, αν ο υπαίτιος ενήργησε εκτελώντας εντολή εκείνου στον οποίο δόθηκε το νόμισμα ή άλλο μέσο πληρωμής σαν γνήσιο, όταν βρίσκεται σε σχέση εξάρτησης με τον εντολέα ή ζει μαζί του στην ίδια κατοικία.

Άρθρο 185

Καθ' υπέρβαση κατασκευή νομίσματος

Με τις ποινές της παραγράφου 1 εδάφια α' και β' του προηγούμενου άρθρου τιμωρείται και όποιος με πρόθεση κατασκευάζει, προμηθεύεται, κατέχει ή θέτει σε κυκλοφορία νόμισμα είτε κατά είτε πριν από το χρόνο νόμιμης κυκλοφορίας του είτε κατά το διάστημα κατά το οποίο γίνεται δεκτό προς ανταλλαγή από τους αρμόδιους φορείς και για την κατασκευή του οποίου έχουν χρησιμοποιηθεί νόμιμες εγκαταστάσεις και υλικά, χωρίς όμως την άδεια της αρμόδιας αρχής ή καθ' υπέρβαση του σχετικού δικαιώματος.

Άρθρο 186

Πλαστογραφία και κατάχρηση ενσήμων

1. Όποιος καταρτίζει πλαστά ή νοθεύει επίσημα ένσημα δηλωτικά αξίας με σκοπό να τα χρησιμοποιήσει σαν γνήσια, εν γνώσει τα χρησιμοποιεί σαν γνήσια ή τα προμηθεύεται γι' αυτόν το σκοπό ή τα προσφέρει στην αγορά ή τα εισάγει σε κυκλοφορία τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

2. Όποιος εν γνώσει ξαναχρησιμοποιεί επίσημα ένσημα δηλωτικά αξίας, που είχαν ήδη χρησιμοποιηθεί, ή τα αποκτά με σκοπό να τα ξαναχρησιμοποιήσει προσφέροντάς τα στην αγορά ή εισάγοντάς τα σε κυκλοφορία τιμωρείται με χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.

Άρθρο 187

Προπαρασκευαστικές πράξεις

Όποιος με σκοπό να διαπράξει κάποιο από τα εγκλήματα των άρθρων 183 και 186 κατασκευάζει ή κατέχει εργαλεία, αντικείμενα, προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών ή άλλα μέσα ειδικά προσαρμοσμένα, χρήσιμα γι' αυτόν το σκοπό, καθώς και ολογραφήματα ή λοιπά συστατικά στοιχεία του νομίσματος, τα οποία χρησιμεύουν για την προστασία από την παραχάραξη, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη.

Άρθρο 188

Έμπρακτη μετάνοια

1. Το αξιόποιο των πράξεων των άρθρων 183, 185 και 186 εξαλείφεται αν ο υπαίτιος με τη θέλησή του και πριν από κάθε κυκλοφορία ακυρώσει ή καταστρέψει τα πλαστά πριν εξεταστεί με οποιονδήποτε τρόπο για την πράξη του από τις αρμόδιες αρχές.

2. Εξαλείφεται επίσης το αξιόποιο των πράξεων του άρθρου 187 αν ο υπαίτιος καταστρέψει με τη θέλησή του τα αντικείμενα που αναφέρονται σ' αυτό πριν τα χρησιμοποιήσει.

Άρθρο 189

Δήμευση

Η δήμευση των πλαστών ή καθ' υπέρβαση κατασκευασθέντων νομισμάτων ή άλλων μέσων πληρωμής, των αντικειμένων του άρθρου 187 και των πλαστών ή επαναχρησιμοποιημένων ενσήμων διατάσσεται και αν ακόμα δεν διωχθεί και καταδικαστεί ορισμένο πρόσωπο και

ανεξάρτητα από το αν αυτά ανήκουν ή όχι στον αυτουργό ή τον συμμετόχο του εγκλήματος.

ΕΝΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΤΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ

Άρθρο 190

Πλαστογραφία

1. Όποιος καταρτίζει πλαστό ή νοθεύει έγγραφο με σκοπό να παραπλανήσει με τη χρήση του άλλον σχετικά με γεγονός που μπορεί να έχει έννομες συνέπειες τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη.
2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος για τον παραπάνω σκοπό εν γνώσει χρησιμοποιεί πλαστό ή νοθευμένο έγγραφο.
3. Αν ο υπαίτιος αυτών των πράξεων (παράγραφοι 1-2) ενεργώντας κατ' επάγγελμα σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος βλάπτοντας τρίτον ή σκόπευε να βλάψει άλλον, και το συνολικό όφελος ή η συνολική ζημία είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες.
4. Αν οι πράξεις των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος στρέφονται άμεσα κατά του ελληνικού Δημοσίου, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου ή των Οργανισμών Τοπικής αυτοδιοίκησης και το αντικείμενό τους είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες.

Άρθρο 191

Πλαστογραφία πιστοποιητικών

1. Όποιος με σκοπό να διευκολύνει την άμεση συντήρηση, την κίνηση ή την κοινωνική πρόοδο αυτού του ίδιου ή άλλου καταρτίζει πλαστό ή νοθεύει πιστοποιητικό ή μαρτυρικό ή άλλο έγγραφο που κατά προορισμό χρησιμεύει για τέτοιους σκοπούς ή εν γνώσει του χρησιμοποιεί τέτοιο πλαστό ή νοθευμένο έγγραφο τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος ή χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.
2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος χρησιμοποιεί για τον ίδιο σκοπό τέτοιο έγγραφο, που είναι γνήσιο, είχε εκδοθεί όμως για άλλον.

Άρθρο 192

Υφαρπαγή ψευδούς βεβαιώσεως

1. Όποιος πετυχαίνει με εξαπάτηση να βεβαιωθεί σε δημόσιο έγγραφο αναληθώς περιστατικό που μπορεί να έχει έννομες συνέπειες, καθώς και όποιος χρησιμοποιεί τέτοια ψευδή βεβαίωση για να εξαπατήσει άλλον σχετικά με το περιστατικό αυτό, τιμωρείται με φυλάκιση από τρεις μήνες ως δύο έτη, αν δεν τιμωρείται βαρύτερα κατά τις διατάξεις για την ηθική αυτουργία.
2. Αν όμως υπάρχουν οι όροι του άρθρου 190 παράγραφος 3, επιβάλλεται φυλάκιση ως πέντε έτη.

Άρθρο 193

Ψευδείς ιατρικές πιστοποιήσεις

1. Γιατροί, οδοντίατροι, κτηνίατροι, φαρμακοποιοί, χημικοί και μαιές που εν γνώσει εκδίδουν ψευδείς πιστοποιήσεις, οι οποίες προορίζονται να παρέχουν πίστη σε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή ή νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου ή σε μια ασφαλιστική επιχείρηση ή που μπορούν να ζημιώσουν άμεσα οικονομικά άλλον τιμωρούνται με φυλάκιση ως δύο έτη και χρηματική ποινή ως 120 μονάδες. Αν οι ψευδείς αυτές πιστοποιήσεις προορίζονται για δικαστική χρήση, αυτοί που τις εκδίδουν τιμωρούνται με φυλάκιση από έξι μήνες ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.
2. Με φυλάκιση ως ένα έτος ή χρηματική ποινή ως 120 μονάδες τιμωρείται όποιος χρησιμοποιεί τέτοια ψευδή πιστοποίηση για να εξαπατήσει δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή ή νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου ή ασφαλιστική επιχείρηση. Αν έγινε δικαστική χρήση της ανωτέρω ψευδούς πιστοποίησης, ο διάδικος που έκαμε τη χρήση τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη.

Άρθρο 194

Υπεξαγωγή εγγράφων

Όποιος με σκοπό να βλάψει άλλον αποκρύπτει, βλάπτει ή καταστρέφει έγγραφο του οποίου δεν είναι κύριος ή δεν είναι αποκλειστικά κύριος ή που άλλος έχει δικαίωμα, κατά τις διατάξεις του αστικού δικαίου, να ζητήσει την παράδοση ή την επίδειξή του τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη.

ΔΕΚΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Άρθρο 195

Ρύπανση του περιβάλλοντος

1. Όποιος παράνομα ρυπαίνει το νερό, το έδαφος ή τον αέρα με την απόρριψη ουσιών, με την εκπομπή ακτινοβολίας ή άλλων μορφών ενέργειας ή με θόρυβο, αν η πράξη μπορεί να προκαλέσει κίνδυνο σοβαρών βλαβών στην ποιότητα του νερού, του εδάφους ή του αέρα ή στα ζώα ή στα φυτά τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη και με χρηματική ποινή ως 180 μονάδες. Ρύπανση του νερού από πλοίο με την παράνομη απόρριψη ή τη μη αποτροπή διαφυγής πετρελαίου ή επιβλαβών υγρών ουσιών που μεταφέρονται χύδην αποτελεί επιβαρυντική περίπτωση. Αν ο υπαίτιος της πράξης σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, επιβάλλεται φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

2. Η πράξη της παραγράφου 1 τιμωρείται: α) με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες αν από αυτήν μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος σε ξένα πράγματα, β) με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες αν από αυτήν μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες αν προκάλεσε σημαντικής έκτασης ή σοβαρή προσβολή της πανίδας ή της χλωρίδας ή σοβαρή ή μακράς διάρκειας χειροτέρευση της ποιότητας του νερού, του εδάφους ή του αέρα, δ) με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες αν είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ή το θάνατο άλλου και ε) με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 240 μονάδες αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου αριθμού ανθρώπων.

3. Όταν η πράξη της παραγράφου 1 τελείται σε οικότοπο μέσα σε περιοχή που έχει κηρυχθεί ιδιαίτερα προστατευόμενη τιμωρείται με φυλάκιση δύο ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες. Αν ο υπαίτιος της πράξης σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, επιβάλλεται φυλάκιση πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες.

4. Αν η πράξη της παραγράφου 1 εδάφια α' και β' τελέστηκε από αμέλεια ή η δυνατότητα πρόκλησης κινδύνου σοβαρών βλαβών στην ποιότητα του νερού, του εδάφους ή του αέρα ή στα ζώα ή στα φυτά καλύπτεται από αμέλεια επιβάλλεται φυλάκιση ως ένα έτος ή χρηματική ποινή ως 90 μονάδες και αν συντρέχουν οι όροι της παραγράφου 3 εδάφιο α' επιβάλλεται φυλάκιση ως 3 έτη ή χρηματική ποινή ως 180 μονάδες.

5. Με τις ποινές των παραγράφων 1 ως 4 τιμωρούνται και οι επαναλαμβανόμενες, μικρής σημασίας πράξεις της παραγράφου 1 εδάφιο β', οι οποίες σε συνδυασμό μεταξύ τους και ενόψει της τοπικής και χρονικής τους ενότητας επιφέρουν ρύπανση του νερού στο βαθμό που απαιτεί η παράγραφος 1 εδάφιο α'.

6. Όποιος παράνομα δεν λαμβάνει τα προβλεπόμενα μέτρα λειτουργίας, συντήρησης ή φύλαξης εγκαταστάσεων, όπου ασκούνται δραστηριότητες ή αποθηκεύονται ή χρησιμοποιούνται ουσίες που μπορούν να προκαλέσουν την ρύπανση της παραγράφου 1 τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος ή χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.

Άρθρο 196

Επικίνδυνη διαχείριση αποβλήτων

1. Όποιος παράνομα απορρίπτει απόβλητα, αν η πράξη μπορεί να προκαλέσει κίνδυνο σοβαρών

βλαβών στην ποιότητα του νερού του εδάφους ή του αέρα ή στα ζώα ή στα φυτά τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες. Αν ο υπαίτιος της πράξης σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, επιβάλλεται φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

2. Η πράξη της παραγράφου 1 τιμωρείται: α) με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες αν από αυτήν μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος σε ξένα πράγματα, β) με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες αν από αυτήν μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες αν προκάλεσε σημαντικής έκτασης ή σοβαρή βλάβη της πανίδας ή της χλωρίδας ή σοβαρή ή μακράς διάρκειας χειροτέρευση της ποιότητας του νερού, του εδάφους ή του αέρα, δ) με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες αν είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη και ε) με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 240 μονάδες αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου ή φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 280 μονάδες αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου αριθμού ανθρώπων.

3. Όταν οι πράξεις της παραγράφου 1 τελούνται σε οικότοπο μέσα σε περιοχή που έχει κηρυχθεί ιδιαίτερα προστατευόμενη τιμωρείται με φυλάκιση τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες. Αν ο υπαίτιος της πράξης σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, επιβάλλεται φυλάκιση πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες.

4. Αν η πράξη της παραγράφου 1 εδάφιο α' τελέστηκε από αμέλεια ή η δυνατότητα πρόκλησης κινδύνου σοβαρών βλαβών στην ποιότητα του νερού, του εδάφους ή του αέρα ή στα ζώα ή στα φυτά καλύπτεται από αμέλεια επιβάλλεται φυλάκιση ως δύο έτη ή χρηματική ποινή ως 120 μονάδες και αν συντρέχουν οι όροι της παραγράφου 3 εδάφιο α' επιβάλλεται φυλάκιση ως πέντε έτη.

5. Με τις ποινές των παραγράφων 1 ως 4 τιμωρούνται και οι επαναλαμβανόμενες, μικρής σημασίας απορρίψεις αποβλήτων της παραγράφου 1, οι οποίες σε συνδυασμό μεταξύ τους και ενόψει της τοπικής και χρονικής τους ενότητας, μπορούν να προκαλέσουν κίνδυνο σοβαρών βλαβών στην ποιότητα του νερού, του εδάφους ή του αέρα ή στα ζώα ή στα φυτά.

6. Όποιος παράνομα ανακτά, κατέχει, επεξεργάζεται, διαθέτει προμηθεύεται ή μεταφέρει απόβλητα που μπορούν να προκαλέσουν κίνδυνο σοβαρών βλαβών στην ποιότητα του νερού του εδάφους ή του αέρα ή στα ζώα ή στα φυτά καθώς και όποιος παράνομα δεν λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα λειτουργίας, συντήρησης ή φύλαξης των εγκαταστάσεων διάθεσης τέτοιων αποβλήτων τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως 180 μονάδες. Αν ο υπαίτιος σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, επιβάλλεται φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

7. Αν η πράξη της ανάκτησης, κατοχής, επεξεργασίας, διάθεσης, προμήθειας ή μεταφοράς αποβλήτων της παραγράφου 1 τελέστηκε από αμέλεια τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος ή χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.

Άρθρο 197

Απελευθέρωση γενετικά τροποποιημένων ή παθογόνων οργανισμών

1. Όποιος παράνομα απελευθερώνει γενετικά τροποποιημένους ή παθογόνους οργανισμούς, αν η πράξη μπορεί να προκαλέσει κίνδυνο σοβαρών βλαβών στην ποιότητα του νερού, του εδάφους ή του αέρα ή στα ζώα ή στα φυτά τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη και με χρηματική ποινή ως 180 μονάδες. Αν ο υπαίτιος της πράξης σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, επιβάλλεται φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

2. Η πράξη της παραγράφου 1 τιμωρείται: α) με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες αν από αυτήν μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος σε ξένα πράγματα, β) με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες αν από αυτήν μπορεί να

προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες αν προκάλεσε σημαντικής έκτασης ή σοβαρή βλάβη της πανίδας ή της χλωρίδας ή σοβαρή ή μακράς διάρκειας χειροτέρευση της ποιότητας του νερού, του εδάφους ή του αέρα, δ) με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες αν είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ή το θάνατο άλλου και ε) με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 240 μονάδες αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου αριθμού ανθρώπων

3. Όταν η πράξη της παραγράφου 1 τελείται σε οικότοπο μέσα σε περιοχή που έχει κηρυχθεί ιδιαίτερα προστατευόμενη τιμωρείται με φυλάκιση δύο ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες. Αν ο υπαίτιος της πράξης σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, επιβάλλεται φυλάκιση πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες.

4. Αν η πράξη της παραγράφου 1 εδάφια α' και β' τελέστηκε από αμέλεια ή η δυνατότητα πρόκλησης κινδύνου σοβαρών βλαβών στην ποιότητα του νερού, του εδάφους ή του αέρα ή στα ζώα ή στα φυτά καλύπτεται από αμέλεια επιβάλλεται φυλάκιση ως ένα έτος ή χρηματική ποινή ως 90 μονάδες και αν συντρέχουν οι όροι της παραγράφου 3 εδάφιο α' επιβάλλεται φυλάκιση ως 3 έτη ή χρηματική ποινή ως 180 μονάδες.

5. Όποιος παράνομα διαταράσσει την ασφαλή λειτουργία μιας εγκατάστασης για την έρευνα, διατήρηση ή παραγωγή των οργανισμών της παραγράφου 1 ή διαταράσσει την ασφαλή μεταφορά τους τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη και χρηματική ποινή ως 120 μονάδες. Αν ο υπαίτιος σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, επιβάλλεται φυλάκιση ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

6. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου εδάφιο α' τελέστηκε από αμέλεια τιμωρείται με χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.

Άρθρο 198

Διάδοση μεταδοτικών ασθενειών

1. Όποιος παραβαίνει τα μέτρα που έχει διατάξει ο νόμος ή η αρμόδια αρχή για να αποτραπεί η διάδοση μιας μεταδοτικής ασθένειας σε ζώα ή κίνδυνος για τη διάδοση ενός επικίνδυνου για την πανίδα ή τη χλωρίδα παράσιτου ή παθογόνου οργανισμού αν από την πράξη μπορεί να προκύψει τέτοιος κίνδυνος τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος ή χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.

2. Αν από την πράξη μεταδόθηκε η ασθένεια σε μεγάλο αριθμό ζώων ή φυτών επιβάλλεται φυλάκιση ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως 180 μονάδες.

Άρθρο 199

Προσβολές προστατευόμενων ειδών της άγριας χλωρίδας ή πανίδας

1. Όποιος αφανίζει ή σκοτώνει προστατευόμενα από το νόμο είδη της άγριας χλωρίδας ή πανίδας ή παράνομα κατέχει, συλλαμβάνει ή εμπορεύεται αυτά τα είδη ή μέρη ή παράγωγά τους τιμωρείται με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

2. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου τελέστηκε από αμέλεια επιβάλλεται φυλάκιση ως δύο έτη ή χρηματική ποινή ως 120 μονάδες.

3. Όταν η πράξη των προηγούμενων παραγράφων αφορά αμελητέα ποσότητα αυτών των ειδών και έχει αμελητέο αντίκτυπο στο καθεστώς διατήρησής τους μπορεί να μείνει ατιμώρητη.

Άρθρο 200

Προσβολές της στιβάδας του όζοντος

1. Όποιος παράνομα παράγει, εισάγει, εξάγει ή διαθέτει στην αγορά ουσίες που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος και χρηματική ποινή ως 90 μονάδες. Όποιος παράνομα κάνει χρήση των ουσιών του προηγούμενου εδαφίου τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως 180 μονάδες.

2. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου τελέστηκε από αμέλεια επιβάλλεται: α) χρηματική ποινή ως 90 μονάδες στην περίπτωση του εδαφίου α' και β) χρηματική ποινή ως 180 μονάδες στην περίπτωση του εδαφίου β'.

Άρθρο 201

Εμπρησμός σε δάση

1. Όποιος προξενεί πυρκαγιά σε δάσος ή δασική έκταση κατά την έννοια του νόμου ή σε έκταση που έχει νόμιμα κηρυχθεί δασωτέα ή αναδασωτέα τιμωρείται με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες. Αν ο υπαίτιος σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες. Αν η φωτιά εξαπλώθηκε σε μεγάλη έκταση επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες.
2. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση από έξι μήνες ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

Άρθρο 202

Απελευθέρωση και κατάχρηση πυρηνικής ενέργειας ή ιοντίζουσας ακτινοβολίας

1. Όποιος παράνομα απελευθερώνει πυρηνική ενέργεια ή ιοντίζουσα ακτινοβολία ή κάνει χρήση τέτοιας ενέργειας ή ακτινοβολίας, αν η πράξη μπορεί να προκαλέσει κίνδυνο σοβαρών βλαβών στην ποιότητα του νερού, του εδάφους ή του αέρα ή στα ζώα ή στα φυτά τιμωρείται με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες. Αν ο υπαίτιος της πράξης σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες.
2. Η πράξη της παραγράφου 1 εδάφιο α' τιμωρείται: α) με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες αν από αυτήν μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, β) με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες αν προκάλεσε σημαντικής έκτασης ή σοβαρή βλάβη της πανίδας ή της χλωρίδας ή σοβαρή ή μακράς διάρκειας χειροτέρευση της ποιότητας του νερού, του εδάφους ή του αέρα, γ) με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες αν είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη άλλου και δ) με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 240 μονάδες αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου και με φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 280 μονάδες αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου αριθμού ανθρώπων.
3. Όταν η πράξη της παραγράφου 1 τελείται σε οικότοπο μέσα σε περιοχή που έχει κηρυχθεί ιδιαίτερα προστατευόμενη τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες. Αν ο υπαίτιος της πράξης σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, επιβάλλεται φυλάκιση πέντε ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες.
4. Αν η πράξη της παραγράφου 1 εδάφιο α' τελέστηκε από αμέλεια ή η δυνατότητα πρόκλησης κινδύνου σοβαρών βλαβών στην ποιότητα του νερού, του εδάφους ή του αέρα ή στα ζώα ή στα φυτά καλύπτεται από αμέλεια επιβάλλεται φυλάκιση ως τρία έτη και αν συντρέχουν οι όροι της παραγράφου 3 εδάφιο α' επιβάλλεται φυλάκιση ως πέντε έτη.

Άρθρο 203

Απαγορευμένη παραγωγή και χρήση πυρηνικών ή ραδιενεργών υλικών

1. Όποιος παράνομα παράγει, επεξεργάζεται, χρησιμοποιεί, κατέχει, διαθέτει, μεταφέρει, εισάγει, εξάγει ή διαμετακομίζει πυρηνικό καύσιμο ή άλλο πυρηνικό ή επικίνδυνο ραδιενεργό υλικό, αν η πράξη μπορεί να προκαλέσει κίνδυνο σοβαρών βλαβών στην ποιότητα του νερού, του εδάφους ή του αέρα ή στα ζώα ή στα φυτά, τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες. Αν ο υπαίτιος σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, επιβάλλεται φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.
2. Η πράξη της παραγράφου 1 τιμωρείται: α) με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες αν από αυτήν μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος σε ξένα πράγματα, β) με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες αν από αυτήν

μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με φυλάκιση από πέντε έτη ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες αν προκάλεσε σημαντικής έκτασης ή σοβαρή βλάβη της πανίδας ή της χλωρίδας ή σοβαρή ή μακράς διάρκειας χειροτέρευση της ποιότητας του νερού, του εδάφους ή του αέρα, δ) με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες αν είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη άλλου, και ε) με φυλάκιση δέκα ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 240 μονάδες αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου ή φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 280 μονάδες αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου αριθμού ανθρώπων.

3. Αν η πράξη της παραγράφου 1 τελείται σε οικότοπο μέσα σε περιοχή που έχει κηρυχθεί ιδιαίτερα προστατευόμενη επιβάλλεται φυλάκιση τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες. Αν ο υπαίτιος της πράξης σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, επιβάλλεται φυλάκιση πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες.

4. Αν η πράξη της παραγράφου 1 εδάφιο α' τελέστηκε από αμέλεια ή η δυνατότητα πρόκλησης κινδύνου σοβαρών βλαβών στην ποιότητα του νερού, του εδάφους ή του αέρα ή στα ζώα ή στα φυτά καλύπτεται από αμέλεια επιβάλλεται φυλάκιση ως δύο έτη ή χρηματική ποινή ως 120 μονάδες και αν συντρέχουν οι όροι της παραγράφου 3 εδάφιο α' επιβάλλεται φυλάκιση ως πέντε έτη.

5. Με φυλάκιση ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες τιμωρείται και όποιος ενώ είναι υπόχρεος σε απομάκρυνση των υλικών της παραγράφου 1 δεν τα απομακρύνει σύμφωνα με το νόμο ή τις εντολές της αρμόδιας αρχής.

6. Όποιος παράνομα δεν λαμβάνει τα προβλεπόμενα μέτρα λειτουργίας, συντήρησης ή φύλαξης εγκαταστάσεων παραγωγής ή επεξεργασίας πυρηνικού ή άλλου επικίνδυνου ραδιενεργού υλικού τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη ή χρηματική ποινή ως 120 μονάδες.

Άρθρο 204

Ευθύνη διοικητών

Διευθυντές επιχειρήσεων, πλοίαρχοι ή άλλα πρόσωπα που έχουν την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχειρήσεις σε σχέση με την τήρηση των διατάξεων για την προστασία του περιβάλλοντος τιμωρούνται ως φυσικοί αυτουργοί των εγκλημάτων των άρθρων 195 ως 203 σε περίπτωση που από δόλο ή αμέλεια δεν εμποδίζουν το πρόσωπο το οποίο τελεί υπό τις εντολές τους να τελέσει τις πράξεις που περιγράφονται στα άρθρα αυτά.

Άρθρο 205

Έμπρακτη μετάνοια και δικαστική άφεση της ποινής

1. Ο υπαίτιος δεν τιμωρείται:

α) στις περιπτώσεις των άρθρων 195 παράγραφος 4, 196 παράγραφος 4 και 197 παράγραφος 4 αν με τη θέλησή του άρει τη ρύπανση ή την απελευθέρωση των γενετικά τροποποιημένων ή παθογόνων οργανισμών ή με τη γρήγορη αναγγελία του προς τις αρχές δώσει αφορμή για την πιο πάνω άρση, εφόσον δεν έχουν προκύψει βλάβες ανθρώπων, της χλωρίδας ή της πανίδας.

β) στις περιπτώσεις των άρθρων 196 παράγραφος 7, 207 παράγραφος 6, 200 παράγραφος 2 και 203 παράγραφος 4, αν με τη θέλησή του παύσει τη συμπεριφορά που προσβάλλει το περιβάλλον και με τη γρήγορη αναγγελία του προς τις αρχές δώσει αφορμή για την καταστροφή ή εξουδετέρωση των ουσιών ή οργανισμών που μπορούν να προκαλέσουν βλάβη στο περιβάλλον.

γ) στην περίπτωση του άρθρου 199 παράγραφος 2 αν με τη θέλησή του αφήσει ελεύθερα τα προστατευόμενα είδη της άγριας πανίδας

δ) στην περίπτωση του άρθρου 200 παράγραφος 2, αν με τη θέλησή του καταστείλει ο ίδιος την πυρκαγιά ή δώσει αφορμή για την καταστολή της.

2. Το δικαστήριο μπορεί να κρίνει την πράξη ατιμώρητη, αν ο υπαίτιος στις περιπτώσεις των εγκλημάτων του παρόντος κεφαλαίου με τη θέλησή του περιορίσει ουσιωδώς ο ίδιος ή μέσω τρίτου, που ενεργεί κατ' εντολή ή για λογαριασμό του, ή συντελέσει με έγκαιρη αναγγελία στην

αρχή στην ουσιώδη μείωση των συνεπειών της πράξης του.

ΕΝΔΕΚΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΟΙΝΩΣ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ

Άρθρο 206

Εμπρησμός

1. Όποιος προξενεί πυρκαγιά, τιμωρείται: α) με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα, β) με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη αν στην περίπτωση των στοιχείων α' ή β' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ή προκάλεσε βλάβη σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας, δ) με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη αν στην περίπτωση του στοιχείου β' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου, και με φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου αριθμού ανθρώπων.

2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια την πυρκαγιά ή τη δυνατότητα κινδύνου, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη.

Άρθρο 207

Έκρηξη

1. Όποιος προξενεί έκρηξη με οποιοδήποτε τρόπο, και ιδίως με την χρήση εκρηκτικών υλών, τιμωρείται: α) με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα, β) με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη αν στην περίπτωση των στοιχείων α' ή β' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ή προκάλεσε βλάβη σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας, δ) με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη αν στην περίπτωση του στοιχείου β' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου, και με φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου αριθμού ανθρώπων.

2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια την έκρηξη ή τη δυνατότητα κινδύνου, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη.

Άρθρο 208

Κατασκευή και κατοχή εκρηκτικών υλών

1. Όποιος κατασκευάζει, προμηθεύεται ή κατέχει εκρηκτικές ύλες ή εκρηκτικές βόμβες από τις οποίες μπορεί να προκληθεί κίνδυνος για άνθρωπο τιμωρείται με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη.

2. Ο δράστης δεν τιμωρείται αν πριν εξεταστεί από τις αρχές παρέδωσε με τη θέλησή του σ' αυτές τα πιο πάνω υλικά ή αντικείμενα ή κατέστησε γι' αυτές δυνατό να τα αποκτήσουν στην κατοχή τους ή απέτρεψε με άλλο τρόπο τον κίνδυνο να γίνει χρήση αυτών.

Άρθρο 209

Πλημμύρα

1. Όποιος προξενεί πλημμύρα τιμωρείται: α) με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα, β) με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη αν στην περίπτωση των στοιχείων α' ή β' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ή προκάλεσε βλάβη σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας, δ) με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη αν στην περίπτωση του στοιχείου β' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου, και με φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου αριθμού ανθρώπων.

2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια την πλημμύρα ή τη δυνατότητα κινδύνου, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη.

Άρθρο 210

Πρόκληση ναυαγίου

1. Όποιος προκαλεί τη βύθιση ή την προσάραξη πλοίου τιμωρείται: α) με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα, β) με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη αν στην περίπτωση του στοιχείου β' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη, δ) με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη αν στην περίπτωση του στοιχείου β' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου, και με φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου αριθμού ανθρώπων.
2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια τη βύθιση ή την προσάραξη πλοίου ή τη δυνατότητα κινδύνου, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη.

Άρθρο 211

Κοινώς επικίνδυνη βλάβη

1. Όποιος καταστρέφει ή προξενεί βλάβη σε πράγμα δικό του ή ξένο, κινητό ή ακίνητο, όπως ηλεκτρικές εγκαταστάσεις, οικοδομικά ή άλλα έργα για την προστασία από φυσικές και άλλες καταστροφές, τιμωρείται: α) με φυλάκιση ως τρία έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα, β) με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη αν στην περίπτωση του στοιχείου β' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ή το θάνατο άλλου, και με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου αριθμού ανθρώπων.
2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια την καταστροφή ή τη βλάβη ή τη δυνατότητα κινδύνου, τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη ή χρηματική ποινή ως 120 μονάδες.

Άρθρο 212

Άρση ασφαλιστικών εγκαταστάσεων

1. Όποιος σε μεταλλεία, σε εργοστάσια ή σε άλλες εργασίες που η λειτουργία τους είναι επικίνδυνη για τη ζωή των εργατών, καταστρέφει ή με οποιονδήποτε τρόπο αχρηστεύει εγκαταστάσεις που ασφαλίζουν από αυτόν τον κίνδυνο ή διακόπτει τη λειτουργία τους, τιμωρείται: α) με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, β) με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη αν στην περίπτωση του στοιχείου α' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη, γ) με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη αν στην περίπτωση του στοιχείου α' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου, και με φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου αριθμού ανθρώπων.
2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια την καταστροφή, την αχρήστευση ή τη διακοπή της λειτουργίας ασφαλιστικής εγκατάστασης ή τη δυνατότητα κινδύνου, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη.

Άρθρο 213

Δηλητηρίαση πραγμάτων προορισμένων για χρήση από το κοινό

1. Όποιος δηλητηριάζει: (i) πηγές, πηγάδια, βρύσες ή άλλες διοχετεύσεις ή δεξαμενές νερού, (ii) τρόφιμα, ποτά ή άλλα πράγματα που είναι προορισμένα για πώληση ή για χρήση από το κοινό αν από τη χρήση τους μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος βάζει μέσα σε κάποιο από αυτά ή τα αναμιγνύει με άλλες ύλες που μπορούν να προκαλέσουν το ίδιο αποτέλεσμα. Με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη τιμωρείται επίσης όποιος κατέχει προς πώληση, πωλεί ή θέτει με οποιονδήποτε τρόπο σε κυκλοφορία τα υπό στοιχείο (ii) πράγματα.
2. Οι πράξεις της παραγράφου 1 τιμωρούνται α) με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη αν είχαν ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη, β) με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη αν

είχαν ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου, και με φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη αν είχαν ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου αριθμού ανθρώπων.

3. Όποιος στις περιπτώσεις της παραγράφου 1 πράττει από αμέλεια ή προκαλεί από αμέλεια τη δυνατότητα κινδύνου, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη.

Άρθρο 214

Παραβίαση μέτρων για την πρόληψη ασθενειών

1. Όποιος παραβιάζει τα μέτρα που έχει διατάξει ο νόμος ή η αρμόδια αρχή για να αποτραπεί η εισβολή ή η διάδοση μιας μεταδοτικής ασθένειας τιμωρείται: α) με φυλάκιση ως τρία έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος για ζώα άλλου, β) με φυλάκιση ως πέντε έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος μετάδοσης της ασθένειας σε αόριστο αριθμό ανθρώπων.

2. Αν η παραβίαση είχε ως συνέπεια να μεταδοθεί η ασθένεια σε ζώο άλλου επιβάλλεται φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη, και αν είχε ως συνέπεια να μεταδοθεί σε άνθρωπο επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη.

3. Όποιος στις περιπτώσεις της παραγράφου 1 παραβιάζει τα μέτρα ή προκαλεί τη δυνατότητα κινδύνου από αμέλεια, τιμωρείται: α) στην περίπτωση του στοιχείου α' με χρηματική ποινή ως 90 μονάδες και β) στην περίπτωση του στοιχείου β' με φυλάκιση ως ένα έτος.

Άρθρο 215

Παραβίαση κανόνων οικοδομικής

1. Όποιος κατά την εκπόνηση μελέτης ή τη διεύθυνση ή την εκτέλεση οικοδομικού ή άλλου ανάλογου έργου ή κατεδάφισης ενεργεί παρά τους κοινώς αναγνωρισμένους τεχνικούς κανόνες, τιμωρείται: α) με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, β) με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη αν στην περίπτωση του στοιχείου α' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη, γ) με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη αν στην περίπτωση του στοιχείου α' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου, και με φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου αριθμού ανθρώπων.

2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου παραβιάζει από αμέλεια τους κοινώς αναγνωρισμένους τεχνικούς κανόνες ή προκαλεί από αμέλεια τη δυνατότητα κινδύνου τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη.

3. Η παραγραφή των εγκλημάτων της παραγράφου 1 στοιχεία β' και γ' αρχίζει από την επέλευση του θανάτου ή της βαριάς σωματικής βλάβης και πάντως δεν μπορεί να υπερβεί τα τριάντα έτη από την παραβίαση των κανόνων.

Άρθρο 216

Παρεμπόδιση αποτροπής κοινού κινδύνου και παράλειψη οφειλόμενης βοήθειας

1. Όποιος ματαιώνει ή δυσχεραίνει την ενέργεια που είναι αναγκαία για να αποτραπεί ή να κατασταλεί ένας κοινός κίνδυνος που υπάρχει ή που άμεσα επίκειται για τη ζωή ή την υγεία ανθρώπου ή για ξένες ιδιοκτησίες τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη.

2. Όποιος σε περίπτωση δυστυχήματος ή κοινού κινδύνου ή κοινής ανάγκης δεν προσφέρει τη βοήθεια που του ζητήθηκε και που μπορούσε να προσφέρει, χωρίς ο ίδιος να διατρέξει ουσιώδη κίνδυνο, τιμωρείται με φυλάκιση ως έξι μήνες.

Άρθρο 217

Έμπρακτη μετάνοια και δικαστική άφεση της ποινής

1. Στις περιπτώσεις της παραγράφου 2 των άρθρων 206, 207, 209, 210, 211, 212, και 215 και της παραγράφου 3 των άρθρων 213 και 214 ο υπαίτιος δεν τιμωρείται αν με τη θέλησή του αποτρέψει τον κίνδυνο ή με τη γρήγορη αναγγελία του προς τις αρχές δώσει αφορμή για την αποτροπή του.

2. Στις περιπτώσεις των εγκλημάτων του παρόντος κεφαλαίου το δικαστήριο μπορεί να κρίνει την πράξη ατιμώρητη αν ο υπαίτιος με τη θέλησή του αποτρέψει την εξέλιξη του κινδύνου ή με τη γρήγορη αναγγελία του προς τις αρχές δώσει αφορμή για την αποτροπή της.

ΔΩΔΕΚΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ, ΤΩΝ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ
ΚΟΙΝΩΦΕΛΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

I. Εγκλήματα κατά των συγκοινωνιών

Άρθρο 218

Επικίνδυνες παρεμβάσεις στην οδική συγκοινωνία

1. Όποιος διαταράσσει την ασφάλεια της συγκοινωνίας στους δρόμους ή στις πλατείες:

- (i) με καταστροφή, βλάβη ή μετακίνηση εγκαταστάσεων ή οχημάτων,
  - (ii) με τοποθέτηση ή διατήρηση εμποδίων,
  - (iii) με αλλοίωση σημείων ή σημάτων ή με τοποθέτηση ή διατήρηση εσφαλμένων σημείων ή σημάτων, ή
  - (iv) με παρόμοιες, εξίσου επικίνδυνες για την ασφάλεια της συγκοινωνίας πράξεις,
- τιμωρείται: α) με φυλάκιση ως τρία έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος σε ξένα πράγματα, β) με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη αν στην περίπτωση των στοιχείων α' ή β' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη άλλου ή προκάλεσε βλάβη σε κοινωφελείς εγκαταστάσεις, δ) με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη αν στην περίπτωση του στοιχείου β' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου, και με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου αριθμού ανθρώπων.

2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια τη διατάραξη της ασφάλειας της συγκοινωνίας ή τη δυνατότητα κινδύνου, τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη.

Άρθρο 219

Επικίνδυνη οδήγηση

1. Όποιος κατά τη συγκοινωνία στους δρόμους ή στις πλατείες:

- (i) οδηγεί όχημα μολονότι δεν είναι σε θέση να το πράξει με ασφάλεια εξαιτίας της κατανάλωσης οινοπνεύματος ή χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών ή λόγω μειωμένης σωματικής ή πνευματικής ικανότητας, ή
  - (ii) οδηγεί όχημα σε εθνικές ή περιφερειακές οδούς αντίστροφα στο ρεύμα της εκάστοτε κατεύθυνσης ή όχημα που είναι τεχνικά ανασφαλές ή με ανασφαλή τρόπο φορτωμένο ή προβαίνει κατά την οδήγηση σε επικίνδυνους ελιγμούς ή μετέχει οδηγώντας σε αυτοσχέδιους αγώνες, τιμωρείται:
- α) με φυλάκιση ως τρία έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος σε ξένα πράγματα, β) με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη αν στην περίπτωση των στοιχείων α' ή β' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ή προκάλεσε βλάβη σε κοινωφελείς εγκαταστάσεις, δ) με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη αν στην περίπτωση του στοιχείου β' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου, και με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου αριθμού ανθρώπων.

2. Όποιος στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου προκαλεί από αμέλεια τη διατάραξη της ασφάλειας της συγκοινωνίας ή τη δυνατότητα κινδύνου, τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη.

Άρθρο 220

Επικίνδυνες παρεμβάσεις στη συγκοινωνία σιδηροδρόμων, πλοίων και αεροσκαφών

1. Όποιος διαταράσσει την ασφάλεια της σιδηροδρομικής, της υδάτινης ή της αεροπορικής συγκοινωνίας

- (i) με καταστροφή, βλάβη ή μετακίνηση εγκαταστάσεων ή συγκοινωνιακών μέσων,
- (ii) με τοποθέτηση ή διατήρηση εμποδίων,
- (iii) με αλλοίωση σημείων ή σημάτων ή με τοποθέτηση ή διατήρηση εσφαλμένων σημείων ή σημάτων, ή
- (iv) με παραβίαση των κανόνων τεχνικού ελέγχου ή ασφαλούς φόρτωσης των συγκοινωνιακών μέσων,

(ν) με παρόμοιες, εξίσου επικίνδυνες, για την ασφάλεια της συγκοινωνίας πράξεις, τιμωρείται: α) με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος για ξένα πράγματα, β) με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, γ) με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη αν στην περίπτωση των στοιχείων α' ή β' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη ή προκάλεσε βλάβη σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας, δ) με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη αν στην περίπτωση του στοιχείου β' η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο άλλου, και με φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη αν είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου αριθμού ανθρώπων.

2. Με τις ίδιες ποινές κατά τις διακρίσεις των στοιχείων α' ως δ' της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται όποιος οδηγεί όχημα σταθερής τροχιάς ή κυβερνά πλοίο ή αεροπλάνο χωρίς να είναι σε θέση να το πράξει με ασφάλεια εξαιτίας της κατανάλωσης οινοπνεύματος ή χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών ή λόγω μειωμένης σωματικής ή πνευματικής ικανότητας.

3. Όποιος στις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων προκαλεί από αμέλεια τη διατάραξη της ασφάλειας της συγκοινωνίας ή τη δυνατότητα κινδύνου, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη.

Άρθρο 221

Παρακώλυση συγκοινωνιών

1. Όποιος παρεμποδίζει ή διαταράσσει σε μεγάλη έκταση ή για μεγάλο χρονικό διάστημα τη λειτουργία των κοινόχρηστων συγκοινωνιακών μέσων, και ιδίως σιδηροδρόμου, πλοίου, αεροπλάνου ή λεωφορείου, τιμωρείται με φυλάκιση από τρεις μήνες ως πέντε έτη.

2. Αν ο δράστης της πράξης της προηγούμενης παραγράφου είναι νόμιμος εκπρόσωπος συγκοινωνιακής εγκατάστασης ή επιχείρησης ή μέλος της διοίκησης ή υπεύθυνος της ασφάλειας αυτής ή εργαζόμενος ή συνεργάτης αυτής ή τελεί την πράξη κατ' επάγγελμα ή αποβλέπει να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος επιβάλλεται φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

3. Αν από την πράξη προκλήθηκε κατάσταση κοινής ανάγκης, επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη.

4. Αν η πράξη τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι έξι μήνες.

Άρθρο 222

Έμπρακτη μετάνοια και δικαστική άφεση της ποινής

1. Η διάταξη του άρθρου 217 παράγραφος 1 έχει εφαρμογή και στις περιπτώσεις των άρθρων 218 παράγραφος 2, 219 παράγραφος 2 και 220 παράγραφος 3.

2. Η διάταξη του άρθρου 217 παράγραφος 2 έχει εφαρμογή και στα άρθρα 218 ως 220.

II. Εγκλήματα κατά των τηλεπικοινωνιών και άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων

Άρθρο 223

Προσβολές του απορρήτου των τηλεπικοινωνιών του κοινού

1. Όποιος χωρίς δικαίωμα αποκτά πρόσβαση σε σύνδεση ή σε δίκτυο παροχής στο κοινό υπηρεσιών τηλεφωνίας ή ηλεκτρονικής επικοινωνίας ή σε σύστημα υλικού ή λογισμικού που χρησιμοποιείται για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών, εάν από την πράξη μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος για το απόρρητο του περιεχομένου τηλεφωνικών ή ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή των στοιχείων της θέσης ή κίνησης αυτών, τιμωρείται με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

2. Αν ο δράστης της πράξης της προηγούμενης παραγράφου είναι πάροχος υπηρεσιών τηλεφωνίας ή ηλεκτρονικής επικοινωνίας ή νόμιμος εκπρόσωπος αυτού ή μέλος της διοίκησης ή υπεύθυνος της διασφάλισης του απορρήτου ή εργαζόμενος ή συνεργάτης του παρόχου ή τελεί την πράξη κατ' επάγγελμα ή αποβλέπει να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος επιβάλλεται φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

Άρθρο 224

Παρακώλυση των τηλεπικοινωνιών

1. Όποιος παρεμποδίζει ή διαταράσσει σε μεγάλη έκταση ή για μεγάλο χρονικό διάστημα τη λειτουργία εγκατάστασης παροχής στο κοινό υπηρεσιών τηλεφωνίας ή ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ιδίως του διαδικτύου με αθέμιτη παρέμβαση σε πράγμα ή σε σύστημα πληροφοριών ή σε ηλεκτρονικά δεδομένα που εξυπηρετούν τη λειτουργία αυτής, τιμωρείται με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.
2. Η παράγραφος 2 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζεται και για την πράξη της παραγράφου 1.
3. Αν από την πράξη προκλήθηκε κατάσταση κοινής ανάγκης, επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη. Με την ίδια ποινή τιμωρείται η πράξη αν έχει τελεστεί με τη χρήση εργαλείου που έχει σχεδιαστεί κατά κύριο λόγο για πραγματοποίηση επιθέσεων μέσω των οποίων επηρεάζεται μεγάλος αριθμός συστημάτων πληροφοριών, αν από αυτή προκλήθηκε οικονομική ζημία ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή σημαντική απώλεια δεδομένων.
4. Αν η πράξη τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση ως έξι μήνες.

Άρθρο 225

Παρακώλυση της λειτουργίας άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων

1. Όποιος παρεμποδίζει ή διαταράσσει σε μεγάλη έκταση ή για μεγάλο χρονικό διάστημα τη λειτουργία εγκατάστασης που εξυπηρετεί την παροχή στο κοινό:
  - (i) ταχυδρομικών υπηρεσιών
  - (ii) νερού, φωτισμού, θερμότητας ή κινητήριας δύναμηςμε αθέμιτη παρέμβαση σε πράγμα ή σε σύστημα πληροφοριών ή σε ηλεκτρονικά δεδομένα που εξυπηρετούν τη λειτουργία της εγκατάστασης, τιμωρείται με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη.
2. Η παράγραφος 2 του άρθρου 223 εφαρμόζεται και για την πράξη της παραγράφου 1.
3. Αν από την πράξη προκλήθηκε κατάσταση κοινής ανάγκης, επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη.
4. Αν η πράξη τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση ως έξι μήνες.

ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΕΜΒΡΥΟΥ

I. Εγκλήματα βλάβης της ζωής του ανθρώπου

Άρθρο 226

Ανθρωποκτονία με δόλο

1. Όποιος σε ήρεμη ψυχική κατάσταση σκότωσε άλλον, τιμωρείται με φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη.
2. Αν η πράξη αποφασίστηκε και εκτελέστηκε σε βρασμό ψυχικής ορμής, επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη.

Άρθρο 227

Ανθρωποκτονία κατ' απαίτηση

Όποιος αποφάσισε και εκτέλεσε ανθρωποκτονία ύστερα από σπουδαία και επίμονη απαίτηση του θύματος και από οίκτο γι' αυτόν που έπασχε από ανίατη ασθένεια τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη.

Άρθρο 228

Συμμετοχή σε αυτοκτονία

Όποιος κατέπεισε άλλον να αυτοκτονήσει, αν τελέστηκε η αυτοκτονία ή έγινε απόπειρά της, καθώς και όποιος έδωσε βοήθεια κατά την τέλεσή της, η οποία διαφορετικά δε θα ήταν εφικτή, τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη.

Άρθρο 229

Παιδοκτονία

Μητέρα που με πρόθεση σκότωσε το παιδί της κατά ή μετά τον τοκετό, αλλά ενώ εξακολουθούσε

ακόμη η διατάραξη του οργανισμού της από αυτόν, τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη.

Άρθρο 230

Ανθρωποκτονία από αμέλεια

Όποιος από αμέλεια σκότωσε άλλον, τιμωρείται με φυλάκιση από τρεις μήνες ως πέντε έτη.

II. Εγκλήματα βλάβης της σωματικής ακεραιότητας του ανθρώπου

Άρθρο 231

Σωματική βλάβη

1. Όποιος προξενεί σε άλλον σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας του τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη. Αν η κάκωση ή βλάβη της υγείας που του προξένησε είναι εντελώς ελαφρά, τιμωρείται με χρηματική ποινή ως ενενήντα μονάδες.
2. Για τη δίωξη της πράξης της προηγούμενης παραγράφου απαιτείται έγκληση, εκτός αν ο παθών είναι δημόσιος υπάλληλος και η πράξη τελέστηκε κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας του ή για λόγους σχετικούς με την εκτέλεσή της, οπότε η δίωξη είναι αυτεπάγγελτη.
3. Η σωματική βλάβη της παραγράφου 1 δεν είναι άδικη, όταν επιχειρείται με τη συναίνεση του παθόντος και δεν προσκρούει στα χρηστά ήθη.
4. Ο υπαίτιος της πράξης της παραγράφου 1 είναι δυνατό να απαλλαγεί από κάθε ποινή αν παρασύρθηκε στην πράξη από δικαιολογημένη αγανάκτηση εξαιτίας μιας αμέσως προηγούμενης πράξης που τέλεσε ο παθών εναντίον του ή ενώπιόν του και που ήταν ιδιαίτερα σκληρή ή βάνουση.

Άρθρο 232

Επικίνδυνη σωματική βλάβη

Αν η πράξη του προηγούμενου άρθρου τελέστηκε με τρόπο που μπορούσε να προκαλέσει στον παθόντα κίνδυνο ζωής ή βαριά σωματική βλάβη (άρθρο 233 παράγραφος 2), επιβάλλεται φυλάκιση από τρεις μήνες ως πέντε έτη.

Άρθρο 233

Βαριά σωματική βλάβη

1. Αν ο υπαίτιος προκαλεί βαριά σωματική βλάβη σε άλλον τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη.
2. Βαριά σωματική βλάβη υπάρχει ιδίως αν η πράξη προξένησε στον παθόντα κίνδυνο ζωής ή βαριά και μακροχρόνια αρρώστια ή σοβαρό ακρωτηριασμό ή αν τον εμπόδισε σημαντικά και για πολύ χρόνο να χρησιμοποιεί το σώμα ή τη διάνοιά του.

Άρθρο 234

Θανατηφόρα σωματική βλάβη

Αν η σωματική βλάβη είχε επακόλουθο το θάνατο του παθόντος, επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη.

Άρθρο 235

Σωματική βλάβη αδύναμων ατόμων

1. Όποιος προκαλεί σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας σε ανήλικο ή σε πρόσωπο που δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του, εφόσον τα πρόσωπα αυτά βρίσκονται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη βάσει νόμου, δικαστικής απόφασης ή πραγματικής κατάστασης, συνοικούν με τον δράστη ή έχουν μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας, τιμωρείται: α) για την πράξη του άρθρου 231 παράγραφος 1 εδάφιο α', με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη, β) για την πράξη του άρθρου 232, με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη, γ) για την πράξη του άρθρου 233 παράγραφος 1, με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη και δ) για την πράξη του άρθρου 234, με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη.
2. Οι ίδιες ποινές επιβάλλονται όταν η πράξη τελείται σε βάρος του συζύγου κατά τη διάρκεια του γάμου ή σε βάρος του συντρόφου κατά τη διάρκεια της συμβίωσης. Η τέλεση της πράξης σε βάρος εγκύου συνιστά επιβαρυντική περίπτωση.

3. Με την πρόκληση σωματικής βλάβης σε βάρος ανηλίκου κατά την παράγραφο 1 στοιχείο α' εξομοιώνεται και η τέλεση των πράξεων των προηγούμενων παραγράφων ενώπιον ανηλίκου.

4. Με την πρόκληση σωματικής βλάβης κατά την παράγραφο 1 στοιχείο γ' εξομοιώνεται και η μεθοδευμένη πρόκληση έντονου σωματικού πόνου ή σωματικής εξάντλησης επικίνδυνης για την υγεία, ή ψυχικού πόνου ικανού να επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη, ιδίως με την παρατεταμένη απομόνωση σε βάρος των προσώπων της πρώτης παραγράφου.

Άρθρο 236

Σωματική βλάβη από αμέλεια

1. Όποιος από αμέλεια προκαλεί σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας άλλου τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη. Αν η σωματική βλάβη που προκλήθηκε είναι εντελώς ελαφρά, επιβάλλεται χρηματική ποινή ως ενενήντα μονάδες.

2. Για την ποινική δίωξη της πράξης της προηγούμενης παραγράφου απαιτείται έγκληση. Η δίωξη είναι αυτεπάγγελτη αν ο υπαίτιος ήταν υπόχρεος λόγω της υπηρεσίας ή του επαγγέλματός του να καταβάλει ιδιαίτερη επιμέλεια ή προσοχή. Η οδήγηση οχήματος εμπίπτει στο προηγούμενο εδάφιο μόνον όταν εξυπηρετεί τη βιοποριστική μεταφορά επιβατών ή πραγμάτων. Αν, στις περιπτώσεις των εδαφίων β' και γ', ο παθών δηλώσει ότι δεν επιθυμεί την ποινική δίωξη του υπαιτίου, ο εισαγγελέας, με διάταξή του απέχει από την ποινική δίωξη και αν αυτή έχει ασκηθεί, το δικαστήριο την παύει οριστικά.

III. Εγκλήματα διακινδύνευσης της ζωής και της σωματικής ακεραιότητας του ανθρώπου

Άρθρο 237

Έκθεση

1. Όποιος εκθέτει άλλον και έτσι τον καθιστά αβοήθητο, καθώς και όποιος αφήνει αβοήθητο ένα πρόσωπο που το έχει στην προστασία του ή που έχει υποχρέωση να το διατρέφει και να το περιθάλπει ή να το μεταφέρει, ή ένα πρόσωπο που ο ίδιος υπαίτια τραυμάτισε, τιμωρείται με φυλάκιση από έξι μήνες ως πέντε έτη.

2. Αν η πράξη προκάλεσε στον παθόντα: α) βαριά βλάβη στην υγεία του, επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη, β) το θάνατό του, επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη.

Άρθρο 238

Παράλειψη προσφοράς βοήθειας

Όποιος παραλείπει να σώσει άλλον από κίνδυνο ζωής ή βαριάς βλάβης της σωματικής του ακεραιότητας, αν και μπορεί να το πράξει χωρίς κίνδυνο της δικής του ζωής ή υγείας, τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος.

Άρθρο 239

Συμπλοκή

Αν εξαιτίας συμπλοκής ή επίθεσης που έγινε από πολλούς επήλθε θάνατος ή βαριά σωματική βλάβη ανθρώπου, καθένας από εκείνους που πήραν μέρος στη συμπλοκή ή στην επίθεση τιμωρείται για μόνη τη συμμετοχή του σ' αυτή με φυλάκιση ως τρία έτη, εκτός αν συμπλέχθηκε χωρίς υπαιτιότητά του.

IV. Προσβολές του εμβρύου

Άρθρο 240

Διακοπή της κύησης

1. Όποιος χωρίς τη συναίνεση της εγκύου διακόπτει την εγκυμοσύνη της τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη.

2. Όποιος με τη συναίνεση της εγκύου ή των προσώπων που έχουν τη γονική μέριμνα ή επιμέλειά της αν αυτή είναι ανίκανη να συναινέσει, διακόπτει την εγκυμοσύνη της, τιμωρείται με φυλάκιση από έξι μήνες ως τρία έτη και αν ενεργεί κατ' επάγγελμα, με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη. Με την ίδια ποινή, μειωμένη κατά το μέτρο του άρθρου 48, τιμωρείται και όποιος προμηθεύει σε έγκυο τα μέσα για τη διακοπή της εγκυμοσύνης της, εφόσον έγινε τουλάχιστον απόπειρα αυτής.

3. Έγκυος που διακόπτει την εγκυμοσύνη της ή επιτρέπει σε άλλον να την διακόψει τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έξι μήνες.
4. Δεν είναι άδικη πράξη η τεχνητή διακοπή της εγκυμοσύνης που ενεργείται από την έγκυο ή με τη συναίνεση των προσώπων που αναφέρονται στην παράγραφο 2 από γιατρό μαιευτήρα - γυναικολόγο με τη συμμετοχή αναισθησιολόγου, σε οργανωμένη νοσηλευτική μονάδα, αν συντρέχει μία από τις ακόλουθες περιπτώσεις:
- α) Δεν έχουν συμπληρωθεί δώδεκα εβδομάδες εγκυμοσύνης.
  - β) Η εγκυμοσύνη είναι αποτέλεσμα βιασμού, αποπλάνησης ανήλικης, αιμομιξίας ή κατάχρησης γυναικάς ανίκανης να αντισταθεί και δεν έχουν συμπληρωθεί δεκαεννέα εβδομάδες εγκυμοσύνης.
  - γ) Έχουν διαπιστωθεί, με τα μέσα προγεννητικής διάγνωσης, ενδείξεις σοβαρής ανωμαλίας του εμβρύου που επάγονται τη γέννηση παθολογικού νεογνού ή υπάρχει αναπότρεπτος κίνδυνος για τη ζωή της εγκύου ή κίνδυνος σοβαρής και διαρκούς βλάβης της σωματικής ή ψυχικής υγείας της. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται σχετική βεβαίωση και του κατά περίπτωση αρμόδιου γιατρού.
5. Με φυλάκιση ως τρία έτη τιμωρείται όποιος κατά την πραγματοποίηση προγεννητικού ελέγχου μετά την εικοστή εβδομάδα της κύησης ή κατά τη διάρκεια του τοκετού και πριν από την εμφάνιση του παιδιού στον εξωτερικό κόσμο, προκαλεί από αμέλειά του διακοπή της κύησης ή βαριά βλάβη στο έμβρυο που έχει ως αποτέλεσμα το θάνατο του νεογνού.

Άρθρο 241

Σωματική βλάβη εμβρύου ή νεογνού

1. Όποιος βιαιοπραγεί σε βάρος εγκύου ή της χορηγεί φάρμακα ή άλλες ουσίες, με αποτέλεσμα να προκληθεί βαριά βλάβη στο έμβρυο ή να εμφανίσει το νεογνό βαριά πάθηση του σώματος ή της διάνοιάς του, τιμωρείται κατά τις διατάξεις του άρθρου 233. Επιβάλλεται φυλάκιση ως τρία έτη αν ο υπαίτιος έχει αμέλεια ως προς το αποτέλεσμα αυτό της πράξης του.
2. Με φυλάκιση ως δύο έτη τιμωρείται όποιος κατά την πραγματοποίηση προγεννητικού ελέγχου μετά την εικοστή εβδομάδα της κύησης ή κατά τη διάρκεια του τοκετού και πριν από την εμφάνιση του παιδιού στον εξωτερικό κόσμο προκαλεί από αμέλειά του βαριά βλάβη στο έμβρυο ή γίνεται υπαίτιος στο να εμφανίσει το νεογνό βαριά πάθηση του σώματος ή της διάνοιάς του.

ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Άρθρο 242

Αρπαγή

Όποιος με εξαπάτηση, βία ή απειλή βίας συλλαμβάνει, απάγει ή παράνομα κατακρατεί άλλον, έτσι ώστε να τον αποστερεί από την προστασία της πολιτείας και ιδίως όποιος περιάγει κάποιον σε ομηρία ή σε άλλη παρόμοια κατάσταση στέρησης της ελευθερίας, τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη. Αν η πράξη έγινε με σκοπό να εξαναγκαστεί ο παθών ή κάποιος άλλος σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή για την οποία δεν υπάρχει υποχρέωσή του, επιβάλλεται φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με βάση τους κανόνες της συρροής.

Άρθρο 243

Εμπορία ανθρώπων

1. Όποιος με τη χρήση βίας, απειλής βίας ή άλλων εξαναγκαστικών μέσων, με επιβολή ή κατάχρηση εξουσίας, μεταφέρει, κατακρατεί παράνομα, υποθάλπει, παραδίδει ή παραλαμβάνει πρόσωπο με σκοπό την εκμετάλλευσή του, τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες.
2. Με την ίδια ποινή τιμωρούνται οι πράξεις της προηγούμενης παραγράφου και αν ο υπαίτιος, για τον ίδιο σκοπό, α) παρασύρει με εξαπάτηση το θύμα, β) αποσπά τη συναίνεση του θύματος, το οποίο, ευρισκόμενο σε ευάλωτη θέση, δεν έχει πραγματική ελευθερία επιλογής, ή γ) εξασφαλίζει

με την πληρωμή χρημάτων ή άλλων απολαβών τη συναίνεση προσώπου που ασκεί εξουσία στο θύμα.

3. Με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες τιμωρείται η πράξη των προηγούμενων παραγράφων όταν: α) τελείται κατ' επάγγελμα, β) τελείται από υπάλληλο ο οποίος κατά την άσκηση της υπηρεσίας του ή επωφελούμενος από την ιδιότητά του αυτή διαπράττει ή συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην πράξη, γ) συνδέεται με την παράνομη είσοδο, παραμονή ή έξοδο του παθόντος από τη χώρα ή δ) είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη του παθόντος. Επιβάλλεται φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη, αν η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο του θύματος.

4. Με τις ποινές της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται η πράξη των παραγράφων 1 και 2 όταν στρέφεται κατά ανηλικού ή ατόμου σωματικώς ή διανοητικώς ανάπηρου, ακόμα κι όταν τελείται χωρίς τη χρήση των μέσων που αναφέρονται σε αυτές. Με τις ίδιες ποινές τιμωρείται και όποιος, με τα μέσα των παραγράφων 1 και 2 στρατολογεί ανήλικο με σκοπό τη χρησιμοποίησή του σε ένοπλες επιχειρήσεις.

5. Η έννοια της «εκμετάλλευσης» στις προηγούμενες παραγράφους περιλαμβάνει τον πορισμό παράνομου περιουσιακού οφέλους από α) την εργασία ή την επαιτεία του θύματος (εργασιακή εκμετάλλευση), β) την τέλεση εγκληματικών πράξεων από αυτό, γ) την αφαίρεση οργάνων του σώματος του ή δ) την τέλεση από αυτό σεξουαλικών πράξεων, πραγματικών ή προσποιητών, ή την παροχή εργασίας ή υπηρεσιών που έχουν ως αποκλειστικό σκοπό τη γενετήσια διέγερση (σεξουαλική εκμετάλλευση).

6. Με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες τιμωρείται όποιος, χωρίς να χρησιμοποιεί τα μέσα των παραγράφων 1 και 2, προσλαμβάνει στην εργασία του πρόσωπο που είναι θύμα εμπορίας. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος εν γνώσει τελεί σεξουαλική πράξη με θύμα γενετήσιας εκμετάλλευσης έναντι χρημάτων ή δέχεται τα έσοδα από την εργασιακή του εκμετάλλευση ή την εγκληματική του δραστηριότητα.

7. Τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη και χρηματική ποινή ως 120 μονάδες όποιος, χωρίς να χρησιμοποιεί τα μέσα των παραγράφων 1 και 2, εξωθεί σε επαιτεία ανήλικα πρόσωπα ή σωματικώς ή διανοητικώς ανάπηρα με σκοπό την εκμετάλλευση των εσόδων τους από την επαιτεία.

Άρθρο 244

Παράνομη κατακράτηση

Όποιος, εκτός από τις περιπτώσεις των άρθρων 242 και 243, απάγει ή κατακρατεί άλλον χωρίς τη θέλησή του ή του στερεί με άλλον τρόπο την ελευθερία της κίνησής του τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη και αν η κατακράτηση διήρκεσε μακρό χρονικό διάστημα ή τελέστηκε κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 6 του Συντάγματος, με φυλάκιση από δυο ως πέντε έτη.

Άρθρο 245

Παράνομη βία

1. Όποιος χρησιμοποιώντας σωματική βία ή απειλή σωματικής βίας ή άλλης παράνομης πράξης ή παράλειψης εξαναγκάζει άλλον σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή για τις οποίες ο παθών δεν έχει υποχρέωση, τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη.

2. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου τελείται σε βάρος ανηλικού ή προσώπου που δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του, εφόσον τα πρόσωπα αυτά βρίσκονται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη βάσει νόμου, δικαστικής απόφασης ή πραγματικής κατάστασης, συνοικούν με τον δράστη ή έχουν μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας, επιβάλλεται φυλάκιση από έξι μήνες ως πέντε έτη. Η ίδια ποινή επιβάλλεται όταν η πράξη τελείται σε βάρος συζύγου κατά τη διάρκεια του γάμου ή σε βάρος συντρόφου κατά τη διάρκεια της συμβίωσης.

Άρθρο 246

Αυτοδικία

Όποιος ασκεί αυθαίρετα αξίωση σχετική με δικαίωμα που ή το έχει πραγματικά ή από πεποίθηση το οικειοποιείται τιμωρείται με φυλάκιση ως έξι μήνες ή χρηματική ποινή ως 90 μονάδες. Για την

ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 247

Απειλή

1. Όποιος προκαλεί σε άλλον τρόμο ή ανησυχία απειλώντας τον με βία ή άλλη παράνομη πράξη ή παράλειψη, τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος ή χρηματική ποινή ως 90 μονάδες. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.
2. Επιβάλλεται φυλάκιση από τρεις μήνες ως τρία έτη αν η πράξη τελείται σε βάρος ανηλίκου ή προσώπου που δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του, εφόσον τα πρόσωπα αυτά βρίσκονται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη βάσει νόμου, δικαστικής απόφασης ή πραγματικής κατάστασης, συνοικούν με τον δράστη ή έχουν μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας. Η ίδια ποινή επιβάλλεται όταν η πράξη τελείται σε βάρος συζύγου κατά τη διάρκεια του γάμου ή σε βάρος συντρόφου κατά τη διάρκεια της συμβίωσης.

Άρθρο 248

Διατάραξη οικιακής ειρήνης

1. Όποιος εισέρχεται παράνομα ή παραμένει παρά τη θέληση του δικαιούχου στην κατοικία άλλου ή στο χώρο που αυτός χρησιμοποιεί για την εργασία του ή σε χώρο περικλεισμένο που αυτός κατέχει, τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος ή χρηματική ποινή ως 90 ημερήσιες μονάδες. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.
2. Οι πιο πάνω πράξεις ή οι πράξεις βίας εναντίον προσώπων ή πραγμάτων, καθώς και οι πράξεις φθοράς ξένης ιδιοκτησίας, που γίνονται με σκοπό να παρεμποδίσουν την έκδοση και την ελεύθερη κυκλοφορία εφημερίδων ή περιοδικών, καθώς και την ελεύθερη κυκλοφορία βιβλίων, τιμωρούνται με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη.

ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΗΛΙΚΟΤΗΤΑΣ

I. Προσβολές του γενετήσιου αυτοπροσδιορισμού

Άρθρο 249

Βιασμός

1. Όποιος με σωματική βία ή με απειλή σοβαρού και άμεσου κινδύνου ζωής ή σωματικής ακεραιότητας εξαναγκάζει άλλον σε επιχείρηση ή ανοχή σεξουαλικής πράξης τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη.
2. Αν η σεξουαλική πράξη της προηγούμενης παραγράφου έγινε από δύο ή περισσότερους δράστες που ενεργούσαν από κοινού, επιβάλλεται φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη.
3. Αν η πράξη των προηγούμενων παραγράφων είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο του παθόντος επιβάλλεται φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη.

Άρθρο 250

Κατάχρηση ανικάνου προς αντίσταση

1. Όποιος με κατάχρηση της διανοητικής ή σωματικής αναπηρίας άλλου ή της από οποιαδήποτε αιτία ανικανότητάς του να αντισταθεί ενεργεί με αυτόν σεξουαλική πράξη τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη.
2. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου έγινε από δύο ή περισσότερους που ενεργούσαν από κοινού, επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη.
3. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο του παθόντος επιβάλλεται φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη και αν ο θάνατος προκλήθηκε από την πράξη της δεύτερης παραγράφου επιβάλλεται φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη.

Άρθρο 251

Σεξουαλική πράξη με κατάχρηση εξουσίας

Με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη τιμωρούνται: α) όποιος εξαναγκάζει άλλον σε επιχείρηση ή ανοχή σεξουαλικής πράξης, με κατάχρηση μιας σχέσης εργασιακής εξάρτησης οποιασδήποτε φύσης, β) όποιος εξαναγκάζει άλλον σε επιχείρηση ή ανοχή σεξουαλικής πράξης,

εκμεταλλευόμενος την ανάγκη του να εργασθεί, γ) οι διορισμένοι ή οπωσδήποτε εργαζόμενοι σε φυλακές ή άλλα κρατητήρια, σε αστυνομικές υπηρεσίες, σε σχολές, παιδαγωγικά ιδρύματα, νοσοκομεία, κλινικές ή κάθε είδους θεραπευτικά καταστήματα ή σε άλλα ιδρύματα προορισμένα να περιθάλπουν πρόσωπα που έχουν ανάγκη από βοήθεια αν, με κατάχρηση της θέσης τους, εξαναγκάσουν σε σεξουαλική πράξη πρόσωπο που έχει εισαχθεί σ' αυτά τα ιδρύματα.

II. Σεξουαλική παρενόχληση

Άρθρο 252

Σεξουαλική παρενόχληση

Όποιος με χειρονομίες σεξουαλικού χαρακτήρα, με προτάσεις που αφορούν σεξουαλικές πράξεις, με σεξουαλικές πράξεις που τελούνται ενώπιον άλλου ή με επίδειξη των γεννητικών του οργάνων, προσβάλλει βάνουσα την τιμή άλλου, τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη ή χρηματική ποινή ως 90 μονάδες. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 253

Σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία

Όποιος προβαίνει σε χειρονομίες σεξουαλικού χαρακτήρα ή διατυπώνει προτάσεις για τέλεση σεξουαλικών πράξεων σε πρόσωπο που εξαρτάται εργασιακά από αυτόν ή εκμεταλλευόμενος την ανάγκη ενός προσώπου να εργαστεί, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 50 ημερήσιων μονάδων. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

III. Προσβολές της ανηλικότητας

Άρθρο 254

Σεξουαλικές πράξεις με ανηλικούς ή ενώπιόν τους

1. Όποιος ενεργεί σεξουαλική πράξη με πρόσωπο νεότερο των δεκαπέντε ετών ή το παραπλανά με αποτέλεσμα να ενεργήσει ή να υποστεί τέτοια πράξη τιμωρείται, αν δεν υπάρχει περίπτωση να τιμωρηθεί βαρύτερα με τα άρθρα 255 και 256, ως εξής: α) αν ο παθών δε συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη, με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη, β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δώδεκα αλλά όχι τα δεκατέσσερα έτη, με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και γ) αν συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη.
2. Οι σεξουαλικές πράξεις μεταξύ ανηλικών κάτω των δεκαπέντε ετών δεν τιμωρούνται, εκτός αν η μεταξύ τους διαφορά ηλικίας είναι μεγαλύτερη των τριών ετών, οπότε μπορούν να επιβληθούν μόνο αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα.
3. Αν μεταξύ του υπαιτίου και του παθόντος τελέστηκε γάμος, δεν ασκείται ποινική δίωξη, και αν τυχόν είχε ασκηθεί δε συνεχίζεται, αλλά κηρύσσεται अपαράδεκτη. Η ποινική δίωξη ασκείται ή συνεχίζεται μετά την ακύρωση του γάμου.
4. Όποιος εξωθεί ή παρασύρει ανήλικο, που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη, να παρίσταται σε σεξουαλική πράξη μεταξύ άλλων, έστω και αν δε συμμετέχει σε αυτήν, τιμωρείται με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη αν ο ανήλικος είναι μικρότερος των δεκατεσσάρων ετών και με φυλάκιση από έξι μήνες ως τρία έτη αν έχει συμπληρώσει το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας του.

Άρθρο 255

Κατάχρηση ανηλικών

Ενήλικος ο οποίος τελεί σεξουαλικές πράξεις με ανήλικο, του οποίου έχει την επιμέλεια ή τον οποίο του έχουν εμπιστευθεί για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά, τιμωρείται ως εξής: α) αν ο παθών δε συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη, β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη.

Άρθρο 256

Σεξουαλική πράξη με ανήλικο έναντι αμοιβής

Ενήλικος που τελεί σεξουαλική πράξη με ανήλικο έναντι αμοιβής ή άλλων υλικών ανταλλαγμάτων ή με τα ίδια μέσα πετυχαίνει να τελέσει ο ανήλικος σεξουαλική πράξη με ενήλικο ή άλλον ανήλικο

ενώπιον αυτού ή άλλου ενηλίκου, τιμωρείται ως εξής: α) αν ο παθών δε συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες, β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες.

Άρθρο 257

Πρόκληση θανάτου

Αν οι πράξεις των άρθρων 254 παράγραφος 1, 255 και 256 είχαν ως αποτέλεσμα το θάνατο του παθόντος επιβάλλεται φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη.

Άρθρο 258

Σεξουαλική παρενόχληση ανηλίκου

1. Ενήλικος, ο οποίος μέσω διαδικτύου ή άλλου μέσου επικοινωνίας, αποκτά επαφή με πρόσωπο που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη στο οποίο απευθύνει προτάσεις που αφορούν πράξεις σεξουαλικού χαρακτήρα, τιμωρείται με φυλάκιση από τρεις μήνες ως τρία έτη.
2. Ενήλικος ο οποίος επιχειρεί χειρονομίες σεξουαλικού χαρακτήρα σε ανήλικο του οποίου έχει την επιμέλεια ή τον οποίο του έχουν εμπιστευθεί για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά, ή απευθύνει προς αυτόν προτάσεις για τέλεση πράξεων σεξουαλικού χαρακτήρα, τιμωρείται με φυλάκιση από έξι μήνες ως πέντε έτη.
3. Με την ίδια ποινή τιμωρείται ο ενήλικος, ο οποίος μέσω διαδικτύου ή άλλου μέσου επικοινωνίας προτείνει σε πρόσωπο που δε συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη να συναντηθούν, προκειμένου να τελέσει σεξουαλική πράξη μαζί του ή να χρησιμοποιήσει τον ανήλικο για την παραγωγή πορνογραφικού υλικού, όταν η πρόταση ακολουθείται από μια τέτοια συνάντηση.

Άρθρο 259

Πορνογραφία ανηλίκων

1. Όποιος εξωθεί ή παρασύρει ανήλικο να τελέσει πράξεις σεξουαλικού χαρακτήρα που θα αποτελέσουν αντικείμενο πορνογραφικού υλικού ή πορνογραφικής παράστασης τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες. Με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες τιμωρείται ο υπαίτιος, αν το έγκλημα τελέστηκε: α) εναντίον προσώπου νεότερου των δεκαπέντε ετών, β) με την εκμετάλλευση της ανάγκης, της ψυχικής ή της διανοητικής ασθένειας ή σωματικής δυσλειτουργίας λόγω οργανικής νόσου του ανηλίκου, γ) με εξαναγκαστικά ή απατηλά μέσα, δ) από τον ανιόντα συγγενή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας ή από θετό γονέα, σύζυγο, επίτροπο ή από άλλον στον οποίο έχουν εμπιστευθεί τον ανήλικο για ανατροφή, διδασκαλία, επίβλεψη ή φύλαξη, έστω και προσωρινή, ε) με προσφορά ή υπόσχεση πληρωμής χρημάτων ή οποιουδήποτε άλλου ανταλλάγματος ή στ) κατ' επάγγελμα.
2. Όποιος παράγει υλικό παιδικής πορνογραφίας τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες.
3. Όποιος διαθέτει υλικό παιδικής πορνογραφίας τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη και χρηματική ποινή ως 120 μονάδες. Η πράξη τιμωρείται με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες, όταν τελείται μέσω του διαδικτύου.
4. Όποιος προμηθεύεται ή κατέχει υλικό παιδικής πορνογραφίας τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος εν γνώσει, έχοντας καταβάλει σχετικό αντίτιμο, αποκτά πρόσβαση σε παιδική πορνογραφία μέσω της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών.
5. Όποιος πορίζεται οικονομικό όφελος από τη συμμετοχή ανηλίκου σε πορνογραφική παράσταση τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.
6. Όποιος εν γνώσει, έχοντας καταβάλει σχετικό αντίτιμο, παρακολουθεί πορνογραφική παράσταση στην οποία συμμετέχουν ανήλικοι, τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη.
7. Αν οι πράξεις των παραγράφων 1 και 2 είχαν ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη του παθόντος, επιβάλλεται φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες, ενώ αν είχαν ως αποτέλεσμα το θάνατο, επιβάλλεται φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 280 μονάδες.

Άρθρο 260

Μαστροπεία

1. Όποιος προάγει ή εξωθεί στην πορνεία ανήλικο, ή διευκολύνει ή συμμετέχει στην πορνεία ανηλίκων ή αποκομίζει οικονομικό όφελος από αυτή, τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες.
2. Με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες τιμωρείται ο υπαίτιος, αν το έγκλημα τελέστηκε: α) εναντίον προσώπου νεότερου των δεκαπέντε ετών, β) με εξαναγκαστικά ή απατηλά μέσα, γ) από τον ανιόντα συγγενή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας ή από θετό γονέα, σύζυγο, επίτροπο ή από άλλον στον οποίο έχουν εμπιστευθεί τον ανήλικο για ανατροφή, διδασκαλία, επίβλεψη ή φύλαξη, έστω και προσωρινή ή δ) με προσφορά ή υπόσχεση πληρωμής χρημάτων ή οποιουδήποτε άλλου ανταλλάγματος.

Άρθρο 261

Διευκόλυνση προσβολών της ανηλικότητας

1. Όποιος κατ' επάγγελμα ή από κερδοσκοπία επιχειρεί να διευκολύνει, έστω και συγκαλυμμένα, με τη δημοσίευση αγγελίας ή εικόνας ή αριθμού τηλεφωνικής σύνδεσης ή με τη μετάδοση ηλεκτρονικών μηνυμάτων ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο τη σεξουαλική πράξη με ανήλικο τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως 180 μονάδες.
2. Όποιος κατ' επάγγελμα οργανώνει ταξίδια με σκοπό την τέλεση των πράξεων των άρθρων 254, 256, 259 και 260 ή τη συμμετοχή στις πιο πάνω πράξεις από τους συμμετέχοντες σε αυτά, τιμωρείται με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.
3. Όποιος, μέσω της τεχνολογίας πληροφόρησης και επικοινωνίας, προτείνει σε ενήλικο να συναντήσει ανήλικο που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη, με σκοπό τη διάπραξη σε βάρος του των αδικημάτων των άρθρων 254 παράγραφοι 1 και 4 και 259, όταν η πρόταση αυτή ακολουθείται από περαιτέρω πράξεις που οδηγούν στη διάπραξη των αδικημάτων αυτών, τιμωρείται με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

Άρθρο 262

Ορισμοί

1. Σεξουαλική πράξη είναι η συνουσία και κάθε υποκατάστατό της που γίνεται με σωματική επαφή ενός προσώπου, άμεση ή με τεχνητά μέσα, με τα γεννητικά όργανα ή την πρωκτική χώρα άλλου προσώπου, καθώς και η κτηνοβοσκία.
2. Πράξη σεξουαλικού χαρακτήρα είναι: α) η σεξουαλική πράξη, β) ο αυνανισμός, γ) η σαδιστική ή μαζοχιστική κακοποίηση στο πλαίσιο σεξουαλικής συμπεριφοράς ή δ) η ηδονιστική έκθεση των γεννητικών οργάνων ή του εφήβιου.
3. Χειρονομία σεξουαλικού χαρακτήρα είναι κάθε σωματική επαφή που συνιστά σεξουαλική συμπεριφορά χωρίς να εντάσσεται στις πράξεις σεξουαλικού χαρακτήρα.
4. Υλικό παιδικής πορνογραφίας, συνιστά κάθε υλικό στο οποίο απεικονίζεται ανήλικος να επιδίδεται σε πραγματική ή προσποιητή πράξη σεξουαλικού χαρακτήρα. Είναι αδιάφορο αν το πρόσωπο που απεικονίζεται είναι υπαρκτό, αρκεί να φαίνεται σαν πραγματικό.
5. Πορνογραφική παράσταση συνιστά η απευθείας έκθεση, μεταξύ άλλων και με χρήση της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών, ανηλίκου που επιδίδεται σε πραγματική ή προσποιητή πράξη σεξουαλικού χαρακτήρα.

Άρθρο 263

Ψυχοδιαγνωστική εξέταση και θεραπεία δράστη και ανήλικου θύματος

1. Ο ύποπτος ή κατηγορούμενος για εγκλήματα των άρθρων 254 ως 260 υποβάλλεται σε διαγνωστική εξέταση της ψυχογενετήσιας κατάστασής του. Η εξέταση αυτή διατάσσεται μόνον εφόσον συναινεί ο καθ' ου αφορά αυτή κατά την προδικασία από τον αρμόδιο εισαγγελέα ή, αν διενεργείται τακτική ανάκριση, από τον αρμόδιο ανακριτή και κατά την κύρια διαδικασία από το δικαστήριο.
2. Αν κάποιος καταδικασθεί για έγκλημα που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο, το δικαστήριο υπό την προϋπόθεση της παραγράφου 1 μπορεί να διατάξει και την παρακολούθηση

προγράμματος ψυχογενετικής θεραπείας του, η οποία εκτελείται κατά το χρόνο έκτισης της ποινής ή ανεξάρτητα από αυτήν. Στα προγράμματα αυτά συμμετέχουν και οι διωκόμενοι ή οι υπόδικοι, εφόσον συναινούν, χωρίς η συμμετοχή τους αυτή να επηρεάζει το δικαίωμα της υπεράσπισης και το τεκμήριο της αθωότητας.

3. Σε ειδική εξέταση της ψυχικής και σωματικής κατάστασής του υποβάλλεται και το ανήλικο θύμα των πράξεων της παραγράφου 1, προκειμένου να κριθεί αν έχει ανάγκη θεραπείας. Η θεραπεία του ανήλικου θύματος διατάσσεται κατά την προδικασία από τον αρμόδιο εισαγγελέα ή, αν διενεργείται τακτική ανάκριση, από τον αρμόδιο ανακριτή και κατά την κύρια διαδικασία από το δικαστήριο.

4. Αν κριθεί αναγκαίο για την προστασία του ανήλικου θύματος, ο εισαγγελέας, ο ανακριτής ή το δικαστήριο διατάσσει την απομάκρυνση του δράστη από το περιβάλλον του θύματος ή την απομάκρυνση του θύματος και την προσωρινή διαμονή του σε προστατευμένο περιβάλλον, καθώς και την απαγόρευση της μεταξύ δράστη και θύματος επικοινωνίας.

5. Οι όροι της διαγνωστικής εξέτασης και θεραπείας του θύματος και του υπόπτου προσδιορίζονται με απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Άρθρο 264

Δικαιοδοσία

Οι διατάξεις των άρθρων 254 ως 257 και 259 ως 261 εφαρμόζονται εκτός των περιπτώσεων των άρθρων 5 ως 7 και όταν: α) ο υπαίτιος ή το θύμα είναι Έλληνας πολίτης ή έχει τη συνήθη κατοικία του στο έδαφος της ελληνικής επικράτειας και η πράξη τελείται στην αλλοδαπή, ακόμη κι αν δεν είναι αξιόποινη στον τόπο όπου τελέστηκε ή β) η πράξη τελείται προς όφελος νομικού προσώπου εγκατεστημένου στο έδαφος της ελληνικής επικράτειας.

ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΡΟΣΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΡΡΗΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Άρθρο 265

Παραβίαση του απορρήτου των επιστολών

1. Όποιος αθέμιτα και με σκοπό να λάβει γνώση του περιεχομένου τους ανοίγει ξένη κλειστή επιστολή ή άλλο κλειστό έγγραφο ή παραβιάζει κλειστό χώρο, στον οποίο είναι αυτά φυλαγμένα, ή με οποιονδήποτε τρόπο εισχωρεί σε ξένα απόρρητα διαβάζοντας ή αντιγράφοντας ή αποτυπώνοντας με άλλο τρόπο επιστολή ή άλλο έγγραφο τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη ή χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.

2. Με την ποινή της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται και όποιος αθέμιτα αποκτά πρόσβαση σε ηλεκτρονικό μήνυμα ή ηλεκτρονική αλληλογραφία άλλου.

3. Αν ο δράστης των πράξεων των προηγούμενων παραγράφων είναι υπάλληλος οργανισμού ή επιχείρησης παροχής ταχυδρομικών, τηλεγραφικών ή ηλεκτρονικών υπηρεσιών τιμωρείται με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη.

4. Για την ποινική δίωξη των πράξεων των παραγράφων 1 και 2 απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 266

Παραβίαση του απορρήτου της τηλεφωνικής επικοινωνίας και της προφορικής συνομιλίας

1. Όποιος αθέμιτα παγιδεύει ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο παρεμβαίνει σε συσκευή, σύνδεση ή δίκτυο παροχής υπηρεσιών σταθερής ή κινητής τηλεφωνίας ή σε σύστημα υλικού ή λογισμικού, που χρησιμοποιείται για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών, με σκοπό ο ίδιος ή άλλος να πληροφορηθεί ή να αποτυπώσει σε υλικό φορέα το περιεχόμενο τηλεφωνικής συνδιάλεξης μεταξύ τρίτων ή στοιχεία της θέσης και κίνησης της εν λόγω επικοινωνίας, τιμωρείται με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη. Με την ίδια ποινή τιμωρείται η πράξη του προηγούμενου εδαφίου και όταν ο δράστης αποτυπώσει σε υλικό φορέα το περιεχόμενο της τηλεφωνικής επικοινωνίας του με άλλον χωρίς τη ρητή συναίνεση του τελευταίου.

2. Όποιος αθέμιτα παρακολουθεί με ειδικά τεχνικά μέσα ή αποτυπώνει σε υλικό φορέα

προφορική συνομιλία μεταξύ τρίτων που δεν διεξάγεται δημόσια ή αποτυπώνει σε υλικό φορέα μη δημόσια πράξη άλλου, τιμωρείται με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη. Με την ίδια ποινή τιμωρείται η πράξη του προηγούμενου εδαφίου και όταν ο δράστης αποτυπώσει σε υλικό φορέα το περιεχόμενο της συνομιλίας του με άλλον χωρίς τη ρητή συναίνεση του τελευταίου.

3. Όποιος αθέμιτα κάνει χρήση της πληροφορίας ή του υλικού φορέα επί του οποίου αυτή έχει αποτυπωθεί με τους τρόπους που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 τιμωρείται με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη.

4. Η πράξη της προηγούμενης παραγράφου δεν είναι αθέμιτη αν η χρήση έγινε ενώπιον δικαστικής ή ανακριτικής αρχής και συντρέχει λόγος που αίρει το άδικο, ιδίως αν πρόκειται για το μοναδικό αποδεικτικό μέσο που αποδεικνύει την αθωότητα του κατηγορουμένου.

5. Αν ο δράστης των πράξεων των παραγράφων 1, 2 και 3 είναι πάροχος υπηρεσιών τηλεφωνίας ή νόμιμος εκπρόσωπος αυτού ή μέλος της διοίκησης ή υπεύθυνος διασφάλισης του απορρήτου ή εργαζόμενος ή συνεργάτης του παρόχου ή ενεργεί ιδιωτικές έρευνες ή τελεί τις πράξεις αυτές κατ'επάγγελμα ή απέβλεπε στην είσπραξη αμοιβής, επιβάλλεται φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

Άρθρο 267

Παραβίαση επαγγελματικής εχεμύθειας

1. Κληρικοί, δικηγόροι και κάθε είδους νομικοί παραστάτες, συμβολαιογράφοι, γιατροί, μαιές, νοσοκόμοι, φαρμακοποιοί και άλλοι λειτουργοί ή επαγγελματίες, στους οποίους κάποιος εμπιστεύονται συνήθως λόγω του επαγγέλματός τους ή της ιδιότητάς τους ιδιωτικά απόρρητα, καθώς και οι βοηθοί των προσώπων αυτών, οι οποίοι φανερώνουν ιδιωτικά απόρρητα, που τους τα εμπιστεύτηκαν ή που τα έμαθαν λόγω του επαγγέλματός τους ή της ιδιότητάς τους, τιμωρούνται με φυλάκιση ως ένα έτος ή χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος, λόγω του θανάτου κάποιου από τα πρόσωπα της πρώτης παραγράφου, γίνεται κάτοχος εγγράφων ή σημειώσεων του σχετικών με την άσκηση του επαγγέλματος ή του λειτουργήματός του και φανερώνει από αυτά ιδιωτικά απόρρητα.

3. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

4. Η πράξη δεν είναι άδικη και μένει ατιμώρητη αν ο υπαίτιος απέβλεπε στην εκπλήρωση καθήκοντος ή στη διαφύλαξη δικαιολογημένου ουσιώδους συμφέροντος, δημόσιου ή του ίδιου ή κάποιου άλλου, το οποίο δεν μπορούσε να διαφυλαχθεί διαφορετικά.

ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΟΣΒΟΛΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Άρθρο 268

Παράνομη πρόσβαση σε σύστημα πληροφοριών ή σε δεδομένα

1. Όποιος κατά παράβαση μέτρου ασφάλειας και χωρίς δικαίωμα αποκτά πρόσβαση σε μέρος ή στο σύνολο συστήματος πληροφοριών ή σε ηλεκτρονικά δεδομένα τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη. Σε ιδιαίτερα ελαφρές περιπτώσεις η πράξη μένει ατιμώρητη.

2. Αν ο δράστης είναι στην υπηρεσία του νόμιμου κατόχου του συστήματος πληροφοριών ή των δεδομένων, η πράξη της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται μόνο αν απαγορεύεται ρητά από εσωτερικό κανονισμό ή από έγγραφη απόφαση του κατόχου ή αρμόδιου υπαλλήλου του.

3. Αν η πράξη της παραγράφου 1 αναφέρεται σε επιστημονικά ή επαγγελματικά απόρρητα επιχείρησης του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη, και αν αναφέρεται σε κρατικά απόρρητα επιβάλλονται οι ποινές του άρθρου 117.

4. Αν ο δράστης είναι στην υπηρεσία του νόμιμου κατόχου των στοιχείων καθώς και αν το απόρρητο είναι ιδιαίτερα μεγάλης οικονομικής αξίας, επιβάλλεται φυλάκιση ως πέντε έτη.

5. Αν οι πράξεις των προηγούμενων παραγράφων τελέστηκαν στο πλαίσιο δομημένης και με διαρκή δράση ομάδας τριών ή περισσότερων προσώπων, που επιδιώκει την τέλεση περισσότερων εγκλημάτων για προσπορισμό οικονομικού οφέλους τιμωρείται με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη.

7. Για την ποινική δίωξη των πράξεων των παραγράφων 1, 3 περίπτωση α' και 4 απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 269

Παρακώλυση λειτουργίας συστήματος πληροφοριών

1. Όποιος χωρίς δικαίωμα παρεμποδίζει σοβαρά ή διακόπτει τη λειτουργία συστήματος πληροφοριών με την εισαγωγή, διαβίβαση, διαγραφή, καταστροφή, αλλοίωση ηλεκτρονικών δεδομένων ή με αποκλεισμό της πρόσβασης στα δεδομένα αυτά, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη. Σε ιδιαίτερα ελαφρές περιπτώσεις η πράξη μένει ατιμώρητη.

2. Η πράξη της πρώτης παραγράφου τιμωρείται:

α) με φυλάκιση από ένα ως τρία έτη, αν έχει τελεστεί με τη χρήση εργαλείου που έχει σχεδιαστεί κατά κύριο λόγο για πραγματοποίηση επιθέσεων που επηρεάζουν μεγάλο αριθμό συστημάτων πληροφοριών, ή επιθέσεων που προκαλούν σοβαρές ζημιές και ιδίως επιθέσεων που προκαλούν μεγάλης έκτασης ή για μεγάλο χρονικό διάστημα διαταραχή των υπηρεσιών των συστημάτων πληροφοριών, οικονομική ζημία ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή σημαντική απώλεια δεδομένων,

β) με φυλάκιση ως πέντε έτη, αν έχει προκαλέσει σοβαρές ζημιές και ιδίως μεγάλης έκτασης ή για μεγάλο χρονικό διάστημα διαταραχή των υπηρεσιών των συστημάτων πληροφοριών, οικονομική ζημία ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή σημαντική απώλεια δεδομένων, και

γ) με φυλάκιση ως πέντε έτη, αν στράφηκε κατά συστημάτων πληροφοριών ζωτικής σημασίας.

3. Η παράγραφος 5 του άρθρου 268 εφαρμόζεται και στις πράξεις των προηγούμενων παραγράφων.

4. Για την ποινική δίωξη της πράξης της παραγράφου 1 απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 270

Φθορά ηλεκτρονικών δεδομένων

1. Όποιος χωρίς δικαίωμα διαγράφει, καταστρέφει, αλλοιώνει ή αποκρύπτει ηλεκτρονικά δεδομένα ενός συστήματος πληροφοριών ή αποκλείει την πρόσβαση στα δεδομένα αυτά, τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη. Σε ιδιαίτερα ελαφρές περιπτώσεις η πράξη μένει ατιμώρητη.

2. Οι παράγραφοι 2, 3 και 4 του άρθρου 269 εφαρμόζονται και στις πράξεις της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 271

Υποκλοπή ηλεκτρονικών δεδομένων

1. Όποιος χωρίς δικαίωμα υποκλέπτει με τεχνικά μέσα μη δημόσιες διαβιβάσεις ηλεκτρονικών δεδομένων από, προς ή μέσα σε ένα σύστημα πληροφοριών, περιλαμβανομένων των ηλεκτρομαγνητικών εκπομπών από σύστημα πληροφοριών που περιέχει τέτοια ηλεκτρονικά δεδομένα, τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη. Σε ιδιαίτερα ελαφρές περιπτώσεις η πράξη μένει ατιμώρητη.

2. Υποκλοπή μη δημόσιων διαβιβάσεων ηλεκτρονικών δεδομένων συνιστά ιδίως η ακρόαση, ο έλεγχος του περιεχομένου των επικοινωνιών ή η απόκτηση του περιεχομένου των δεδομένων είτε άμεσα, με τη χρήση ενός συστήματος πληροφοριών, είτε έμμεσα, με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων που επιτρέπουν την κρυφή ακρόαση ή ηχογράφιση.

3. Αν η πράξη της παραγράφου 1 αναφέρεται σε κρατικά απόρρητα τιμωρείται με τις ποινές του άρθρου 117.

4. Οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 269 εφαρμόζονται και στις πράξεις της παραγράφου 1.

Άρθρο 272

Προπαρασκευαστικές πράξεις

1. Όποιος χωρίς άδεια παράγει, εισάγει, προμηθεύεται για χρήση, διανέμει ή διαθέτει με οποιονδήποτε τρόπο τα κατά την παράγραφο 2 εργαλεία προκειμένου να χρησιμοποιηθούν με σκοπό την τέλεση οποιουδήποτε από τα αδικήματα των άρθρων 268 ως 271, τιμωρείται, εφόσον δεν πρόκειται για ιδιαίτερα ελαφρά περίπτωση, με φυλάκιση ως ένα έτος.

2. Εργαλεία που χρησιμοποιούνται κατά την προηγούμενη παράγραφο για την τέλεση των αδικημάτων των άρθρων 268 ως 271 είναι:

- α) το πρόγραμμα υπολογιστή που έχει σχεδιαστεί ή προσαρμοστεί κατά κύριο λόγο με σκοπό τη διάπραξη των αδικημάτων αυτών, και
- β) ο συνθηματικός κωδικός υπολογιστή, ο κωδικός πρόσβασης ή παρόμοια στοιχεία μέσω των οποίων μπορεί να αποκτηθεί πρόσβαση στο σύνολο ή σε μέρος συστήματος πληροφοριών.
3. Οι πράξεις της παραγράφου 1 δεν τιμωρούνται αν τελέστηκαν για να δοκιμαστεί ή να προστατευθεί ένα σύστημα πληροφοριών.
4. Το αξιόποιο των πράξεων της παραγράφου 1 εξαλείφεται αν ο υπαίτιος καταστρέψει με τη θέλησή του τα αντικείμενα που αναφέρονται σ' αυτήν πριν τα χρησιμοποιήσει για την τέλεση των αδικημάτων των άρθρων 268 ως 271.

Άρθρο 273

Ορισμοί

1. Σύστημα πληροφοριών είναι οποιαδήποτε συσκευή ή ομάδα διασυνδεδεμένων ή σχετικών μεταξύ τους συσκευών, από τις οποίες μια ή περισσότερες εκτελούν, σύμφωνα με ένα πρόγραμμα, αυτόματη επεξεργασία ηλεκτρονικών δεδομένων, καθώς και τα ηλεκτρονικά δεδομένα που αποθηκεύονται, αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας, ανακτώνται ή διαβιβάζονται από τους υπολογιστές με σκοπό τη λειτουργία, τη χρήση, την προστασία και τη συντήρησή τους.
2. Ηλεκτρονικά δεδομένα είναι οποιαδήποτε παρουσίαση γεγονότων, πληροφοριών ή εννοιών σε μορφή κατάλληλη προς επεξεργασία από σύστημα πληροφοριών, συμπεριλαμβανόμενου προγράμματος που παρέχει τη δυνατότητα στο σύστημα πληροφοριών να εκτελέσει μια λειτουργία.
3. Ιδιαίτερα ελαφρές περιπτώσεις των πράξεων της παράνομης πρόσβασης σε σύστημα πληροφοριών, της παράνομης παρεμβολής σε σύστημα ή σε δεδομένα, της παράνομης υποκλοπής δεδομένων και των προπαρασκευαστικών πράξεων αυτών (άρθρα 268 ως 272) είναι ιδίως οι περιπτώσεις όπου η βλάβη ή ο κίνδυνος για την εμπιστευτικότητα, την ακεραιότητα ή τη διαθεσιμότητα του συστήματος πληροφοριών ή των δεδομένων ή για τα δικαιώματα του κατόχου που συνδέονται άμεσα με τα προαναφερόμενα μεγέθη είναι ασήμαντη.
4. Σύστημα πληροφοριών ζωτικής σημασίας είναι το σύστημα που εξυπηρετεί κρατικές, στρατιωτικές ή κοινωφελείς εγκαταστάσεις.

ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΟΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ

Άρθρο 274

Δυσφήμιση

Όποιος με οποιονδήποτε τρόπο ενώπιον τρίτου ισχυρίζεται ή διαδίδει για κάποιον άλλον γεγονός που μπορεί να βλάψει την τιμή ή την υπόληψή του τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος ή χρηματική ποινή ως 90 μονάδες. Η χρηματική ποινή μπορεί να επιβληθεί και μαζί με την ποινή της φυλάκισης. Αν η πράξη τελέστηκε δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου ή με διάδοση εγγράφων, επιβάλλεται φυλάκιση από έξι μήνες ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως 180 μονάδες.

Άρθρο 275

Συκοφαντική Δυσφήμιση

Αν στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου, το γεγονός είναι ψευδές και ο υπαίτιος γνώριζε ότι αυτό είναι ψευδές τιμωρείται με φυλάκιση από τρεις μήνες ως πέντε έτη και αν τελεί την πράξη δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου ή με διάδοση εγγράφων, με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

Άρθρο 276

Εξύβριση

1. Όποιος, εκτός από τις περιπτώσεις της δυσφήμισης (άρθρα 274 και 275), προσβάλλει την τιμή άλλου με λόγο ή με έργο ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, τιμωρείται με χρηματική ποινή ως 90 μονάδες. Αν τελεί την πράξη δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου ή με

διάδοση εγγράφων, επιβάλλεται φυλάκιση ως ένα έτος και χρηματική ποινή ως 120 μονάδες.

2. Η διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 231 έχει και σ' αυτή την περίπτωση εφαρμογή.

Άρθρο 277

Προσβολή μνήμης νεκρού

Όποιος, με τις πράξεις των άρθρων 274 ως 276 προσβάλλει τη μνήμη νεκρού ή την τιμή προσώπου που έχει κηρυχθεί άφαντο, τιμωρείται, με φυλάκιση ως έξι μήνες ή με χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.

Άρθρο 278

1. Αν το γεγονός των άρθρων 274 και 276 είναι αληθινό, η πράξη μένει ατιμώρητη. Η απόδειξη όμως της αλήθειας του γεγονότος απαγορεύεται όταν αυτό αφορά αποκλειστικά σχέσεις του οικογενειακού ή του ιδιωτικού βίου που δεν θίγουν το δημόσιο συμφέρον.

2. Αν στις περιπτώσεις των άρθρων 274 ως 277 το γεγονός που ισχυρίστηκε ή διέδωσε ο υπαίτιος είναι πράξη αξιόποινη για την οποία ασκήθηκε ποινική δίωξη, αναστέλλεται η δίκη για τη δυσφήμιση ή την εξύβριση ως το τέλος της ποινικής δίωξης. Θεωρείται αποδεδειγμένο ότι το γεγονός είναι αληθινό αν η απόφαση είναι καταδικαστική.

3. Η απόδειξη της αλήθειας του γεγονότος δεν αποκλείει την τιμωρία για εξύβριση, αν η προσβολή της τιμής προκύπτει από τον τρόπο που πραγματοποιήθηκε η δυσφήμιση ή από τις περιστάσεις υπό τις οποίες τελέστηκε.

Άρθρο 279

1. Δεν αποτελούν άδικη πράξη: α) οι δυσμενείς κρίσεις για επιστημονικές, καλλιτεχνικές ή επαγγελματικές εργασίες, β) οι δυσμενείς εκφράσεις που περιέχονται σε έγγραφο δημόσιας αρχής για αντικείμενα που ανάγονται στον κύκλο της υπηρεσίας της, καθώς και γ) οι εκδηλώσεις που γίνονται για την εκτέλεση νόμιμων καθηκόντων, την άσκηση νόμιμης εξουσίας ή για τη διαφύλαξη (προστασία) δικαιώματος ή από άλλο δικαιολογημένο ενδιαφέρον.

2. Η προηγούμενη διάταξη δεν εφαρμόζεται: α) όταν ο υπαίτιος ισχυρίζεται ή διαδίδει ψευδή γεγονότα και β) όταν ο τρόπος της εκδήλωσης ή οι περιστάσεις υπό τις οποίες τελέστηκε η πράξη στοιχειοθετούν το έγκλημα της εξύβρισης.

Άρθρο 280

Έγκληση

1. Για την ποινική δίωξη των πράξεων των άρθρων 274 ως 277 απαιτείται έγκληση.

2. Στην περίπτωση του άρθρου 277 δικαίωμα να υποβάλουν έγκληση έχουν ο σύζυγος που επέζησε και τα παιδιά του νεκρού ή του άφαντου, και αν αυτοί δεν υπάρχουν, οι γονείς και οι αδελφοί του.

Άρθρο 281

Δημοσίευση καταδικαστικής απόφασης

1. Αν οι πράξεις των άρθρων 274 ως 277 τελέστηκαν δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου ή με διάδοση εγγράφων, το δικαστήριο μπορεί, με αίτηση εκείνου που υπέβαλε την έγκληση, να διατάξει τη δημοσίευση της καταδικαστικής απόφασης. Στην απόφαση ορίζεται ο τρόπος της δημοσίευσης και η προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να πραγματοποιηθεί.

2. Αν η πράξη τελέστηκε με δημοσίευμα στον τύπο ή μέσω του διαδικτύου, η δημοσίευση πρέπει να γίνει με την καταχώρηση στα ίδια μέσα, στην ίδια θέση και με τα ίδια στοιχεία, όπως καταχωρίστηκε και το υβριστικό δημοσίευμα και πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον το σκεπτικό και το διατακτικό της απόφασης. Αν ο υπόχρεος σε δημοσίευση δεν τηρήσει την υποχρέωσή του τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος και με χρηματική ποινή ως 100 ημερήσιες μονάδες.

ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Άρθρο 282

Διατάραξη της οικογενειακής τάξης

Όποιος νοθεύει ή συγκαλύπτει την οικογενειακή τάξη άλλου και ιδίως όποιος υποβάλλει τέκνο

τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη.

Άρθρο 283

Αρπαγή ανηλίκου

1. Όποιος απάγει ανήλικο από τους γονείς, τους επιτρόπους ή από οποιονδήποτε δικαιούται να μεριμνήσει για το πρόσωπό του ή όποιος υποστηρίζει την εκούσια διαφυγή του ανηλίκου από τα παραπάνω πρόσωπα τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη.
2. Αν ο ανήλικος είναι μικρότερος των δεκατεσσάρων ετών, επιβάλλεται φυλάκιση ως πέντε έτη, εκτός αν η πράξη τελέστηκε από ανιόντα, οπότε εφαρμόζεται η προηγούμενη παράγραφος. Σε κάθε περίπτωση που ο υπαίτιος τέλεσε την πράξη από κερδοσκοπία ή για να επιτύχει τη μεταβολή της οικογενειακής τάξης του ανηλίκου τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη.
3. Η υποστήριξη της εκούσιας διαφυγής του ανηλίκου μένει ατιμώρητη αν ο υπαίτιος ενημερώσει εγκαίρως το πρόσωπο που δικαιούται να μεριμνά για τον ανήλικο σχετικά με τον τόπο διαμονής του ανηλίκου.

Άρθρο 284

Παραβίαση της υποχρέωσης διατροφής

Όποιος κακόβουλα παραβιάζει την υποχρέωση διατροφής που την επιβάλλει σ' αυτόν ο νόμος και έχει αναγνωρισθεί, έστω και προσωρινά, με εκτελεστή δικαστική απόφαση, με τρόπο τέτοιο ώστε ο δικαιούχος να υποστεί στερήσεις, τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 285

Εγκατάλειψη εγκύου

Όποιος εγκαταλείπει σε απορία γυναίκα που έμεινε απ' αυτόν έγκυος και που λόγω της εγκυμοσύνης ή του τοκετού της δεν μπορεί να φροντίσει τον εαυτό της τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 286

Παραμέληση της εποπτείας ανηλίκου

1. Όποιος, ενώ έχει υποχρέωση εποπτείας ανηλίκου νεότερου από δεκαπέντε έτη παραλείπει να τον παρεμποδίσει από την τέλεση αξιόποινης πράξης, τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος, αν δε συντρέχει περίπτωση να τιμωρηθεί αυστηρότερα με άλλη διάταξη.
2. Αν ο υπαίτιος της παράλειψης είναι πρόσωπο που έχει την επιμέλεια του ανηλίκου και ιδίως γονέας ή επίτροπος υπό την υπεύθυνη επιμέλεια του οποίου έχει τεθεί ο ανήλικος σύμφωνα με άρθρα 95 και 96, επιβάλλεται φυλάκιση ως δύο έτη.

Άρθρο 287

Σεξουαλική πράξη μεταξύ συγγενών

1. Η συνουσία ή άλλη σεξουαλική πράξη μεταξύ συγγενών εξ αίματος ή από υιοθεσία, ανιούσας και κατιούσας γραμμής, τιμωρείται: α) ως προς τους ανιόντες με φυλάκιση από ένα ως τρία έτη και β) ως προς τους κατιόντες, με φυλάκιση ως ένα έτος.
2. Με φυλάκιση ως ένα έτος τιμωρείται και η σεξουαλική πράξη μεταξύ αδελφών.
3. Συγγενείς κατιούσας γραμμής ή αδελφοί μπορούν να απαλλαγούν από κάθε ποινή, αν κατά το χρόνο της πράξης δεν είχαν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας τους.

Άρθρο 288

Παραβάσεις σχετικά με την υιοθεσία ανηλίκου

1. Όποιος υιοθετεί ανήλικο με σκοπό να τον απασχολήσει σε δραστηριότητες επικίνδυνες για την υγεία του και τον απασχολεί σε αυτές, τιμωρείται, εφόσον δε συντρέχει άλλη αξιόποινη πράξη που τιμωρείται βαρύτερα, με φυλάκιση από έξι μήνες ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.
2. Με φυλάκιση από τρεις μήνες ως τρία έτη και χρηματική ποινή ως 180 μονάδες τιμωρείται εκείνος που δίνει σε υιοθεσία το παιδί του καθώς και εκείνος που μεσολαβεί στην υιοθεσία αποκομίζοντας ο ίδιος ή προσπορίζοντας σε άλλον αθέμιτο όφελος.
3. Εκείνος που τελεί κατ' επάγγελμα τις αξιόποινες πράξεις των προηγούμενων παραγράφων

τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες.

ΕΙΚΟΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

I. Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας

Άρθρο 289

Κλοπή

1. Όποιος αφαιρεί ξένο (ολικά ή εν μέρει) κινητό πράγμα από την κατοχή άλλου με σκοπό να το ιδιοποιηθεί παράνομα, τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη ή χρηματική ποινή ως 180 μονάδες και αν το αντικείμενο της κλοπής είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη.
2. Κινητά πράγματα θεωρούνται κατά τον Κώδικα η ενέργεια του ηλεκτρισμού, του ατμού και κάθε άλλη ενέργεια.

Άρθρο 290

Διακεκριμένη κλοπή

1. Η κλοπή τιμωρείται με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες αν ο υπαίτιος: α) αφαιρεί πράγμα επιστημονικής ή καλλιτεχνικής σημασίας που βρίσκεται σε συλλογή εκτεθειμένη σε κοινή θέα ή σε δημόσιο οίκημα ή σε άλλο δημόσιο τόπο ή β) αν η αφαίρεση τελείται με διάρρηξη ή γ) ενεργεί κατ' επάγγελμα.
2. Αν η κλοπή στρέφεται άμεσα κατά του ελληνικού Δημοσίου, των νομικών προσώπων Δημοσίου Δικαίου ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και το αντικείμενό της είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες.

Άρθρο 291

Αυθαίρετη χρήση μεταφορικού μέσου

Όποιος χρησιμοποιεί ξένο μηχανοκίνητο μεταφορικό μέσο χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του ιδιοκτήτη ή κατόχου του, τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη ή χρηματική ποινή ως 180 μονάδες.

Άρθρο 292

Υπεξαίρεση

1. Όποιος ιδιοποιείται παράνομα ξένο (ολικά ή εν μέρει) κινητό πράγμα που περιήλθε στην κατοχή του με οποιονδήποτε τρόπο τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη ή χρηματική ποινή ως 120 μονάδες και αν το αντικείμενο είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη.
2. Αν πρόκειται για αντικείμενο που το έχουν εμπιστευθεί στον υπαίτιο λόγω ανάγκης ή λόγω της ιδιότητάς του ως εντολοδόχου, επιτρόπου ή κηδεμόνα του παθόντος ή ως μεσεγγυούχου ή διαχειριστή ξένης περιουσίας, ο υπαίτιος τιμωρείται με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και αν το αντικείμενο είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 180 μονάδες.
3. Αν η υπεξαίρεση στρέφεται άμεσα κατά του ελληνικού Δημοσίου, των νομικών προσώπων Δημοσίου Δικαίου ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και το αντικείμενό της είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες.
4. Με το ξένο πράγμα εξομοιώνεται και: α) το τίμημα που έλαβε ο υπαίτιος για κινητό πράγμα που του το είχαν εμπιστευθεί για να το πουλήσει, καθώς και β) το κινητό πράγμα που απέκτησε ο υπαίτιος με χρήματα ή με άλλο πράγμα που του το είχαν εμπιστευθεί για να αγοράσει ή να ανταλλάξει αντίστοιχα το πράγμα που απέκτησε.

Άρθρο 293

Κλοπή και υπεξαίρεση μικρής αξίας

Αν τα εγκλήματα των άρθρων 289, 290 παράγραφος 1 και 292 παράγραφοι 1 και 2 έχουν αντικείμενο πράγμα μικρής αξίας, επιβάλλεται χρηματική ποινή ως 90 μονάδες. Αν όμως η πράξη τελέστηκε από ανάγκη για άμεση χρήση ή ανάλωση του αντικειμένου της κλοπής ή υπεξαίρεσης,

το δικαστήριο μπορεί να κρίνει την πράξη ατιμώρητη.

Άρθρο 294

Φθορά ξένης ιδιοκτησίας

1. Όποιος καταστρέφει ή βλάπτει ξένο (ολικά ή εν μέρει) πράγμα ή με άλλον τρόπο καθιστά ανέφικτη τη χρήση του τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη ή χρηματική ποινή ως 120 μονάδες. Αν το πράγμα είναι μικρής αξίας ή η ζημία που προκλήθηκε είναι ελαφρά, ο υπαίτιος τιμωρείται με χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.
2. Με φυλάκιση ως πέντε έτη τιμωρείται ο υπαίτιος αν το αντικείμενο της πράξης που προβλέπεται στο εδάφιο α' της προηγούμενης παραγράφου είναι πράγμα που χρησιμεύει για κοινό όφελος ή καλλιτεχνικό ή ιστορικό μνημείο ή αντικείμενο τοποθετημένο σε δημόσιο χώρο ή πράγμα ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή αν η φθορά έγινε με φωτιά ή με εκρηκτικές ύλες.

Άρθρο 295

Ληστεία

1. Όποιος με σωματική βία εναντίον προσώπου ή με απειλές ενωμένες με επικείμενο κίνδυνο σώματος ή ζωής αφαιρεί από άλλον ξένο (ολικά ή εν μέρει) κινητό πράγμα ή τον εξαναγκάζει να του το παραδώσει για να το ιδιοποιηθεί παράνομα, τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη.
2. Αν από την πράξη επήλθε ο θάνατος κάποιου προσώπου ή βαριά σωματική βλάβη ή αν η πράξη εκτελέστηκε με ιδιαίτερη σκληρότητα εναντίον προσώπου, επιβάλλεται φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη.
3. Οι ποινές των προηγούμενων παραγράφων επιβάλλονται και σε εκείνον που καταλήφθηκε επ' αυτοφώρω να κλέβει και μεταχειρίζεται σωματική βία εναντίον προσώπου ή απειλές ενωμένες με επικείμενο κίνδυνο σώματος ή ζωής για να διατηρήσει το κλοπιμαίο.

Άρθρο 296

Γενική Διάταξη

1. Για την ποινική δίωξη των εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 289 ως 294 απαιτείται έγκληση. Στις περιπτώσεις των εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 290 παράγραφος 2 και 292 παράγραφος 3 η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπάγγελτα.
2. Το αξιόποινο των παραπάνω εγκλημάτων εξαλείφεται αν ο υπαίτιος, με δική του θέληση και πριν εξετασθεί με οποιονδήποτε τρόπο για την πράξη του από τις αρχές, αποδώσει χωρίς παράνομη βλάβη κάποιου τρίτου το πράγμα ή ικανοποιήσει εντελώς τον ζημιωθέντα. Η μερική μόνο απόδοση ή ικανοποίηση εξαλείφει το αξιόποινο κατά το αντίστοιχο μόνο μέρος. Στην περίπτωση του άρθρου 291, μαζί με την απόδοση του πράγματος απαιτείται και η πλήρης ικανοποίηση του ζημιωθέντος.
3. Εάν ο υπαίτιος των εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 289 ως 294 μέχρι την άσκηση της ποινικής δίωξης, χωρίς παράνομη βλάβη τρίτου αποδώσει το πράγμα ή ικανοποιήσει εντελώς τον ζημιωθέντα καταβάλλοντας αποδεδειγμένα την αξία του, απαλλάσσεται από κάθε ποινή εφόσον πληρώσει επιπλέον τους τόκους υπερημερίας από την ημέρα τέλεσης του εγκλήματος.
4. Η διάταξη της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζεται για τα πλημμελήματα που προβλέπονται στα άρθρα 289 ως 294 και μέχρι το τέλος της αποδεικτικής διαδικασίας στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο.

II. Εγκλήματα κατά της περιουσίας

Άρθρο 297

Εκβίαση

1. Όποιος, εκτός από τις περιπτώσεις του άρθρου 295, με σκοπό να αποκομίσει ο ίδιος ή άλλος παράνομο περιουσιακό όφελος, εξαναγκάζει κάποιον με βία ή απειλή σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή από την οποία επέρχεται ζημία στην περιουσία του εξαναγκαζομένου ή άλλου τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.
2. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου τελέστηκε με σωματική βία εναντίον προσώπου ή

με απειλές ενωμένες με επικείμενο κίνδυνο σώματος ή ζωής επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες. Αν από την πράξη επήλθε ο θάνατος κάποιου προσώπου ή βαριά σωματική βλάβη ή αν η πράξη εκτελέστηκε με ιδιαίτερη σκληρότητα εναντίον προσώπου, επιβάλλεται φυλάκιση ισόβια ή πρόσκαιρη από δεκαπέντε ως είκοσι έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 280 μονάδες.

3. Η εκβίαση τιμωρείται με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες αν ο υπαίτιος μεταχειρίστηκε βία ή απειλή βλάβης της επιχείρησης, του επαγγέλματος, του λειτουργήματός του, ή άλλης δραστηριότητας που ασκεί ο εξαναγκαζόμενος ή άλλος ή προσφέρθηκε να παρέχει ή παρέχει προστασία για την αποτροπή πρόκλησης τέτοιας βλάβης από τρίτον. Αν την παραπάνω πράξη τέλεσε πρόσωπο που διαπράττει τέτοιες πράξεις κατ' επάγγελμα, επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 160 μονάδες.

Άρθρο 298

Απάτη

1. Όποιος με την εν γνώσει παράσταση ψευδών γεγονότων σαν αληθινών ή την αθέμιτη απόκρυψη ή παρασιώπηση αληθινών γεγονότων βλάπτει ξένη περιουσία πείθοντας κάποιον σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή με σκοπό από τη βλάβη αυτής της περιουσίας να αποκομίσει ο ίδιος ή άλλος παράνομο περιουσιακό όφελος τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες. Αν η ζημία που προκλήθηκε είναι ιδιαίτερα μεγάλη ή αν ο υπαίτιος ενεργεί κατ' επάγγελμα επιβάλλεται φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

2. Αν η απάτη στρέφεται άμεσα κατά του ελληνικού Δημοσίου, των νομικών προσώπων Δημοσίου Δικαίου ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και το αντικείμενό της είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες.

Άρθρο 299

Απάτη με υπολογιστή

1. Όποιος, με σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, βλάπτει ξένη περιουσία, επηρεάζοντας το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας επεξεργασίας δεδομένων υπολογιστή α) με τη μη ορθή διαμόρφωση προγράμματος υπολογιστή, β) με τη χωρίς δικαίωμα παρέμβαση στη λειτουργία προγράμματος ή συστήματος υπολογιστή, γ) με τη χρησιμοποίηση μη ορθών ή ελλιπών δεδομένων υπολογιστή, ιδίως δεδομένων αναγνώρισης της ταυτότητας, δ) με τη χωρίς δικαίωμα εισαγωγή, αλλοίωση, διαγραφή ή εξάλειψη δεδομένων υπολογιστή, ιδίως δεδομένων αναγνώρισης της ταυτότητας, ή ε) με τη χωρίς δικαίωμα αξιοποίηση λογισμικού προορισμένου για τη μετακίνηση χρημάτων τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες. Αν η ζημία που προκλήθηκε είναι ιδιαίτερα μεγάλη ή αν ο υπαίτιος ενεργεί κατ' επάγγελμα επιβάλλεται φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες. Περιουσιακή βλάβη υφίσταται και αν τα πρόσωπα που την υπέστησαν είναι άδηλα.

2. Όποιος κατασκευάζει, διαθέτει ή κατέχει πρόγραμμα ή σύστημα υπολογιστή που προορίζεται για τη διάπραξη του εγκλήματος της παραγράφου 1 τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη και χρηματική ποινή ως 120 μονάδες. Απαλλάσσεται από κάθε ποινή όποιος καταστρέφει με δική του θέληση το παραπάνω πρόγραμμα ή σύστημα υπολογιστή πριν το χρησιμοποιήσει για τη διάπραξη του εγκλήματος της παραγράφου 1.

3. Αν η απάτη με υπολογιστή στρέφεται άμεσα κατά του ελληνικού Δημοσίου, των νομικών προσώπων Δημοσίου Δικαίου ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και το αντικείμενό της είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες.

Άρθρο 300

Απάτη σχετική με τις επιχορηγήσεις

1. Όποιος κατά την υποβολή αιτήματος σε αρχή που είναι αρμόδια για την έγκριση επιχορήγησης εν γνώσει δηλώνει μη ορθά ή ελλιπή στοιχεία ή παραλείπει να γνωστοποιήσει γεγονότα, που προβλέπονται από το νόμο ή από εκείνον που δίνει την επιχορήγηση βάσει νόμου, εφόσον με τα

στοιχεία αυτά εγκρίνεται, παρέχεται ή αποφεύγεται η αξίωση επιστροφής, η επέκταση της παροχής ή η διατήρηση της επιχορήγησης προς τον ίδιο ή τρίτον τιμωρείται, εφόσον το αίτημα ικανοποιήθηκε, με φυλάκιση ως πέντε έτη και με χρηματική ποινή ως 220 μονάδες και αν το ποσό της επιχορήγησης είναι ιδιαίτερα μεγάλο τιμωρείται με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

2. Όποιος, σε εγκεκριμένη επιχορήγηση, χρησιμοποιεί αντικείμενο ή χρηματική παροχή, των οποίων η χρήση περιορίζεται από νομικές διατάξεις ή από εκείνον που δίνει την επιχορήγηση, κατά παράβαση των περιορισμών αυτών τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη και με χρηματική ποινή ως 220 μονάδες και αν ενεργεί κατ' επάγγελμα τιμωρείται με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

Άρθρο 301

Απάτη μικρής αξίας

Αν η ζημία που προκλήθηκε από τα εγκλήματα των άρθρων 298 και 299 είναι μικρής αξίας, εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 293.

Άρθρο 302

Απατηλή πρόκληση βλάβης

1. Όποιος βλάπτει παράνομα ξένη περιουσία πείθοντας κάποιον με την εν γνώσει παράσταση ψευδών γεγονότων σαν αληθινών ή με αθέμιτη απόκρυψη ή παρασιώπηση των αληθινών σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη.

2. Αν η ζημία που προκλήθηκε είναι μικρής αξίας επιβάλλεται χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.

Άρθρο 303

Απιστία

1. Όποιος κατά παράβαση των κανόνων επιμελούς διαχείρισης προκαλεί εν γνώσει βέβαιη ζημία στην περιουσία άλλου, της οποίας βάσει του νόμου ή δικαιοπραξίας έχει την επιμέλεια ή διαχείριση (ολική ή μερική ή μόνο για ορισμένη πράξη), τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες. Αν η ζημία που προκλήθηκε είναι ιδιαίτερα μεγάλη ή αν ο υπαίτιος ενεργεί κατ' επάγγελμα επιβάλλεται φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

2. Αν η απιστία στρέφεται άμεσα κατά του ελληνικού Δημοσίου, των νομικών προσώπων Δημοσίου Δικαίου ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και το αντικείμενό της είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας επιβάλλεται φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες.

Άρθρο 304

Αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος

1. Όποιος αποκρύπτει, αγοράζει, λαμβάνει ως ενέχυρο ή με άλλον τρόπο δέχεται στην κατοχή του πράγμα που προήλθε από αξιόποινη πράξη ή μεταβιβάζει σε άλλον την κατοχή τέτοιου πράγματος ή συνεργεί σε μεταβίβαση ή με οποιονδήποτε τρόπο ασφαλίζει την κατοχή του σε άλλον, τιμωρείται, ανεξάρτητα αν είναι τιμωρητέος ή όχι ο υπαίτιος του εγκλήματος από το οποίο προέρχεται το πράγμα, με φυλάκιση ως δύο έτη και χρηματική ποινή ως 120 μονάδες, και αν πρόκειται για πράγμα ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή αν ο υπαίτιος ενεργεί κατ' επάγγελμα, με φυλάκιση ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

2. Αν το αντικείμενο της πράξης της προηγούμενης παραγράφου είναι μικρής αξίας, ο δράστης τιμωρείται με χρηματική ποινή ως 90 μονάδες.

3. Με τα πράγματα που προέρχονται από αξιόποινη πράξη εξομοιώνεται και το τίμημά τους, καθώς επίσης και τα αντικείμενα που αποκτήθηκαν μέσω αυτών.

Άρθρο 305

Παρακώλυση συναγωνισμού

1. Όποιος σε προκηρύξεις δημοσίων έργων ή προμήθειες του ελληνικού δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. εμποδίζει με εναρμονισμένες πρακτικές ή συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, με βία ή απειλές, τον ελεύθερο συναγωνισμό ή απομακρύνει με δώρα ή υποσχέσεις αυτόν που συμμετέχει

στη διαδικασία τιμωρείται με φυλάκιση από τρία ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη διάταξη.

2. Όποιος σε δημόσιους πλειστηριασμούς εμποδίζει με βία ή με απειλές τον ελεύθερο συναγωνισμό ή απομακρύνει με δώρα ή υποσχέσεις αυτόν που συμμετέχει στη διαδικασία ή έχει την πρόθεση να προσφέρει τιμωρείται με φυλάκιση από ένα ως πέντε έτη και χρηματική ποινή ως 220 μονάδες.

Άρθρο 306

Δυσφήμιση ανώνυμης εταιρείας

1. Όποιος ισχυρίζεται με οποιονδήποτε τρόπο ενώπιον τρίτου ή διαδίδει για ανώνυμη εταιρεία ορισμένο γεγονός σχετικό με τις επιχειρήσεις, την οικονομική κατάσταση ή γενικά τις εργασίες της ή με τα πρόσωπα που τη διοικούν ή τη διευθύνουν και που μπορεί να βλάψει την εμπιστοσύνη του κοινού στην εταιρεία και γενικά στις επιχειρήσεις της, τιμωρείται με φυλάκιση ως ένα έτος ή με χρηματική ποινή ως 90 μονάδες. Αν ο κατηγορούμενος γνώριζε ότι το γεγονός που ισχυρίστηκε ή διέδωσε είναι ψευδές τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη.

2. Στην περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 278 και 279 ΠΚ.

Άρθρο 307

Καταδολίευση δανειστών

1. Ο οφειλέτης ο οποίος εν γνώσει ματαιώνει ολικά ή εν μέρει την ικανοποίηση του δανειστή του, σε περίπτωση απειλούμενης σε βάρος του αναγκαστικής εκτέλεσης, εκποιώντας ή αποκρύπτοντας στοιχεία της περιουσίας του τιμωρείται με φυλάκιση ως δύο έτη.

2. Με την ποινή της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται και ο οφειλέτης ο οποίος εν γνώσει ματαιώνει ολικά ή εν μέρει την ικανοποίηση του δανειστή του που έχει σε βάρος του βέβαιη και εκκαθαρισμένη απαίτηση, αν ενόψει της επικείμενης εκπλήρωσης της υποχρέωσής του, α) βλάπτει, καταστρέφει, καθιστά χωρίς αξία, αποκρύπτει ή απαλλοτριώνει χωρίς ισοτίμο και αξιόχρεο αντάλλαγμα οποιοδήποτε περιουσιακό του στοιχείο ή β) κατασκευάζει ψεύτικα χρέη ή ψεύτικες δικαιοπραξίες.

3. Με φυλάκιση από δύο ως πέντε έτη τιμωρούνται οι πράξεις των προηγούμενων παραγράφων αν η περιουσιακή ζημία που προκλήθηκε στον δανειστή είναι ιδιαίτερα μεγάλη.

4. Οι ποινές των προηγούμενων παραγράφων επιβάλλονται και σε εκείνον που επιχειρεί τις πράξεις υπέρ του οφειλέτη.

Άρθρο 308

Τοκογλυφία

1. Όποιος σε δικαιοπραξία για την παροχή οποιασδήποτε πίστωσης, ανανέωσής της ή παράταση της προθεσμίας πληρωμής εκμεταλλεύεται την οικονομική ανάγκη, την πνευματική αδυναμία, την κουφότητα ή την απειρία εκείνου που παίρνει την πίστωση, συνομολογώντας ή παίρνοντας για τον εαυτό του ή για τρίτον περιουσιακά ωφελήματα, που με βάση τις ειδικές περιστάσεις είναι προφανώς δυσανάλογα προς την παροχή του υπαιτίου ή συνομολογεί ή παίρνει για τον εαυτό του ή για τρίτον περιουσιακά ωφελήματα που υπερβαίνουν το κατά το νόμο θεμιτό ποσοστό τόκου τιμωρείται με φυλάκιση ως τρία έτη και με χρηματική ποινή ως 180 μονάδες. Αν η πράξη έχει τελεστεί με περισσότερους τρόπους αφορά όμως τα ίδια περιουσιακά ωφελήματα, στον υπαίτιο επιβάλλεται μία μόνο ποινή, κατά την επιμέτρηση της οποίας λαμβάνεται υπόψη η συνολική εγκληματική δράση του.

2. Αν ο υπαίτιος επιχειρεί κατ' επάγγελμα τις τοκογλυφικές πράξεις της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε ως δέκα έτη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 200 μονάδες.

Άρθρο 309

Αισχροκέρδεια

Όποιος κατ' επάγγελμα, σε μη πιστωτικές δικαιοπραξίες και υπό τις περιστάσεις της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου, συνομολογεί ή παίρνει για τον εαυτό του ή για τρίτον περιουσιακά

ωφελήματα που υπερβαίνουν την αξία της δικής του παροχής, τόσο ώστε με βάση τις ειδικές περιστάσεις είναι προφανώς δυσανάλογα προς αυτήν, τιμωρείται με φυλάκιση ως πέντε έτη και με χρηματική ποινή ως 180 μονάδες.

Άρθρο 310

Γενική Διάταξη

1. Για τον υπολογισμό της ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή ζημίας, στα εγκλήματα του παρόντος κεφαλαίου, λαμβάνονται υπόψη οι ετήσιες ακαθάριστες αποδοχές του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας.
2. Για την ποινική δίωξη των εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 298-299, 301 ως 304 και 306 ως 309 απαιτείται έγκληση, εκτός αν αυτά στρέφονται κατά του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. Στην περίπτωση του άρθρου 306 δικαίωμα να υποβάλλει έγκληση έχει το διοικητικό συμβούλιο και όποιος άλλος έχει ουσιώδες έννομο συμφέρον.
3. Το αξιόποινο των εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 298-299, 301 ως 304 και 307 ως 309 εξαλείφεται αν ο υπαίτιος, με δική του θέληση και πριν εξετασθεί με οποιονδήποτε τρόπο για την πράξη του από τις αρχές ικανοποιήσει εντελώς τον ζημιωθέντα. Η μερική μόνο ικανοποίηση εξαλείφει το αξιόποινο κατά το αντίστοιχο μόνο μέρος.
4. Εάν ο υπαίτιος των εγκλημάτων που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο μέχρι την άσκηση της ποινικής δίωξης ικανοποιήσει εντελώς τον ζημιωθέντα, καταβάλλοντας αποδεδειγμένα το κεφάλαιο και τους τόκους υπερημερίας, από την ημέρα τέλεσης του εγκλήματος, απαλλάσσεται από κάθε ποινή. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται και για τα πλημμελήματα που προβλέπονται στα ίδια άρθρα και μέχρι το τέλος της αποδεικτικής διαδικασίας στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο.

ΤΡΙΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΤΕΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 311

Από την έναρξη της ισχύος του παρόντος Ποινικού Κώδικα καταργείται ο Ποινικός Κώδικας που είχε κυρωθεί με το Νόμο 1492/1950, καθώς και οποιαδήποτε τροποποιητική αυτού διάταξη.

Άρθρο 312

Όπου ειδικοί νόμοι παραπέμπουν σε άρθρα του καταργούμενου Ποινικού Κώδικα, από την έναρξη της ισχύος του παρόντος Κώδικα οι παραπομπές αυτές θεωρείται ότι γίνονται στις αντίστοιχες διατάξεις αυτού.

Άρθρο 313

Στις περιπτώσεις που διάταξη ειδικού νόμου, είτε απευθείας είτε παραπέμποντας στο άρθρο 458 του καταργούμενου Ποινικού Κώδικα, απειλεί για κάποια πράξη κράτηση ή πρόστιμο ως ποινική κύρωση, από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο από 50 ως 1.000 ευρώ και η σχετική πράξη καθίσταται διοικητική παράβαση.

Άρθρο 314

Δεν θίγονται οι διατάξεις των ειδικών νόμων με τις οποίες προβλέπονται παρεπόμενες ποινές ή και άλλες συνέπειες εκτός αυτών του παρόντος Ποινικού Κώδικα.

Άρθρο 315

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος Ποινικού Κώδικα, όπου ειδικοί νόμοι προβλέπουν ως απειλούμενη ποινή:
  - α) ισόβια κάθειρξη, θεωρείται ότι η απειλούμενη ποινή είναι (διαζευκτικά) ισόβια φυλάκιση ή φυλάκιση από δεκαπέντε ως είκοσι έτη.
  - β) κάθειρξη από δέκα ως είκοσι έτη ή κάθειρξη τουλάχιστον δέκα πέντε ετών, θεωρείται ότι η απειλούμενη ποινή είναι φυλάκιση από δέκα ως δεκαπέντε έτη.
  - γ) κάθειρξη, θεωρείται ότι η απειλούμενη ποινή είναι φυλάκιση από πέντε ως δεκαπέντε έτη,
  - δ) κάθειρξη από πέντε ως δέκα έτη, θεωρείται ότι η απειλούμενη ποινή είναι φυλάκιση

από πέντε ως δέκα έτη·

2. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος Ποινικού Κώδικα καταργούνται οι διατάξεις που προβλέπουν επιβολή δικαστικής απέλασης, ως παρεπόμενης ποινής ή μέτρου ασφαλείας

Άρθρο 316

Δεν θίγονται οι διατάξεις των ειδικών νόμων που προβλέπουν χρηματική ποινή και προσδιορίζουν τα όριά της κατά τρόπο διάφορο του άρθρου 47 του παρόντος Ποινικού Κώδικα.

Άρθρο 317

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος Ποινικού Κώδικα καταργούνται οι ακόλουθοι ειδικοί νόμοι:

- 1) Ν. ΤΟΔ'/1871 «Περί της καταδιώξεως της ληστείας»
- 2) Ν. ΥΙΕ/1871 «Περί τροποποιήσεως άρθρων τινών του περί καταδιώξεως της ληστείας νόμου»
- 3) Ν. ΩΞΗ/1880 «Περί καταδιώξεως της ληστείας»
- 4) Ν. 4277/1929 «Περί τηλεγραφικής ανταποκρίσεως»
- 5) Ν. 1608/1950 «Περί αυξήσεως των ποινών των προβλεπομένων για τους καταχραστάς του Δημοσίου»
- 6) Ν. 927/1979 «Περί κολασμού πράξεων ή ενεργειών αποσκοπούσων εις φυλετικές διακρίσεις»
- 7) Ν. 1300/1982 «Μέτρα για την πρόληψη και την καταστολή της ζωοκλοπής και της ζωοκτονίας»

Άρθρο 318

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος Ποινικού Κώδικα καταργούνται οι διατάξεις των ακόλουθων ειδικών νόμων:

- 1) Άρθρο 20 του Ν. 5101/1931 «Περί διενεργείας εράνων και λαχειοφόρων ή φιλανθρωπικών αγορών»,
- 2) Άρθρο 4 ΑΝ. 1363/1938 «Περί κατοχυρώσεως διατάξεων των άρθρων 1 και 2 του εν ισχύι Συντάγματος» (προσηλυτισμός),
- 3) Άρθρο 28 του Ν. 1650/1986 «Για την προστασία του περιβάλλοντος»,
- 4) άρθρο 10 του Ν. 2447/1996 «Κύρωση του Κώδικα του σχεδίου νόμου "Υιοθεσία, επιτροπεία και αναδοχή ανηλίκου, δικαστική συμπάρσταση, δικαστική επιμέλεια ξένων υποθέσεων και συναφείς ουσιαστικές δικονομικές και μεταβατικές διατάξεις"»,
- 5) άρθρο δεύτερο του Ν. 2656/1998 «Κύρωση της Σύμβασης για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημόσιων λειτουργών σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές»,
- 6) άρθρο 13 παρ. 1 στοιχείο α' (ποινικές κυρώσεις) του ΠΔ 55/1998 «Προστασία θαλάσσιου περιβάλλοντος»,
- 7) Άρθρα τρίτο – έκτο του Ν. 2802/2000 «Κύρωση της Σύμβασης περί καταπολεμήσεως της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης»,
- 8) άρθρα τρίτο – έβδομο, δέκατο και ενδέκατο του Ν. 2803/2000 «Κύρωση της Σύμβασης σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των συναφών με αυτήν Πρωτοκόλλων»,
- 9) άρθρο 10 του Ν. 3115/2003 «Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών»,
- 10) άρθρο 16 παράγραφος 4 του Ν. 3488/2006 «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας και άλλες συναφείς διατάξεις»,
- 11) άρθρα 6,7,9 και 10 του Ν. 3500/2006 «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις»,

- 12) άρθρα τρίτο, τέταρτο και έκτο του Ν. 3560/2007 «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης Ποινικού Δικαίου για τη διαφθορά και του Πρόσθετου σ' αυτήν Πρωτοκόλλου,
- 13) Άρθρα 112 – 116 του ΠΔ. 96/2007 «Κωδικοποίηση εκλογικής νομοθεσίας»,
- 14) άρθρα τέταρτο και πέμπτο του Ν. 3666/2008 «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς και αντικατάσταση των συναφών διατάξεων του Ποινικού Κώδικα.

Άρθρο 319

Ο παρών Ποινικός Κώδικας αρχίζει να ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2013.